

List

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

LETO X
ŠT. 11
30. NOVEMBER 2004
300 SIT

ISSN 1581-8373

Stran 8

Gladka cesta do slemena

Poštnina plačana pri pošti 3325 Šoštanj

Knjižnica Velenje
Titov trg 05

3320 Velenje

Tema meseca:

MUZEJ USNJARSTVA

Slovenija nova zvezda Evrope

D r o b n a

Jaz sem droben,
droben list,
ki drevo mu daje hrano.

To drevo
iz zemlje rase,
zemlja
pa je vir življenja
in življenje
vir človeštva
in človeštvo

to je hrast,
ki človeku
daje rast.

Ustvarjalci Lista se veselimo ustvarjalnega uspeha Barbare in Staneta, svoje bralce pa bi radi še enkrat spomnili, da so bile vse fotografije naslovnice prvega »revijalnega« letnika. leta 2002, avtorsko delo mojstra Staneta Jeršiča.

Barbara Jeršič Jakše in Staneta Jeršič, uspešen fotografski par v Sloveniji in izven meja,

sta tudi v Velenju razstavila fotografski opus »Slovenija nova zvezda Evrope«. Razstavo, ki je bila pred tem na ogled že v Ljubljani, Mariboru, Šentjurju in Slovenj Gradcu, so toplo sprejeli tudi »domačini«, dobrodošli co velenjsko-ljubljanskemu paru Jakše-Jeršič pa je izrekel župan Srečko Meh.

Ugledni gost Irec Erwan Fouere, veleposlanikom EU pa je v slovenskem jeziku izrazil vzpodbudo in priznanje razstavljavce-
ma.

Fotografski opus, ki je presek dogodkov v Ljubljani v času priključitve Slovenije k Evropski uniji, prav na ta dan, 30. april 2004, bo po besedah avtorjev kmalu »odpotoval« tudi v večja evropska mesta.

Besedilo in fotografije: Jože Miklavc

List

Revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča Občina Šoštanj, zanjo Milan Kopušar, župan.

Fotografija na naslovnici:

List

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Lektoriranje

Jožica Andrejč
(Za razpise in objave odgovarja naročnik.)

Priprava redakcije

Milojka Komprej

Tisk

Grafika Gracer Celje

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 12 (december 2004), pošljejo ali dostavijo najkasneje do 10. decembra 2004.

ISSN 1581-8373

Foto: Š. J.

Znamenja v Belih Vodah in kar se je okoli njih dogajalo, Stran 38.

VSEBINA

Fotografija meseca

Uvodnik

Naša občina

Nova šola

Tema meseca

Muzej usnjarstva

Prostor za komentar

Informacije v prostoru

Šolski utrip

Utrinki iz življenja cerkve

Varnost

Sredina

Iz sredine vas vabijo v svojo sredino / Horoskop

Intervju

Ema Zapušek

STOP

Tomaž Sevšek

Kultura

Dogodki in ljudje

Naša kulturna dediščina

Znamenja v Belih Vodah in kar se je okoli njih dogajalo

Čez Uršljo goro

Kulturni natroski s Koroške

Kultura

Knjige

Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Šport

Svetloba / Pisma bralcev

Križanka

Foto: List

DRUŽMIRJE VI

ZDAJ PODIRAJO ZADNJE HIŠE.
BAGRI SO DOLGO,
KOT NEME ZVERINE,
ČAKALI NA UKAZ.
DANES ZJUTRAJ SO STALE,
JUTRI ZVEČER BODO POSEJALI
TRAVO.
NIČ NE REČE
SPOMENIŠKO VARSTVO.
KDO VE,
KATERI TESARJI SO PODPISANI
NA SPIROVCIH
ZADNJE HIŠE.

BAGRI VOZIJO ČEZ POGORIŠČE.
VSE JE ČISTO
ZA IZGUBO SPOMINA.

(P. REZMAN, DRUŽMIRJE, 1997)

NOVEMBRA 2004 JE PADLA ZADNJA DRUŽMIRSKA HIŠA. MIKLAVŽINOVA. BIVŠE DRUŽMIRJE 45.

Muzej usnjarstva Slovenije - v Šoštanju?

Miran Aplinc

Napovedana tema meseca novembra je predstavitev idejnega projekta Muzej usnjarstva v Šoštanju.

Muzej v Šoštanju? Muzej usnjarstva naj bi ustanovili v nekem Šoštanju, ki je bil dolga leta predviden za potopitev in je posledično s tem predstavljal degradirano demografsko liso Šaleške doline. Iz te logike, morda še česa, se dolga desetletja v Šoštanju ni dogajalo nič ali skoraj nič! Sčasoma smo se navadili na neperspektivnost kraja in skoraj pozabili na preteklost, ki je pogoj za razumevanje sedanjosti in pametno načrtovanje prihodnosti.

Potrebni smo sprememb, svetlobe, dogodkov, ljudi, ki skušajo uresničevati svoje ideje in podpirati razvoj. Ponujena nam je priložnost za nov začetek in vnovično upanje. Podjetništvo, družinsko podjetje, svobodna trgovina, trg, prihodnost itn. O tem danes radi govorimo. Toda ali smo zaznali, da smo vse to pred desetletji v Šoštanju že imeli?

Pred leti smo dotrajane objekte tovarne usnja zaradi novih gospodarskih interesov porušili in s tem tudi vizualno odstranili mestno kuliso, ki se bo v mislih ljudi s časom razblinila. Zaradi tega je potrebno poudariti, da ima Šoštanj večstoletno tradicijo usnjarstva, ki je z razvojem industrializacije dajala delo mnogim Šoštanjčanom. »Fabrika« je čez 200 let predstavljala gospodarsko osnovo Šoštanja in rezala delavcem kruh. Posredno, zaradi razvoja tovarne usnja, se je večalo število prebivalstva in Šoštanj je z leti postal prava gospodarska in upravna metropola Šaleške doline. Tovarna usnja je rasla tudi v evropskem merilu in prišla na čelo pomembne gospodarske panoge. To je bil izjemen uspeh skupnosti, plod dela podjetniškega potenciala in delavstva. Tudi po drugi svetovni vojni je tovarna še bila pomemben gospodarski dejavnik, vendar je z desetletji zaradi vsesplošnega nazadovanja usnjarske industrije dokončno propadla.

Pa smo spet na začetku. Vendar tokrat ravnamo previdneje, kot smo z odstranjenimi tovarniškimi stavbami. Že nekaj let se med iniciativnim odborom, Krajevno skupnostjo Šoštanj in Občino Šoštanj prebujata ideja o ustanovitvi muzeja, ki ob nekaj uspešnih korakih dobiva obliko idejnega projekta Muzeja usnjarstva, ki bo predstavljen v tokratnem Listu. Po mnogih poskusih in bližnjicah v preteklosti je danes dogovor med ljudmi edino prava pot, ki nas dviguje med narode, ki se iz preteklosti učijo. Morda je na tem mestu potrebno poudariti, da bo vprašanje konsenza o ustanovitvi Muzeja usnjarstva na podobni preizkušnji, kot je danes izgradnja nove šole. Potrebno bo pripraviti finančni načrt, s katerim bodo določeni investitorji in morebitne druge možnosti. Posebno priložnost nudi tudi predstavitev usnjarstva celotnega slovenskega ozemlja, preko projektnih razpisov Ministrstva za kulturo. Tudi v Trzinu, na Vrhniki in v Litiji so podobne težnje za ustanovitev Muzeja usnjarstva, vendar smo v Šoštanju napravili največ konkretnih korakov v to smer.

Naslednje vprašanje, ki ni najpomembnejše, a vznemirja, je dejstvo, da bodoči muzej usnjarstva morda ne bo samostojna ustanova, ampak bo vključen v muzejsko mrežo Slovenskih muzejev, preko Tehniškega muzeja v Bistri ali Muzeja Velenje. Industrija usnja Vrhnika je danes še vedno lastnik najstarejšega dela tovarne – to je bivše direkcije in sosednjih stavb. Pridobitev tega stavbnega kompleksa ponuja nove možnosti razširitve Muzeja usnjarstva Slovenije in razširjene postavitev sorodnih muzejskih zbirk.

Razsulo se nam je kar nekaj vprašanj, na katere bo treba poiskati odgovore, kar ni nič slabega. Tako bomo vsaj vedeli, v katero smer gremo.

Nova šola

Gradbena dela na novi osnovni šoli v Šoštanju se hitro približujejo koncu. Dnevno je na gradbišču okrog petdeset delavcev. Dela bodo sicer zaključena nekaj kasneje, kot smo pričakovali, vendar še vedno dovolj hitro, da bo pouk lahko stekel v njej septembra 2005.

Ob stari Kajuhovi šoli je hitro zrasla nova v toplih in veselih barvah.

Na Občini Šoštanj upamo, da bo do takrat zgrajena tudi športna dvorana. Tudi za izgradnjo le-te so postopki že v teku. Veseli smo, da nam bo samo šola uspelo zgraditi brez najemanja kreditov, kar je za tako veliko investicijo (skoraj 1.400.000.000 tolarjev) res velik uspeh. Za športno dvorano, katere investicijska vrednost je nekaj manj kot 700.000.000 tolarjev, pa se bomo zadolžili.

Predvidoma januarja se bo v novo šolo začela montirati tudi oprema. Kuhinja že kaže

svojo novo podobo, v njej so že štedilniki, hladilniki in vse, kar sodi zraven.

Tudi zunanji izgled šole je že viden. Po nekaterih dosedanjih odzivih vam je topla in svetla rumeno-modra kombinacija všeč. Upamo, da je res tako. Učilnice nove šole bodo sicer klasično bele, hodniki pa v oranžni in rumeni barvi. Notranji roloji bodo oranžni in modri. Prva je namreč barva OŠ Bibe Rocka, druga pa OŠ Karla Destovnika Kajuha. S tem ohranjamo barve, ki sta jim bili zvesti obe sedanji šoli. Vse učilnice so svetle in prostorne, iz njih pa praviloma

vodijo vrata v kabinet učiteljev. Za najmlajše, učence prve triade, bo vhod ločen, glavni vhod v šolo pa bo s strani sedanje Kajuhove šole, ki se bo začela rušiti 20. junija, takoj po koncu pouka. Na Kajuhovi šoli bodo tako s poukom zaključili nekaj dni prej, kar bodo nadomestili z delom tudi ob sobotah.

Ko bo stara šola porušena, se bo lahko dokončala zunanja ureditev ob novi šoli. Skoraj dokončane so tribune ob šoli, pod njimi bo rokometno igrišče s tartansko stezo za tek in skakališčem. Na mestu današnje Kajuhove šole bo park z igriščem za otroke. V zadnjem času pa si močno prizadevamo za ureditev avtobusnega prometa ob novi šoli, pri čemer je prišlo do manjših zapletov. Šola namreč stoji ob regionalni cesti II. reda, zaradi česar Direkcija RS za ceste postavlja posebne pogoje. Pričakujemo, da se bo tudi to v kratkem uredilo, tako da bo imela šola svoje postajališče za uvoz pogodbenih šolskih avtobusov. To postajališče bi bilo od ceste ločeno z zelenim pasom.

Prvega septembra prihodnje leto bo torej stekel pouk v novi šoli. Obiskovalo ga bo 780 učencev, od tega kar 69-odstotkov ali 538 vozačev, ki se bodo v šolo vozili s sedemnajstih različnih relacij.

Poleg gradbenih del, ki so vsem na očeh, pa bodo v prihodnjih mesecih še kako pomembne tudi aktivnosti za ustanovitev novega javnega zavoda. To pa pomeni, da bo potrebno oba sedanja javna zavoda (Karla Destovnika Kajuha in Bibe Rocka) ukiniti in formirati novega, v katerega se bosta obe sedanji šoli združili. Pri tem pričakujemo tudi pomoč ministrstva za šolstvo in sodelovanje obeh ravnateljev, s katerima smo v dosedanjem teku gradnje dobro sodelovali.

Foto: Tjaša Rehar

Foto: Tjaša Rehar

Foto: Tjaša Rehar

Izgradnja zunanjih tribun gre h koncu - v ozadju se vidi večnamenski osrednji prostor z zunanje ... in notranje strani.

»Fabrika« znanja

Foto: List

Težko je zgraditi tako kompleksen objekt brez skritih napak. K sreči je nedavno močnejše neurje eno od takšnih napak razkrilo že pred koncem gradnje, tako da so izvajalci razkritje (napake in strehe) že odpravili...

Promet, ne le na državni cesti, je pa rak-rana okolice nove šole. O tem je v Listu že večkrat pisal naš sodelavec Matjaž Cesar.

P. R.

Foto: Tjaša Rehar

Foto: Tjaša Rehar

V srednjem nadstropju je zbornica in upravni prostori, nad njimi knjižnica (za stekleno steno zgoraj). Učilnice so svetle in prostorne.

Potrebno pa bo določiti tudi ime novega zavoda. Zaenkrat se nagibamo kar k imenu Osnovna šola Šoštanj. Kot rečeno, tudi o tem se bo treba še dogovoriti. Želimo pa si, da bi bilo tudi ime nove šole takšno, kot je njen izgled, torej toplo in veselo. Sedaj je še čas za predloge, zato vljudno vabljeni, da nam jih posredujete. Prosili bomo tudi učence obeh šol, da dajo svoje predloge. Te bomo skrbno pretehtali in se nato odločili.

Tjaša Rehar, referent za odnose z javnostmi Občine Šoštanj

Zbližana Šoštanj in Črna

V Šentvidu nad Zavodnjami smo bili v zadnjih dneh meseca septembra priča pomembnemu dogodku, otvoritvi novega 2580 m dolgega cestnega odseka na relaciji Šoštanj–Šentvid, ki šoštanjsko občino povezuje s sosednjo – Črno na Koroškem.

Ob traku je bilo svečano. Prerezala sta ga župan Milan Kopušar in Vili Žavrlan.

Navzoče je pozdravil tudi gostitelj Milan Kretič, predsednik KS Šentvid.

Direkcija za ceste, ki je vodila izgradnjo, je z izvajalci uspela preplastiti sicer že obstoječe makadamsko cestišče, ga nekoliko razširiti in ga urediti z ustrezno zaščito in odvodnjavanjem v približno pol leta. Cestna povezava krajev ima turistični in pa tudi gospodarski pomen.

Cestišče so namenu predali župan Občine Šoštanj Milan Kopušar, poslanca Jože Kavtičnik in Irma Pavlinčič Kreps, predstavnika izvajalcev Slemenšek in Krajnc ter predstavnika DDC in ZIL inženiring ter seveda direktor Direkcije za ceste Vili Žavrlan. Slednji je bil tudi slavnostni govornik ob otvoritvi. Nānizal je nekaj podatkov o gradnji sami ter z veseljem ugotovil, da so dela uspešno sklenjena.

Cesta je najpomembnejša za tiste, ki jo uporabljajo vsak dan. To pa so krajani Šentvida, zato se je v njihovem imenu predsednik te skupnosti Milan Kretič zahvalil investitorjem in izvajalcem in zaželel vsem varno in srečno vožnjo preko meja občin.

Foto: List

Milojka Kompnej

športna zveza šoštanj

Upravni odbor Športne zveze Šoštanj na podlagi 7. člena Pravilnika o priznanjih ŠZŠ in na podlagi sklepa 1. seje, z dne 29. september 2004, objavlja

JAVNI RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ ŠPORTNE ZVEZE ŠOŠ- STANJ za leto 2004

3.

Z namenom popularizacije športne dejavnosti ter z namenom nagrajevanja naporov in dosežkov posameznikov, ekip in društev, Športna zveza Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: SZŠ) razglašā in podeljuje priznanja najboljšim posameznikom, ekipam in društvom, ki so športno aktivni na področju Občine Šoštanj.

4.

Za dosežene športne uspehe se lahko podelijo priznanja v naslednjih kategorijah:

- priznanje najboljšemu športniku/športnici oz. dvojici;
- priznanje najboljši športni ekipi;
- priznanje perspektivnemu športniku/športnici;
- priznanje perspektivni športni ekipi;
- priznanje športnemu trenerju za strokovno delo;
- priznanje za športno-tekmovalne uspehe v neolimpijskih športih;
- priznanje nadpovprečno uspešnemu članu športnega društva, ki ima stalno bivališče izven Občine Šoštanj;
- priznanje športniku-invalidu oz. ekipi športnih invalidov;
- priznanje športnemu društvu;
- priznanje zaslužnemu športnemu delavcu za organizacijsko delo.

11.

Individualni dobitniki priznanj v kategorijah A, C, E, F, H in J morajo imeti stalno bivališče v Občini Šoštanj. Dobitniki priznanj v kategorijah B, D, F in H so lahko ekipe športnih društev s sedežem v Občini Šoštanj. Dobitnik priznanja v kategoriji I je lahko športno društvo s sedežem v Občini Šoštanj. Dobitniki priznanj v kategoriji G so lahko samo posamezniki, ki imajo stalno bivališče izven Občine Šoštanj.

13.

Priznanje v kategorijah A, B, C, D, E, F, G in H zajema obdobje koledarskega leta. Priznanji v kategorijah I in J lahko zajemata obdobje koledarskega leta ali daljše časovno obdobje.

15.

SZŠ vsako leto podeli največ šest (6) priznanj.

16.

Za podeljevanje priznanj se upoštevajo še naslednji pogoji:

- 2 v kategorijah A in B se upoštevajo tekmovalni dosežki v olimpijskih panogah, pri tem pa se upošteva nivo tekmovalja (olimpijske igre, svetovno prvenstvo, evropsko prvenstvo oz. sodelovanje v evropskih tekmovanjih, državna prvenstva ter kategorije članov, mladincev ...);
- 3 rezultati v kategorijah A in B se vrednotijo na podlagi primerjalne tekmovalne vrednosti njihovih dosežkov v mednarodnem in državnem merilu upoštevajoč razvitost, priljubljenost in pomembnost športne panoge tako doma kot v svetu;
- 4 za ekipe (kategorija B) velja, da štejejo 3 ali več članov;
- 5 za športnike (kategorija C) in ekipe (kategorija D) se upoštevajo uvrstitve na področnih in državnih šolskih športnih tekmovanjih ter na tekmovanjih panožnih športnih zvez in mednarodnih tekmovanjih. Priznanji se podeljujejo mladim do vključno 19. leta starosti;
- 6 za športnega trenerja (kategorija E) se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B;
- 7 za športno-tekmovalne uspehe (kategorija F) se upoštevajo športni dosežki v neolimpijskih panogah;
- 8 v kategoriji G se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B ali F;
- 9 v kategoriji H se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B ali F;
- 10 priznanja športnim društvom (kategorija I) se podeljuje za nadpovprečno aktivnost in športne uspehe, pri čemer na ocenitev celovite uspešnosti vpliva tudi stopnja organiziranosti, amatersko delo, racionalnost delovanja, številčnost članstva ter vseplošni vtis o izjemni uspešnosti napram drugim podobnim športnim panogam;
- 11 za športne delavce (kategorija J) se upošteva vso organizacijsko delo na področju športa, ki v pozitivni smeri močno izstopa iz povprečja.

19.

Kandidate za posamezna priznanja lahko predlagajo športna društva, organi ŠZŠ, javni zavodi s področja vzgoje in izobraževanja, organi Občine Šoštanj, druge organizacije in posamezniki. Predlog mora poleg osnovnih podatkov o kandidatu, vsebovati tudi podrobno utemeljitev in ustrezno dokumentacijo.

20.

Rok za oddajo pisnih predlogov je **petek, 14. januar 2005**. Pisne predloge z obrazložitvami pošljite na naslov: Športna zveza Šoštanj p.p. 26, 3325 Šoštanj ali na info@sportna-zveza-sostanj.si

V Šoštanju, 18. novembra 2004
Predsednik ŠZŠ: Drago Skornšek

OBČINA ŠOŠTANJ

Na podlagi Zakona o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (Uradni list SRS, št. 18/74 in 34/88) in na podlagi 6. člena Pravilnika o pogojih za oddajo poslovnih prostorov v najem in določanju najemnin za poslovne prostore (Uradni list občine Šoštanj št. 4/97)

objavlja
**PONOVI JAVNI RAZPIS
ZA ODDAJO POSLOVNIH
PROSTOROV V NAJEM**

Predmet oddaje sta 2 (dva) poslovna prostora v III. nadstropju občinske stavbe na Trgu svobode 12, v Šoštanju, z možnostjo souporabe sanitarij in skupnih prostorov in sicer:

1. poslovni prostor I (dva povezana prostora) skupne površine 49,56 m², izključna najemnina znaša 36.675,40 SIT; (brez DDV),
2. poslovni prostor II (dva povezana prostora) skupne površine 49,11 m², izključna najemnina znaša 36.944,09 SIT; (brez DDV),

Osnova za izračun najemnine za poslovne prostore je metodologija o merilih in načinu ugotavljanja vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš, oz. skladno z določbami Pravilnika o pogojih za oddajo poslovnih prostorov v najem, ter o določanju najemnin za poslovne prostore.

Poslovni prostori so primerni za poslovne storitve oz. mirno dejavnost in se oddajajo za nedoločen čas.

Interesenti naj pisne ponudbe dostavijo osebno v tajništvo občine ali pa priporočeno po pošti na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom:

»Ne odpiraj – ponudba, Javni razpis za oddajo poslovnega prostora v najem«.

Upoštevane bodo vse ponudbe, ki bodo v tajništvo občine Šoštanj dostavljene najkasneje do vključno **petka, 10. decembra 2004 in sicer do 10:00 ure**. Za dodatne informacije in ogled poslovnih prostorov se lahko interesenti oglasijo v tajništvo občine Šoštanj.

V ponudbi je potrebno navesti dejavnost ponudnika, ter višino ponujene najemnine, ki ne sme biti nižja od izključne najemnine. Ponudbi je potrebno priložiti:

- dokazilo o resnosti ponudbe – potrdilo o plačani varščini treh mesečnih najemnin na transakcijski račun občine Šoštanj št. IZR 01326-0100018560, odprt pri Banki Slovenije.

Uspelemu ponudniku bo varščina obračunana pri najemni, neuspelemu pa vrnjena v roku 3-dni od izbire najugodnejšega ponudnika.

Odpiranje ponudb bo opravila komisija, ki bo hkrati izločila prepozno prispele in nepopolne ponudbe. O izbiri najemnika bo na predlog komisije odločil Župan. Vsi ponudniki bodo o izbiri pisno obveščeni v roku 8 (osmih) dni po zaključku javnega razpisa.

OBČINA ŠOŠTANJ

OBČINA ŠOŠTANJ

Na podlagi Zakona o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (Uradni list SRS, št. 18/74 in 34/88) in na podlagi 6. člena Pravilnika o pogojih za oddajo poslovnih prostorov v najem in določanju najemnin za poslovne prostore (Uradni list občine Šoštanj št. 4/97)

objavlja
**PONOVI JAVNI RAZPIS
ZA ODDAJO POSLOVNIH
PROSTOROV V NAJEM**

Predmet oddaje sta dva poslovna prostora na Trgu bratov Mravljak 4 v Šoštanju.

1. poslovni prostor I., skupne površine 29,07 m², izključna najemnina znaša 19.623,92 SIT (brez DDV),
2. poslovni prostor II., skupne površine cca. 80,00 m², izključna najemnina znaša cca. 64.000,00 SIT (brez DDV),

Poslovna prostora sta potrebna obnove, ki se mora izvesti v dogovoru s lastnikom poslovnega prostora.

Osnova za izračun najemnine za poslovne prostore je metodologija o merilih in načinu ugotavljanja vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš, oz. skladno z določbami Pravilnika o pogojih za oddajo poslovnih prostorov v najem, ter o določanju najemnin za poslovne prostore.

Poslovna prostora sta primerna za poslovne storitve oz. mirno dejavnost in se oddajata za določen čas 2 (dveh) let, z možnostjo podaljšanja.

Interesenti naj pisne ponudbe dostavijo osebno v tajništvo občine ali pa priporočeno po pošti na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom:

»Ne odpiraj – ponudba, Javni razpis za oddajo poslovnega prostora v najem«.

Upoštevane bodo vse ponudbe, ki bodo v tajništvo občine Šoštanj dostavljene najkasneje do vključno **petka, 10. decembra 2004 in sicer do 10:00 ure**. Za dodatne informacije in ogled poslovnih prostorov se lahko interesenti oglasijo v tajništvo občine Šoštanj.

V ponudbi je potrebno navesti dejavnost ponudnika, ter višino ponujene najemnine, ki ne sme biti nižja od izključne najemnine. Ponudbi je potrebno priložiti:

- dokazilo o resnosti ponudbe – potrdilo o plačani varščini treh mesečnih najemnin na transakcijski račun občine Šoštanj št. IZR 01326-0100018560, odprt pri Banki Slovenije.

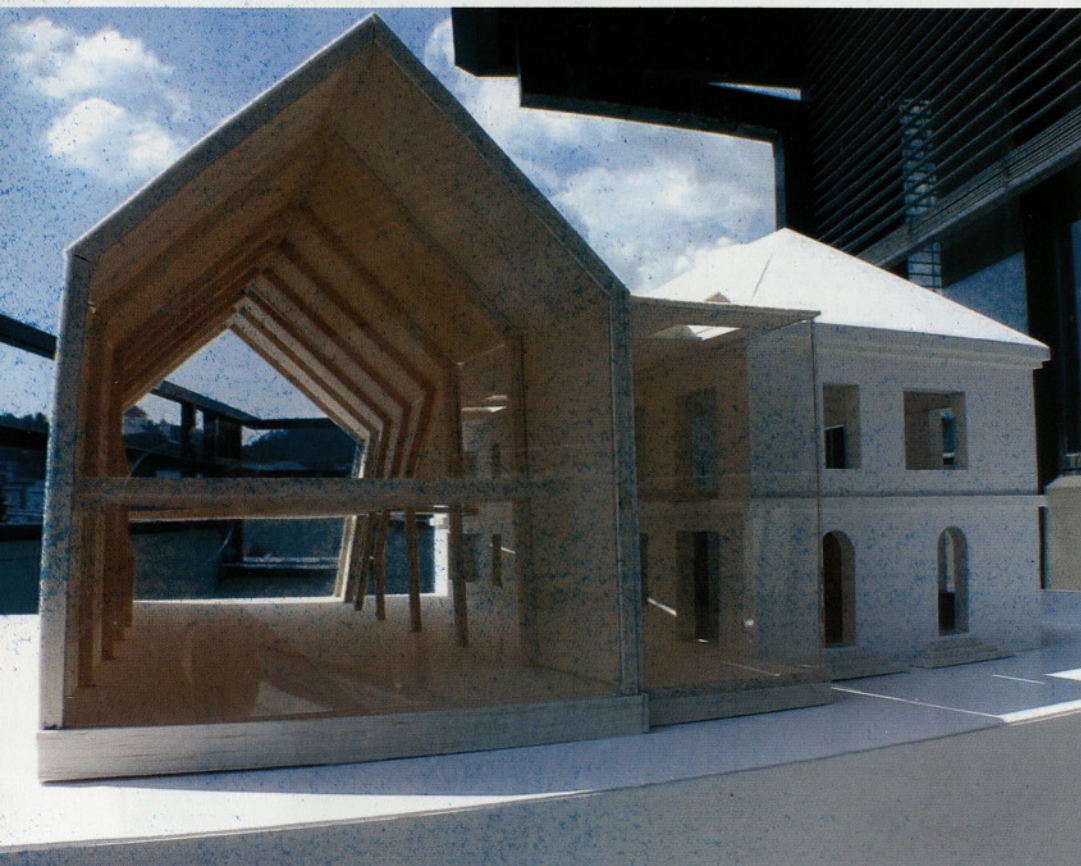
Uspelemu ponudniku bo varščina obračunana pri najemni, neuspelemu pa vrnjena v roku 3-dni od izbire najugodnejšega ponudnika.

Odpiranje ponudb bo opravila komisija, ki bo hkrati izločila prepozno prispele in nepopolne ponudbe. O izbiri najemnika bo na predlog komisije odločil Župan. Vsi ponudniki bodo o izbiri pisno obveščeni v roku 8 (osmih) dni po zaključku javnega razpisa.

OBČINA ŠOŠTANJ

Tema Meseca:

Muzej usnjarstva

Zaradi krize usnjarstva danes Tovarna usnja Šoštanj (TUŠ) ne obstaja več, podobno kot večina usnjarske industrije na Slovenskem, z izjemo Industrije usnja Vrhnika (IUV), ki je prav tako v nezavidljivem položaju.

Skozi vsa leta obstoja je Tovarna usnja Šoštanj predstavljala gospodarsko oporo Šaleške doline, razvoj Šoštanja in njegovega prebivalstva. Zaradi izjemne tradicije tudi v širšem slovenskem prostoru je potrebno ohraniti usnjarsko tehniško in kulturno dediščino.

Leta 1988, ob praznovanju 200. obletnice IUV, so v Šoštanju že opozorili na potrebo po ohranitvi bogate usnjarske dediščine. Dve leti kasneje je Občina Šoštanj v ureditvenih načrtih že predvidela postavitev muzeja. Svet Občine Šoštanj je 22. aprila 1999 sprejel odlok o začasni razglasitvi kulturnih spomenikov TUŠ s seznamom premičnin (Ur. list OŠ 2/99). Te so se takrat še nahajale v skladišču podplatnega usnja, stavbi proizvodnje likanca, predprostoru pisarn, pisarni direktorja, pisarni kadrovske službe, pisarni tajništva in tovarniškem arhivu. Ravno v tem času je šla Tovarna usnja Šoštanj v stečajni postopek.

Zaradi nameravane odprodaje zemljišč in nameravanega rušenja objektov TUŠ je bilo potrebno hitro ukrepati. Ustanovljen je bil iniciativni odbor za ohranitev kulturne dediščine TUŠ. Posamezniki (Danilo Čebul, ...) so tik pred rušenjem reševali iz tovarniških objektov nekatere stroje, naprave, predmete in del arhiva. Stroške prevoza opreme (strojev itn.) je krila TEŠ in dala tudi začasen

Dosedanje aktivnosti za ustanovitev Muzeja usnjarstva

Usnjarstvo je bilo Šoštanjčanom skozi stoletja tradicionalno pomembna obrt. Z razvojem industrializacije je ta obrt zrasla na industrijski nivo in predstavlja pomembno gospodarsko panogo Avstro-Ogrske monarhije, predvojne kraljevine Jugoslavije, nemškega okupacijskega gospodarstva med drugo svetovno vojno, povojne socialistične Jugoslavije in Republike Slovenije.

prostor za njeno skladiščenje. Muzej Velenje je opravil potrebna restavratorsko konservatorska dela na strojih in napravil popis predmetov, ki so bili v lasti IUV. Pisarniška oprema je še vedno v prostorih direkcije, ki je še v lasti IUV. Zgodovinski arhiv Celje je prevzel velik del tovarniškega arhiva, preostanek pa so člani iniciativnega odbora znova pregledali in shranili v arhivu Krajevne skupnosti Šoštanj. Arhiv je zelo pomemben za področje industrijske tehniške dediščine, za področje razvojnih projektov mesta Šoštanj in okolice ter finančnega poslovanja TUŠ.

Na pobudo iniciativnega odbora v sestavi: Danilo Čebul, Peter Radoja, dr. Tone Ravnikar in Miran Aplinc je Svet Občine Šoštanj sprejel sklep o začetku postopkov za ustanovitev Muzeja usnjarstva (Ur. list OŠ 7/2002). Projekt vodi Zavod za kulturo Šoštanj in zanj Kajetan Čop ob sodelovanju članov iniciativnega odbora. Do sedaj je bil saniran objekt bivših kopalnic, v katerem se trenutno nahajajo eksponati Gasilskega društva Šoštanj. Sanacija stavbe je do sedaj stala 4.660.000 sit, restavriranje eksponatov 1.100.000 sit, peskanje eksponatov 153.000 sit. Stroške sta krili Občina Šoštanj in Krajevna skupnost Šoštanj.

Svet Občine Šoštanj je sprejel program na področju kulture za obdobje 2003 do 2007, v katerem poudarja potrebo po izgradnji Muzeja usnjarstva. Člani odbora so pripravili pogoje za razpis idejnega projekta, ki je bil javno predstavljen septembra 2004. Sredstva zanj so namenili iz proračuna za leto 2003, pri čemer je Občina Šoštanj prispevala 1 milijon sit, Krajevna skupnost Šoštanj pa 2 milijona sit. Do sedaj je bilo vloženih kar nekaj sredstev in opravljenega veliko prepotrebne delo. Tudi zaradi tega je potrebno razmisliti o nadaljnjih korakih za ohranitev industrijsko tehnične dediščine v Šoštanju.

Med drugim je bila do danes pripravljena razstava Usnjarsko-čevljarska tradicija v Šoštanju in Trziču, ki je nastala na pobudo Občine Šoštanj. Avtorji razstave so dr. Tone Ravnikar in Mateja Medved iz Muzeja Velenje ter Tita Porenta iz Tržiškega muzeja. Razstava je bila najprej postavljena v Šoštanju, kasneje je gostovala v Trziču in Bistri pri Vrhniki. Razstavo Razvoj usnjarstva na Vrhniki je pripravilo Muzejsko društvo Vrhnika v januarju 2004. V tem mesecu je bil

tudi sestanek predstavnikov usnjarskih središč Vrhnike, Šoštanja, Trziča in Kamnika. Nakazano je, da se je kot najprimernejša lokacija bodočega Muzeja usnjarstva izkazal prav Šoštanj, kjer je do sedaj napravljenih največ konkretnih dejanj.

Usnjarska industrija v Sloveniji je propadla, z izjemo IUV, ki pa prav tako ni v zavidljivem položaju. Zaradi tega je umestno razmišljati o postavitvi vseslovenskega Muzeja usnjarstva Slovenije v Šoštanju. Razlogi, ki pričajo temu v prid, so v tem, da je v Šoštanju narejenih že kar nekaj korakov v tej smeri. V Šoštanju ima IUV še vedno v lasti stavbe bivše direkcije TUŠ, ki predstavljajo morebitne dodatne prostore za bodoči Muzej usnjarstva. Vsekakor ob pravočasni asistenci Občine Šoštanj.

Tehniški muzej Slovenije v Bistri predstavlja matično ustanovo za tehnično dediščino, Muzej Velenje pa za področje Šoštanja izvaja javno službo za področje etnologije in zgodovine. Obe instituciji bosta gotovo zainteresirani za dogajanja v Šoštanju, saj bo bodoči Muzej usnjarstva potrebno umestiti v muzejsko mrežo. Postavljajo se tudi vprašanja financiranja in zaposlitve bodočih muzejskih delavcev. Projekt ustanovitve Muzeja usnjarstva predstavlja zelo velik podvig za lokalno skupnost. Zaradi tega je pomembno, da bo prišlo do sodelovanja vseh omenjenih zainteresiranih institucij, iniciativnega odbora ter posameznikov z znanjem, osebnimi zbirkami in arhivi. Vprašanje financ je najpomembnejše vprašanje, zaradi tega bo potrebno pripraviti finančni načrt projekta, s katerim bo mogoče predvideti, kolikšen delež bo pripravljen investirati občina in morebitni drugi investitorji. Postavitev vseslovenskega Muzeja usnjarstva v Šoštanju nudi priložnost na raznih razpisih Ministrstva za kulturo.

Oktober leta 2004 je arhitekt Bojan Purg predstavil idejni projekt za postavitve Muzeja usnjarstva. Ob tej priložnosti so bila predstavljena osnovna izhodišča za postavitev razstave v Muzeju usnjarstva, ki vam jih predstavljamo v celoti.

Osnovna izhodišča za postavitev razstave Muzeja usnjarstva

- Osnovno izhodišče za postavitev razstave Muzeja usnjarstva mora biti člo-

vek, pri tem mislimo delavca, Šoštanjčana in Vošnjaka.

- Pri postavitvi razstave bo potrebno izpostaviti tesno povezanost kraja in tovarne s prikazom vseh dejavnosti, ki so predstavljale povezavo in bile odvisne od obstoja in delovanja tovarne usnja. Te dejavnosti - obrti so čevljarstvo, sedlarstvo, pasarstvo itn.

- Pomemben del razstave bo posvečen družini Woschnagg (Vošnjak), v kateri bo poudarjen njihov prihod v Šoštanj, začetek usnjarjenja, rast in vrhunec v prvi polovici 20. stoletja, in obdobju druge svetovne vojne ter njihovem izgonu iz države. Obenem bo potrebno poudariti mejnike v razvoju mesta in vpliv družine Woschnagg kot pomembnih tovarnarjev in šoštanjskih meščanov.

- Predstavljene bodo vse kulturne in športne dejavnosti, ki jih je posredno ali neposredno spodbudila dejavnost tovarne. Te dejavnosti so pihalna godba, gasilsko društvo, pevski zbor, NK Usnjar itn.

- Poudarjeni bodo tudi posamezni simboli tovarne usnja, kot sta konja, znamenita vrata znotraj stare tovarniške direkcije in podobno.

- Pri postavitvi posameznih prizorov, s katerimi bodo prikazane faze proizvodnega procesa (ekstrakcija, kemijski laboratorij, podplatni oddelek, vzdrževalni obrati, krom oddelek, oddelek likanca, skladišče in lužarna, strojna vegetabil, mezna pisarna, pisarna direktorja, skladišče itn.), bo izhodišče v postavljanju ambientalnih postavitev, ki jih omogočajo še ohranjeni predmeti (pečatniki, ...), stroji (stroj za navijanje usnja, stroj za glajenje usnja itn.), naprave (transmisijski pogon, vrata parnega kotla, ...). Posamezni stroji bodo razstavljeni na prostem v pokritem muzejskem paviljonu. Obseg in izgled Tovarne usnja, Agrarije, MHE Penk bo prikazan z maketami.

- V bodočem muzeju usnjarstva kot tehničnem muzeju bo potrebno in mogoče uporabiti sodobna razstavna sredstva, kot so računalniško vodene projekcije, multivizija, svetlobni, zvočni in drugi efekti. Glede na idejni projekt za objekt z okolico Muzeja usnjarstva je delu teh dejavnosti namenjen prav muzejski atrij.

Iniciativni odbor za izgradnjo Muzeja usnjarstva v Šoštanju

Miran Aplinc, prof.

Zgodovina in tradicija usnjarstva v Šoštanju

V zadnjem Listu je bila napovedana tema meseca novembra, in sicer Koncept Muzeja usnjarstva v Šoštanju. Glede na to bomo skušali z nekaj utrinki iz preteklosti osvetliti vprašanje, zakaj Muzej usnjarstva prav v Šoštanju.

Dr. Josip Vošnjak je v svojih Spominih v uvodu opisal svoj domači kraj Šoštanj. S tem je napravil najlepši spomenik Šoštanju. Besedilo prinaša mnoge dragocene informacije o trgu in z njim povezanih dogodkih iz avtorjeve mladosti, ki jih drugače ne bi poznali. V mladosti se je večkrat povzpел na novi grad, imenovan Graščina, z na vzhodnem delu pozidano polkrožno verando s streho na zidanih okroglih stebrih, pod katero je velikokrat posedal in v tišini z »višine« opazoval trg Šoštanj.

Doživimo kdaj ta pogled tudi mi.

Tradicija

Trg Šoštanj je bil v 19. stoletju v marsičem podoben trgom po slovenskih deželah in je predstavljal majhno gručo hiš z maloštevilnim prebivalstvom, ki se je ukvarjalo s kmetijstvom in tudi obrtno dejavnostjo. Samih tržanov je bilo malo, zato so se mogli preživljati samo tako,

da so svoje izdelke prodajali okoliškemu mnogo številnejšemu kmečkemu prebivalstvu.

Sejem v Šoštanju je bil znan daleč naokrog, sem so hodili tudi potujoči obrtniki od drugod. Do prve polovice 19. stoletja je imelo svoje »štante« deset do dvanajst usnjarjev, kar kaže na to, da je bila obrtna proizvodnja v polnem razmahu. Če se je kmet po dolgem izbiranju in premišljevanju odločil za par podplatov, se je usnjar napejal z vso silo, medtem ko je z zakrivljenim nožem rezal podplat od celega kosa usnja. Vse je bilo podrejeno dokazovanju trdnosti in kvalitete njegovega blaga. Obrt ima v Šoštanju podobno tradicijo kot v drugih mestih in trgih slovenske Štajerske.

Usnjarstvo se posredno omenja že v 17. stoletju v zvezi s celjskimi cehi, pred koncem 18. stoletja pa sta v Šoštanju usnjarila dva usnjarja. Uspešen razvoj usnjarstva se je pričel s prvim v Šošta-

nju živečim Josipom Woschnakom. Njegov starejši sin Mihael I. (1769–1843) je že leta 1788 začel samostojno usnjariti v bivši Toterjevi usnjariji, ki mu jo je kupil oče. To hišo so poslej imenovali »pri Miheľnu«. Drugi sin Ivan je leta 1809 prevzel domačo posest in delavnico, kjer se je po domače reklo »pri Bošnjaku«. Z njima se je družina delila v dve veji, dve liniji usnjarjev, ki so konec 19. stoletja svoji obrti povzdignili v pravo industrijo.

Šoštanjski usnjarji so rokodelski način proizvodnje obdržali vse do srede 19. stoletja. Usnjarstvo je bila obrt, od katere so usnjarji dobro živeli, z leti pa se je vse spremenilo in nastale so tovarne. Po uvedbi obrtne svobode leta 1860 se je iz cehovsko zaprtega sistema podjetniška ustvarjalnost popolnoma sprostila. Ravno v tem času je Franz Xaver Woschnagg po očetu Mihaelu II. prevzel usnjarno in stopil na pot razvoja. Odločil se je, da bo začel s širitvijo in modernizacijo usnjarskega podjetja in z zaposlovanjem delavcev. Zaradi pospešene industrializacije v svetu in novih zahtev trga je dobro vedel, da se mora preusmeriti v proizvodnjo in prodajo specialnih artiklov, to je sijajnega usnja. Likanec je bil izredno kvaliteten in je imel celo svetovno priznan zaščitni znak »konjsko glavo«, ki je bil odtisnjen na usnju, končnem izdelku tovarne. Lastniku tovarne, kot zdaj že lahko rečemo, Franzu Xaverju Woschnaggu so zaradi velikih uspehov leta 1888 podelili »posebno pravico, cesarjevega orla in pečat ter naziv za vodenje«, česar so bili deležni le najuspešnejši podjetniki. Firma je od takrat imela naziv K. K. Privat. BLANKLEDER - FABRIK FRANZ WOSCHNAGG. Tovarna usnja se je tako povečala, da je postala ena največjih tovarn v Avstro-Ogrski monarhiji. Leta 1894 je dobila novo ime K. K. PRIV. LE-

DERVERKE FRANZ WOSCHNAGG & SÖHNE. Tovarna usnja je pod tem imenom delovala 26 let, vse do leta 1919.

O pomenu in velikosti industrije v Šoštanju najbolje priča uvrstitev Woschnaggove tovarne v posebno knjigo, ki je izšla leta 1898, ob petdeseti obletnici vladanja cesarja Franca Jožefa I.

Tudi Ivan Vošnjak, lastnik druge usnjarne, je to prav tako spreminjal v industrijsko podjetje. To bi mu uspelo, če ne bi zaradi velikih investicij zašel v finančne težave in propadel. Bratranec Franz Woschnagg je propadlo podjetje kupil na dražbi in ga skupaj z delavci priključil svojemu podjetju. Od takrat je v Šoštanju obstajala samo ena tovarna usnja.

Odkar je iz majhnega usnjarskega obrata nastala velika tovarna z mnogimi delavci, so rasle nove hiše kakor gobe po dežju, s tem pa je povezana tudi rast števila prebivalstva. Trg Šoštanj se je z leti zares zelo »izpremenil«. Šoštanj se je povečal in postal prava metropola Šaleške doline s sodiščem, šolo, železniško postajo in hotelom Avstrija. V trgu je bil Narodni dom s Posojilnico in Čitalnico ter občinska hiša. Čez Pako je bil speljan železni most na Glavni trg, na sredini »okinčan s soho sv. Marije«. Nekaj let kasneje, 28. junija leta 1911, je Šoštanj dobil tudi mestne pravice, za katere je bil gotovo najbolj zaslužen takratni župan in tovarnar Hans Woschnagg. Ta dogodek iz leta 1911 je vsekakor pomemben za zgodovino mesta in njegove prebivalce še danes.

Po prvi svetovni vojni so zaradi razpada Avstro-Ogrske monarhije nastopile povsem drugačne razmere, čeprav Šoštanj ni bil neposredno pod vplivom vojnih spopadov prve svetovne vojne in Woschnaggova tovarna med vojno ni bila poškodovana. Prva svetovna vojna in dogodki po njej so vsekakor vplivali na gospodarski in politični položaj Woschnaggov in njihove tovarne. Njihovo podjetje je uspešno delovalo tudi v novi državi, v kateri se je uspelo Slovencem prvič otresti nemškega objema.

Predvojne zveze so bile zaradi novih mej večinoma pretrgane. Potreba po likancu je bila v takratni Jugoslaviji premajhna, da bi mogla zaposlovati tako veliko podjetje. Črni likanec je izgubil prvenstvo. Proizvodnjo so morali preusmeriti in razširiti na druge vrste vegetabilnega usnja, boksa in drugih vrst usnja. Tovarna se je specializirala za iz-

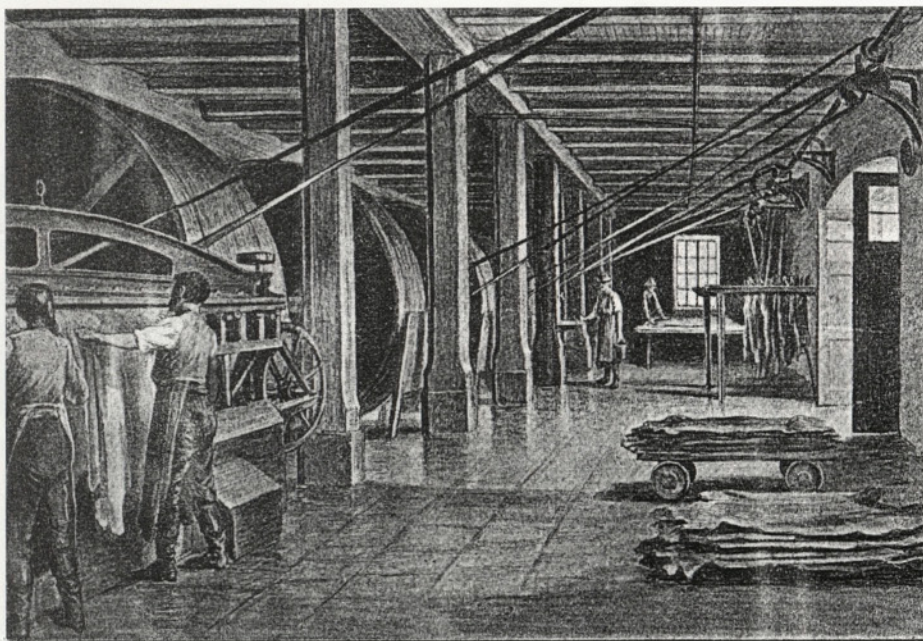
delavo podplatnega usnja, s katerim so dosegli svetovni sloves.

31. januarja 1924 so ustanovili delniško družbo, ki je bila vpisana v trgovski register kot firma z imenom Tovarna usnja FRANC WOSCHNAGG & SINOVI D. D. v Šoštanju. Novo nastala delniška družba je kot naslednica prevzela tovarniško podjetje Franz Woschnagg & Söhne. Od leta 1924 je bil v tovarni vodilni Herbert Woschnagg, od leta 1929 pa še brat Walter.

Leta 1931 se je zaradi gospodarske krize usnjarna v Šoštanju znašla v resnih

podjetja usnjarske stroke v državi.

Leta 1938 je tovarna usnja praznovala že 150 let obstoja. Uspešnost Woschnaggove tovarne pred vojno nazorno opisuje zapis v Krajevnem leksikonu Dravske banovine iz leta 1937, v katerem je med drugim zapisano: »Lahko trdimo, da je gospodarski razcvet okolice Šoštanja v velikem delu odvisen od obstoja podjetja«. Vsekakor je bila tovarna usnja pomemben del industrije Kraljevine SHS že petdeset let prej, leta 1898 pa je spadala v družbo največje industrije A-O monarhije. Zaradi tradicio-

težavah in nekaj časa so celo razmišljali o prodaji tovarne. Prav dolgoročno sodelovanje z Bato in pojevanje učinka gospodarske krize so bili razlogi, da se je stanje v tovarni usnja normaliziralo in celo izboljšalo.

Leta 1936 so v tovarni uvedli tehnološko zelo zahteven kemijski način strojenja – kromov postopek. Izdelki, ki so jih izdelali na ta način, so bili goveji boks, telečji boks, velur, napa, dool boks – juhtna, nubuk.

Zaradi ugodnega gospodarskega položaja je bilo v letih pred drugo svetovno vojno na trgu veliko povpraševanja po usnju. Tovarna je grosistično oskrbovala trgovce in obrtne predelovalce, usnjarska industrijska podjetja in vojaško industrijo. Ker se je krčil obseg svetovne trgovine, so začeli oskrbovati izključno domači trg, saj je bil izvoz nerentabilen zaradi carinskih in deviznih zaprek. Na domačem trgu je podjetje uživalo sloves največjega in lahko rečemo tudi najsolidnejšega

nalne kvalitete in poslovne odličnosti je bila opažena v dveh časovnih obdobjih in dveh državah.

Pred drugo svetovno vojno je bila tovarna na višku gospodarske uspešnosti. Kljub relativno ugodnemu položaju je Herbert Woschnagg že pred vojno razmišljal o prestrukturiranju proizvodnje v tovarni, vendar je namero preprečila druga svetovna vojna.

V času druge svetovne vojne so Woschnaggi tovarno obdržali, vendar je zaradi ukrepov okupacijskih oblasti tovarna delovala le s 30 % predvojne proizvodnje in relativno nepoškodovana dočakala konec vojne. Zaradi sodelovanja Woschnaggov z NOG jim je okupator zaplenil imetje, Malvina Woschnagg pa je bila tik pred koncem vojne ustreljena v Mariboru. Kljub vsem zaslugam za NOG so jim revolucionarne oblasti zaplenile vse imetje in jih izgnale iz države. Tovarna je postala last FLRJ kot Tovarna usnja Šoštanj.

Zaposleni

Zaposlovanje delavcev v tovarni usnja je nihalo glede na gospodarsko konjunkturo, politični položaj, predvsem pa glede na obdobja vojne. Tako je bilo leta 1897 zaposlenih 100 delavcev, leta 1905 pa že 132 delavcev. Število zaposlenih se je leta 1908 dvignilo na 210 delavcev. Vzrok za tako povečanje je bil v stečaju tovarne Ivana Vošnjaka. Rast zaposlovanja je opazen tudi pred prvo svetovno vojno. Leta 1914 je bilo v tovarni že 230 delavcev.

Višek proizvodnje je tovarna dosegla v letih 1928/29, ko so v tovarni predelali tudi po 30000 govejih kož. Zaposlovala je okrog 400 delavcev, največ do takrat. Tako ugodno rast usnjarne in s tem za-

poslovanja je prekinila svetovna gospodarska kriza, ki je povzročila hudo krizo tudi v usnjarski industriji. V letih 1930 do 1931 je sledil velik padec proizvodnje, kar do 60 %. Leta 1932 je bilo v tovarni zaposlenih le 274 delavcev. Po obdobju nizkega povpraševanja po usnju se je pričela gospodarska rast. Leta 1936 v podjetju beležijo že 301 zaposlenega. Leta 1937 je podjetje predelalo 100000 govejih kož, okrog 30000 telečjih kož in približno toliko kipsov. Zaposlenih je bilo 347 delavcev. Sledila je manjša gospodarska kriza in upad zaposlovanja. Leta 1939 je tovarna zaposlovala 351 delavcev. V njej so izdelali 4800 m² usnja za podlago, 73200 m² zgornjega usnja in 406 ton spodnjega usnja.

V obdobju okupacije so morali proizvodnjo zmanjšati na tretjino predvojne. To je razvidno tudi iz števila zaposlenih leta 1941, ko je bilo v tovarni le 213 delavcev. Med okupacijo je bilo število delavcev približno na enakem nivoju, leta 1945 jih je bilo zaposlenih 233.

Zaslужek

Za gospodarsko življenje Šoštanja in okolice ter blagostanje njegovega prebivalstva je bila tovarna velikega pomena, ker je od nje živelo številno delavstvo z družinami, mnogo obrtnikov, trgovcev ter dobaviteljev surovin. Tovarna usnja v Šoštanju je bila v obdobju obstoja za Šoštanjčane zelo pomembna, saj je zaposlenim nudila reden zaslužek, njihovim družinam pa relativno boljše življenje. Bolje pa so vsekakor živele tiste družine, ki so imele doma zemljo. Zaposlitev v tovarni je v tistih časih pomenila dober socialni položaj. Bivši delavci tovarne usnja se spominjajo, da je bila plača (približno 100 din) vsako soboto, malice ni bilo. S sabo so prinesli četrto litra črne kave in kos črnega kruha. Delovni čas v tovarni je trajal od 7. do 12. ure in od 13. do 16. ure. Od leta 1928 so bili delavci plačani na akord. Tedensko so lahko naredili deset nadur, ki so bile vredne 1,5 redne ure. Osnova za plačilo je bilo delovno mesto ter odgovoren odnos do dela. Vsekakor je bil odnos med Woschnaggi in delavci njihove tovarne normalen odnos med delodajalcem in delojemalcem. Delo v usnjarni je bilo seveda za delavce težko, delali so v slabih delovnih pogojih, delo je pa le bilo. Tovarna je več kot 200 let predstavljala gospodarsko osnovo Šoštanja in rezala delavcem kruh, kakršen koli je že bil, bil je kruh.

Delavska stanovanja

Woschnaggi so svojim zaposlenim skušali zagotoviti stanovanja. V ta namen so že leta 1909 ustanovili ubožnico in jo podarili šoštanjski občini. Pri dodelitvi stanovanj v ubožnici so imeli prednost delavci tovarne usnja, ki niso bili več sposobni opravljati svojega dela. V tistem času so začeli z gradnjo stanovanjskih hiš za vodilne uslužbenke tovarne.

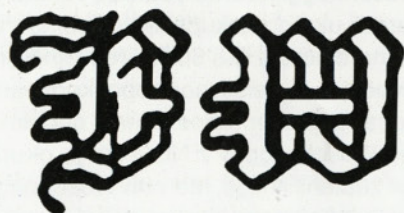
Leta 1916 sta Franz in Marianna Woschnagg kupila šoštanjsko graščino. Ob koncu vojne so v njej živeli ruski vojni ujetniki, ki so delali v usnjarni, kasneje pa so Woschnaggi tja naselili svoje delavce. Leta 1920 so graščino prezidali. V graščini je bilo prostora za 32 delavskih družin. Stanovanj je še vedno primanjkovalo, zato so Woschnaggi zgradili in preuredili več hiš na današnji Cankarjevi cesti. Stanovanje je dobilo 12 delavskih družin. Leta 1920 je bilo v vseh skromnih tovarniških stanovanjih nastanjenih 68 delavskih družin, ki so imele stanovanje, vodo in elektriko brezplačno. Obenem so imeli možnost najema njiv in vrtov, ki so spadali k stanovanju, in brezplačno uporabo stranskih produktov, ki so nastali pri strojenju kož, za gnojenje. Po letu 1931 so za delavska stanovanja namenili tudi Agrarijo. Seveda veliko delavcev ni živelo v tovarniških stanovanjih, ti so prihajali iz okoliških krajev na delo v tovarno peš ali s kolesi.

Društva

Obstoj tovarne usnja je posredno povzročil nastanek nekaterih društev, v katerih so ljudje iskali svoje interese. Od stavke leta 1935 je bilo v tovarni od delavskih organizacij ustanovljeno le Delavsko podporno društvo Sloga. Woschnaggi so bili kot veleindustrialci pomembni tudi za življenje društev med obema vojnama.

Tako so leta 1917 ustanovili Prosto-voljno gasilsko društvo Tovarne usnja Šoštanj, ki je imelo ob ustanovitvi 60 članov, svoj gasilski dom ter dve motorni črpalki.

Franz Woschnagg je v svoji tovarni zaposloval večino delavcev v Šoštanju. Zaradi društvenega preobrata in osveščenosti delavstva so želje naprednih delavcev po kulturnem poslanstvu vse bolj rasle. Leta 1925 so delavci šoštanjske usnjarne ob podpori Woschnaggov ustanovili tovarniško godbo Zarja.

GEGRÜNDET

1 7 8 8

Lastnik usnjarne je izdatno podpiral tudi delovanje nogometnega športnega društva, ki so ga ustanovili uradniki tovarne usnja. Woschnagg je dal prositor za igrišče pri nekdanji tovarni kleja Agrariji.

Po drugi svetovni vojni

Tovarna usnja Šoštanj je v vseh teh letih pomenila gospodarsko osnovo in trdnost Šoštanja. Leta 1938 je tovarna praznovala 150-letnico obstoja in je bila na vrhuncu razvoja.

Herbert Woschnagg je imel s tovarno dolgoročne razvojne načrte, ki sta jih preprečili vojna in namera povojnih oblasti ustvariti nov gospodarski sistem. Od leta 1945 do leta 1975 je tovarna de-

zgradili nov obrat z moderno tehnologijo za izdelavo kromovega vrhnega usnja in novo skladišče surovih kož. V novem obratu je proizvodnja stekla, vendar je tovarna bredla v vse večje težave. V kasnejših letih je podjetje čedalje bolj izgubljalo gospodarsko samostojnost in bilo leta 1975 priključeno sistemu Industrija usnja Vrhnika pod imenom TOZD Tovarna usnja Šoštanj.

K dokončnemu propadu podjetja pa je v resnici največ doprinesla kriza v usnjarski industriji. Po 210 letih obstoja so leta 1998 zaradi nerentabilnosti in izredno slabega gospodarskega položaja podjetja uvedli stečajni postopek in leta 1999 tovarno ukinili. V naslednjih letih je podjetje Industrija usnja Vrhnika odprodalo zemljišče tovarne skupaj z

lovala samostojno, pod imenom Tovarna usnja Šoštanj.

8. julija 1948 je prikazano po oddelkih skupaj 599 zaposlenih, od tega 410 delavcev v usnjarni, 141 nameščencev, 12 v ekstrakciji tanina, 13 v kemijskem oddelku in 83 vajencev. Septembra leta 1957 je bilo v tovarni že 536 članov kolektiva. Leta 1971 je bilo meseca junija v tovarni zaposlenih 485 delavcev. Po vojni je opazno veliko povečanje števila zaposlenih, predvsem nameščencev. Te podatke je deloma mogoče primerjati z zaposlovanjem pred vojno, na primer z letom 1937, ko je bilo v tovarni zaposlenih 328 delavcev in 19 uradnikov.

V petdesetih letih prejšnjega stoletja so se v tovarni lotili modernizacije in

napol razpadlimi in nevzdrževanimi objekti, ki so jih zaradi novih gospodarskih interesov leta 2002 porušili.

Rušenje teh objektov je potekalo izredno hitro. Zato je bila hvale vredna pobuda in konkretna akcija posameznikov in podjetij, ki so tik pred rušenjem reševali iz tovarniških objektov nekatere stroje in naprave. Objekti, naprave in stroji so predstavljali edinstven tehnični spomenik, kakršne v Evropi preurejajo v atraktivne tehniške muzeje, ki jih s pridom tržijo.

Del zemljišča in novejši stavbi je odkupilo Gorenje za realizacijo svojih proizvodnih programov, del zemljišč je v lasti Občine Šoštanj, nekaj najstarejših stavb je še vedno v lasti IUV.

Smelo naprej

Nedavno smo na domače naslove prejeli vprašalnik o kulturi, za izpolnitev katerega nas je zaprosil direktor Zavoda za kulturo Šoštanj. Po letu dni trdega dela ga upravičeno zanimamo ocena dosedanjega dela in sveži predlogi, ki bi med ostalim tudi odgovorili na vprašanje, kako povečati obisk kulturnih prireditev. Odgovora za vzrok slabega obiska kulturnega doma v Šoštanju, predvsem s strani tistih, ki bi morali biti nosilci kulturnega dogajanja, pa najbrž tudi tokrat ne bomo dobili. To vprašanje bo terjalo širši pristop, saj ne gre za trenutno slabost, ampak že za generacijski in demografski problem. Da čast udeležbe rešujejo obmestna naselja in zunanje krajevne skupnosti, pa tudi ni več skrivnost.

Pred časom je dr. Tone Ravnikar zapisal, da je trg Šoštanj rasel z usnjarno, se razvijal in postal mesto. S propadom usnjarske dejavnosti pa je tudi mesto pričelo nazadovati. Tej resnici bi lahko dodali le to, da veliki gospodarski subjekti niso prevzeli razvojne vloge v tem prostoru.

Mesto Šoštanj tako ni več prepoznavno in preživlja obdobje dolgoletne krize. Kdor se zaveda njegove velike gospodarske, kulturne, sociološke in politične vloge v preteklosti, današnjih razmer preprosto ne more doumeti. Vračanje duše mestu so zaenkrat le lepe misli brez konkretnih rezultatov. Da je vsaka prihodnost odvisna tudi od spoštovanja preteklosti, je stara resnica. Zato nas bodo tudi drugi cenili toliko, kolikor bomo cenili sami sebe.

In v to sodi nedvomno ohranitev spomina na dvestoletno usnjarstvo, ki nas je povzdignilo med pomembna mesta, znana po vsej nekdanji domovini.

Čeprav je na temo usnjarstva do sedaj narejenega res veliko, bo pot do končnega cilja še dolga.

Želeni projekt ni eden od projektov, ki bi se lahko primerjal in tekmoval za naklonjenost s kilometri asfaltnih cest ali izgradnjo komunalnega omrežja. Je odnos do tistih generacij in časa, ki so nam omogočili, da danes lahko bolj ali manj uspešno upravljamo s tem prostorom.

Pomembneje je, da muzej usnjarstva razumemo kot priložnost, ki bo mestu vrnila del nekdanjega ponosa, ki bo privabila ljudi tudi v ta del doline. Da se tu ne bodo ustavljali le tisti, ki sprašujejo za nadaljnjo pot, pa naj ta vodi do Topolšice ali na Koroško. Da mesto ne bo samo mesto visokih dimnikov, ampak bo dana možnost širši javnosti spoznati čas in prostor, v katerem so živeli veliki narodni buditelji, kiparji, pesniki in pisatelji. Mnogi znameniti Šoštanjčani bodo prav s tem projektom stopili iz svoje anonimnosti.

S tem ko bomo spoznali tudi samega sebe, se bo v mesto pričela vračati tista izgubljena duša. In v tem je največja priložnost projekta. Misel o »pakiranju kufrov« nam mora postati tuja.

V zadnjem času so se tudi na dvoriščih preostalih slovenskih usnjarn pričeli spraševati, kako ohraniti vseslovenski spomin na to pomembno, a žal izumirajočo gospodarsko panogo. Z veseljem lahko ugotovimo, da smo se prav v Šoštanju lotili zadeve najbolj organizirano in da so bile odločitve sveta občine pravilne, prav tako sredstva, ki jih je za ta projekt namenila Krajevna skupnost Šoštanj in občinski proračun. Dosedanje aktivnosti, ki so temeljile na principu postopnosti, so nas pripeljale do točke, ko se majhni koraki končajo. Glede na dejstvo, da je bila usnjarska dejavnost v tem prostoru generator razvoja, se upravičeno nadejamo širše podpore projektu.

Naša prioriteta je šoštanjsko usnjarstvo, ki je pomenilo preživetje mnogim generacijam in nas povzdignilo v pomembno mesto. Glede na vodilno vlogo v širšem slovenskem prostoru, kjer so črpali znanje prav iz naše bogate tradicije, smo upravičeno zainteresirani tudi za izzive o predstavitvi slovenskega usnjarstva prav pri nas v Šoštanju.

Član iniciativnega odbora Danilo Čebul, ml.

Muzej usnjarstva

Usnjarstvo je s šoštanjsko zgodovino neločljivo povezano, zato tudi na Občini Šoštanj podpiramo aktivnosti za izgradnjo Muzeja usnjarstva Slovenije pri nas. K sreči so se ob stečaju in kasneje rušitvi dela Tovarne usnja Šoštanj našli ljudje, ki so se potrudili in shranili stare stroje in ostalo, tako da imamo sedaj za takšen muzej dovolj eksponatov.

Za takšen muzej so potrebna ogromna sredstva, ki jih občina sama nima, zato je nujno potrebno iskati še ostale vire financiranja. Za dosedanje postopke je občina že namenila več kot štiri milijone tolarjev, dodatnega 1,4 milijona je predvidenega v osnutku proračuna za leto 2005. To so za občino sicer visoki zneski, zavedamo pa se, da za sam muzej veliko prenizki. Več denarja za Muzej usnjarstva občina ob izgradnji nove šole, ki je, kot je verjetno vsem znano, glavni občinski projekt v zadnjih dveh letih in bo še nekaj časa v največji meri bremenila občinski proračun, ne bo zmogla.

Za nas je ključno vprašanje financiranja, za kar pa bo potrebno poiskati še druge vire, se s kom povezati, obrniti na državo, prijaviti na kak mednarodni razpis ... Občina se bo po svojih močeh še naprej vključevala v projekt Muzeja usnjarstva, pri teh aktivnostih tudi podpiramo Zavod za kulturo, vendar to naslednjih nekaj let ne more biti naša prioriteta.

Vsem, ki delajo na projektu Muzeja usnjarstva, želimo veliko uspeha, saj so življenja številnih generacij naših občanov tesno povezana prav s to dejavnostjo.

Tjaša Rehar, referent za odnose z javnostmi Občine Šoštanj

Idejni projekt za objekt z okolico »Muzej usnjarstva« na območju bivše TUŠ v Šoštanju

HIŠA MUZEJA

Uredniško redigirano tehnično poročilo idejnega projekta, ki ga je izdelal Bojan Purg u. d. i. a. v sodelovanju z Urbanom Novakom u. d. i. a. Poročilo je bilo javno predstavljeno prvič v Mestni galeriji Šoštanj.

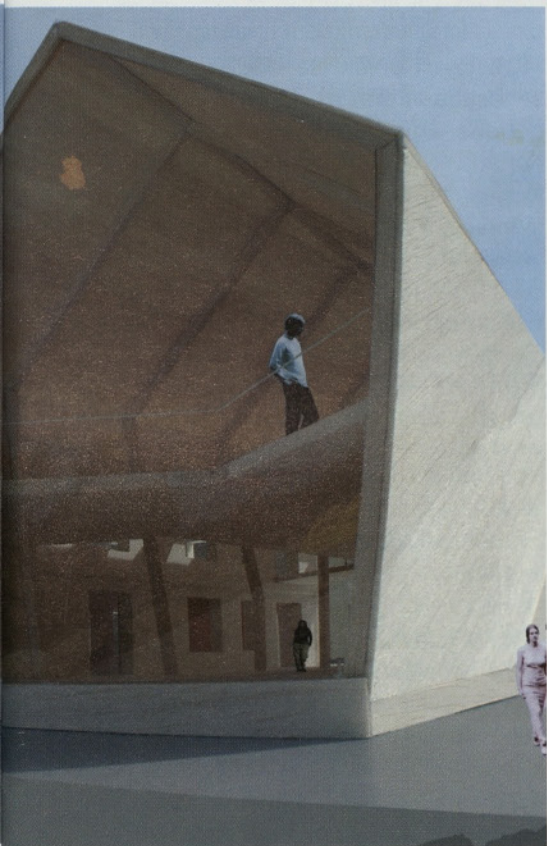
Podatki o lokaciji

Občina Šoštanj kot naročnik želi postaviti muzej gospodarske dejavnosti, od katere je mesto stoletja živelo – muzej usnjarstva.

Nekoč ponos in veselje mesta in celotne Šaleške doline je po hitrih gospodarskih spremembah preživel le v obliki varovanih in kulturno-zgodovinsko pomembnih stavb, ki danes stojijo na mestu nekdanje tovarne. Celoten kompleks tovarne usnja so skoraj popolnoma uničili zob časa in nove ekonomske razmere. Ostale so le še stavbe, ki se držijo samega roba mestnega trga, in pa tiste, ki so zdrave ter pomembne zaradi svojih nekdanjih funkcij. Nekoč veli-

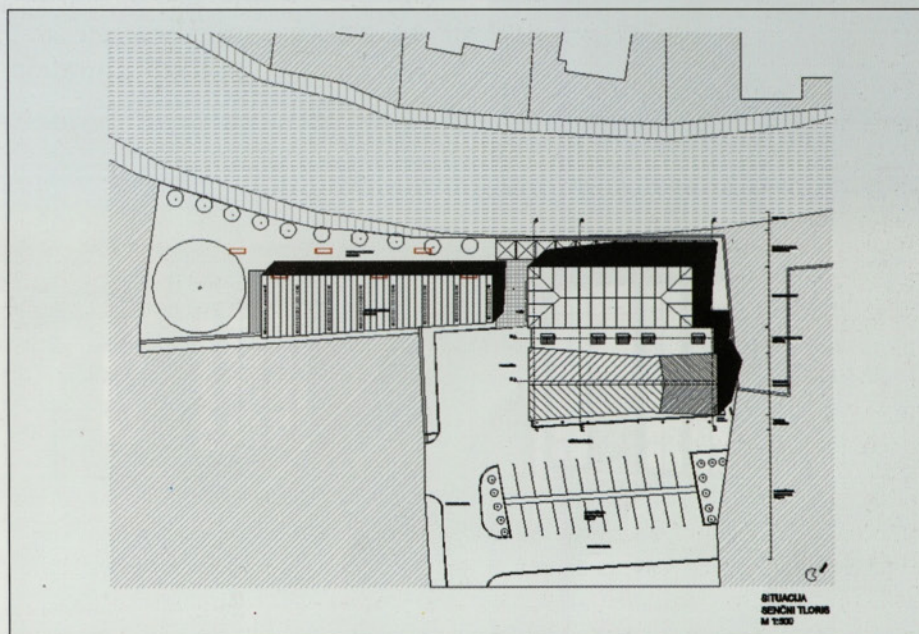
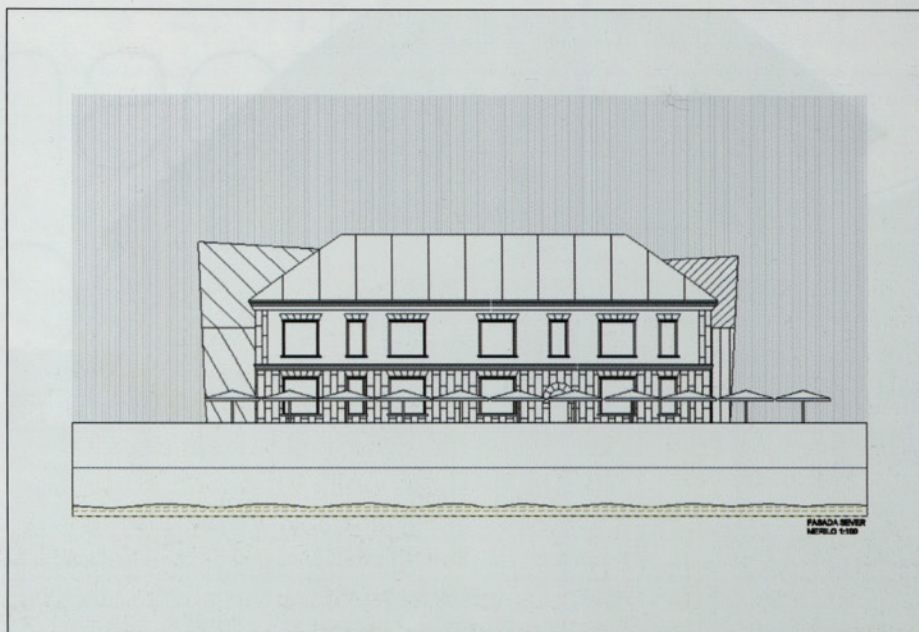
ko območje tovarniškega kompleksa je danes zamenjala velika zelena površina, ki jo počasi polnijo nove dejavnosti.

Izbrana lokacija za muzej se nahaja na robu današnjega stavbnega tkiva nekdanje Tovarne usnja Šoštanj. Program muzeja se naj bi nahajal v stavbi nekdanjega arhiva, ki je tudi zadnja stavba ob reki Paki. Stavbi se je njen program v zgodovini spreminjal, saj je bila nekoč že namenjena zasilnim stanovanjem, skladišču in nazadnje arhivu. Stavba je nekoč stala na notranjem dvorišču to-

varne in je bila obenem trdno vpeta vanjo kot celota. Po poružitvi večine kompleksa tovarne je danes to samostojec objekt, dostopen z vseh štirih strani. Poleg dostopa s Trga bratov Mravljak preko nekdanje upravne stavbe je dostop možen tudi s strani nekdanjega industrijskega vhoda iz smeri ceste proti naselju Florjan. Objekt na severni strani omejuje reka Paka, na vzhodni strani ostanki tovarniških objektov, medtem ko je njegova južna in zahodna stran osvojenjena vseh ovir. Objekt je dvoetažni in v relativno dobrem stanju. Potreben je prenove in zamenjave strehe.

Izbrana lokacija za novi Muzej usnjarstva je sestavljena iz zemljišča, kjer se nahaja obstoječi objekt nekdanjega arhiva. Konceptualno se lokacija raz-

deli na dva dela: na stari muzejski del in na parkovni del. V starem muzejskem delu se nahaja stara stavba z novim prizidkom, ki sta povezana med sabo. V parkovni del muzejskega kompleksa se umesti kovinska nadstrešnica - paviljon, ki pokrije večje muzejske eksponate. Na stičišču muzejskega in parkovnega dela je postavljen centralni vhod v muzejski kompleks.

Rekonstrukcija obstoječega objekta

Obstoječi objekt se dozida, prenovi se fasada in obnovi strešna kritina. Za potrebe muzeja se temeljito predela notranjost. V dozidanem delu se dodajo stekleno hidravlično dvigalo in nove stopnice. V pritličju se na južno stran izvedejo odprtine za prehod v novo stavbo muzeja, ki se potem ponovijo tudi v nadstropju. Na novo se postavijo sanitarije, ki so sedaj locirane v centru pritličja. Prav tako se izvedejo nove odprtine za izhod na zunanjo teraso in za novi vhod v muzej.

Zasnova novega objekta muzeja

Nova stavba muzeja usnjarstva je nova ne samo po programu, temveč tudi po svoji obliki in materialu. Njena osnovna ideja izvira iz procesa predelave živalskih kož, ko je kože potrebno napeti in jih posušiti. Njena čista, ostra in lomljena oblika povzema obliko kože, napete in sušene na napenjalni mizi. Tej osnovni ideji sledi tudi materialna obdelava fasade. Strešne plošče sledijo linijam, ki podirajo red, dosežen z obliko stavbe. Glavni prehod med novim in starim muzejem se zgodi v pritličju preko odprtega tlorisa, v nadstropju pa preko dveh brvi.

Industrija predelave živalskih kož in izdelave usnja je zahtevala precej velike kose tehnološke opreme. Danes je potrebno vso to opremo in orodje umestiti v muzejsko zbirko. Ker so nadstandardne velikosti, je potreben dodaten paviljon, ki bi te velike eksponate zaščitil pred dežjem. Osnovna ideja je enostaven kovinski paviljon, ki ima dodano brv v višini +2.5 metra. Iz te brvi je možen bolj natančen ogled razstavnih eksponatov.

Informacije v prostoru

Edi Vučina

Bodo omenjeni simbolni spremembi imena sledile tudi vsebinske spremembe gospodarske politike, ki bi imela do okolja prijaznejši odnos? Močno dvomim, zlasti v luči novega mandata kavboja iz Teksasa. Sicer naj bi ministrstvo za varstvo okolja po novem vodil zdravnik, a to še ni garancija, da bo naše okolje postalo za bivanje bolj zdravo. Še posebej za nas, Šoštanjčane, velja, da bomo morali sami poskrbeti zase, kar pomeni, da bomo morali bolj podrobno gledati pod prste našim energetske gigantom, od katerih je, žal, vse bolj odvisna usoda naše doline.

Če še slučajno niste opazili, naj vas opozorim na nekaj dejstev, ki na prihodnost naše doline spuščajo temne oblake. Spadamo namreč v regijo z grozljivo stopnjo brezposelnosti med mladimi, ki so prisiljeni iskati delo v glavnem mestu ali ostalih razvijajočih se centrih ob avtocestnem križu. Oddaljenost od glavnih prometnih tokov je problem, ki bi se ga sicer dalo rešiti z novo infrastrukturno povezavo, a ni videti prave volje za to. Še večji problem doline pa (p)ostaja prav šibka gospodarska infrastruktura malih in srednje velikih podjetij, katerih razvoj dušita tudi že omenjeni državni energetske podjetji (elektrarna in premogovnik).

Na kaj ciljamo, se najbrž sprašujete, saj obe firmi režeeta kruh mnogim Šalečanom. Naj poskušam pojasniti. Obe monopolni državni podjetji v glavnem poslujeta z vnaprej dogovorjeno in pričakovano izgubo. Gre torej za tipično plansko dogovorno ekonomijo, značilno za »bivši sistem«, ki deluje po drugačnih principih, kot na primer tipično tržno usmerjeno podjetje, katerega obstoj je odvisen le od znanja in ostalih prednosti. Če pa gospodarstvo ne temelji na uspešnih podjetjih, ki so kljub hudi konkurenci v pogojih tržnega tekmovanja uspela preživeti in se celo razvijati, se začne kapital umikati in bolj inovativno in hitreje prilagodljivo okolje, za sabo pa pušča bedo brezposelnosti in životarjenje od socialne pomoči.

Bojim se, da nam grozi prav to slednje. Žal tudi v lokalni oblasti (v obeh šaleških županih) ne vidim prave volje, da bi se znebila bremena podjetij, ki za svoje delovanje dobesedno žrejo (potaplajo in zastrupljajo) naše življenjsko okolje, hkrati pa lokalne obrtnike silijo v koruptivne poslovne odnose. V funkciji župana je skoncentrirano vsaj toliko pristojnosti, da bi lahko kdo od obeh županov poskusil ustvariti pogoje za bolj trajnostno naravn razvoj doline.

Čeprav sem na tem mestu že večkrat poudaril vlogo urejanja prostora kot eno od pomembnejših nalog lokalne skupnosti, ne bo odveč, da to še enkrat ponovim. Prepričan sem, da bi se s pametnim vlaganjem v komunalno urejanje in pripravo zemljišč lahko ustvarilo pogoje za vlaganja bodočih podjetnikov, ki bi pod ugodnimi pogoji svoje proizvodne prostore raje zgradili v naši občini in s tem omogočili dejansko osamosvojitve gospodarstva. Nenazadnje je bila prav vera, da bomo Šoštanjčani znali bolje poskrbeti zase, kot bi to lahko od premogovnika odvisna velenjska občina, glavni razlog za nastanek naše občine. Boj proti ekološki in socialni degradaciji našega mesta je možen le izven obstoječe sprege energetskega lobija in lokalne politike. Nekaj uspehov, kot je na primer zmanjšanje pridobivalnega območja premogovnika, je vendarle bilo. V zadnjem času pa se zdi, da župan sploh ne ve, kam naj tavajočo občinsko barko usmeri. Namesto da bi razmišljal o razvoju občine in v ta namen vlagal proračunska sredstva v komunalno opremo zazidljivih zemljišč in s tem povečal dotok novih davkov v proračun, se ukvarja z neučinkovitim drobljenjem proračunskega denarja po krajevnih skupnostih. Šoštanj tako postaja vse bolj podoben našim sosedom, vzhodnim Šalečanom, ki jim mesto počasi tone v nepomembno obrobno naselje upokojenih rudarjev in brezposelne mladine. Je bilo potem sploh vredno truda z ustanavljanjem svoje občine?

Moja napoved sprememb na področju energetike v prejšnjem Listu se že uresničuje. Ni še bilo jasno, kdo bodo ministri v novi vladi, pa se je ministrstvo, ki se ukvarja z urejanjem prostora in varstvom okolja, že (spet) preimenovalo, tokrat iz MOPE nazaj v MOP. Na videz nepomembno dejanje. Pa je res? Se je varstvo okolja, vsaj na simbolni ravni, spet osvobodilo okovov gospodarske panoge, ki še vedno najbolj ogroža naše življenjsko okolje? Mislim seveda na klasično (beri zastarelo) energetske politiko, ki temelji na izkoriščanju preostalih zalog fosilnih goriv, kot je nafta, plin in seveda tudi naš premog oz. lignit, in s tem ogroža ekološko stabilnost našega okolja.

Poročila z OŠ Bibe Röcka Šoštanj

Slovenski knjižni kviz

1 9. oktobra 2004 sem obiskal zaključno prireditve Slovenskega knjižnega kviza 2004 o Srečku Kosovelu in Primorski v Ljubljani.

Namesto deklice, ki je bila izžrebana na zaključnem žrebanju v velenjski knjižnici, pa se zaradi zapletov ni mogla udeležiti sklepne prireditve, so izbrali mene, saj sem bil izžreban tik pred njo.

Foto: Darko Jug

Z gospo knjižničarko Bernardo Lukanc iz velenjske knjižnice sva se že v zgodnjih jutranjih urah odpravila z avtobusom v Ljubljano. Ob 9.00 sva prispela na Ljubljanski grad, kjer so nas vse nagajence iz Slovenije čakala prijetna presenečenja. Po pozdravnem govoru smo dobili priročna darila. Nato nas je s humorističnim nastopom razveselil kulturni ustvarjalec Andrej Rozman - Roza, pa tudi čarovnik nam je pričaral prijetno vzdušje. Poskrbeli so tudi za naše lačne želodce.

Nato smo se s turističnim vlakcem odpeljali na RTV Ljubljana, kjer nas je čakalo snemanje oddaje. Oblekli smo si majice z Ostržkom, ki smo jih med drugim prejeli za darilo, in se skupaj odpravili v studio. V oddaji je nastopalo veliko pevcev, igralcev, tudi naših vrstnikov.

Ko smo se tako v prijetnem vzdušju razšli, sem gospo knjižničarko poprosil, če bi si lahko ogledala še stari del Ljubljane. Posebej pa me je zanimala Narodna univerzitetna knjižnica. Želja se mi je uresničila, saj mi je prijazna knjižničarka razkazala velik del naše prestolnice.

Tako sem se zvečer vrnil v Šoštanj poln preplelih vtisov. Še bom sodeloval v Slovenskem knjižnem kvizu, pa ne le zaradi nagrade. Rad prebiram knjige in všeč mi je, da preizkušam svoje znanje vedno znova in znova.

Matej Tomažin, 7. a
mentorica: Lidija Volk

Regijsko tekmovanje Mladina in gore na OŠ Bibe Röcka Šoštanj

Mladina in gore

Z jutraj, 6. 11. 2004, smo se prebudili v sobotno deževno jutro, vendar to ni niti malo zmotilo planincev, ki so prišli na našo šolo. V telovadnici OŠ Bibe Röcka je potekalo regijsko tekmovanje Mladina in gore.

Ob 10. uri so pripeljali kombiji z mladimi navdušenci gorstev. Posedli so se na tribune in prisluhnili ge. Zdenki Klanfer, ravnateljici naše šole, ki je vse udeležence lepo pozdravila in na kratko predstavila našo šolo in občino Šoštanj. Nato so imeli besedo g. Bojan Rotovnik, predsednik PD Šoštanj, ki praznuje stoto obletnico, ga. Alenka Verbič z Občine Šoštanj in g. Jure Cencelj, predsednik mladinske komisije. Prijazno so nas pozdravili pevci našega šolskega zbora pod vodstvom ge. Metke Berk, harmonikarji ter Denis, Špela in Jana z deklamacijo pesmi.

Po kratkem uvodnem pozdravu so že nervozni in začetka željni tekmovalci odšli v razrede, kjer so pisali teste. Na vratih učilnic so bila napisana imena skupin, da so lahko učenci takoj našli svoje "delovno mesto". Učilnice smo posebej za ta dan preimenovali v imena s področja planinstva. Zasedli smo zelo zanimiva imena tekmovalnih ekip, npr. Zarjavel probiotični jogurt, Alpski zvončki, Fuks graba ... Tekmovalci so tudi glasovali za skupino z najbolj zanimivim imenom - zmagala je skupina Fuks graba.

Ko so učenci zaključili s pisanjem, so se podkrepili z malico. Po malici so prišli planinci iz šoštanjskega planinskega društva, med njimi tudi g. Evgen Dervarič, ki so tekmovalce popeljali na Pusti grad. Z gradu so si lahko ogledali Šaleško dolino, ki je nekateri niso poznali, saj smo gostili tekmovalce iz različnih slovenskih šol. Po nazorni preučitvi Šoštanja z okolico smo se vrnili v prostore naše šole in prisluhnili razglasitvi rezultatov.

Na državno tekmovanje se je uvrstilo 12 ekip. Šolo Bibe Röcka so uspešno zastopali Dejan Slemešek, Marko Medved, Matej Gomboc in Luka Ravnjak. Njihova ekipa se je imenovala Osvajalci gora.

Naša šola se je še enkrat izkazala v dobri luči s svojo odlično organizacijo. Potem ko smo lani konec meseca septembra gostili bistre "male sive celičarje", se je naša šola letos zopet izkazala z odlično organizacijo planinskega tekmovanja.

Upam, da bomo tudi v naslednjem šolskem letu, ko bomo imeli novo šolo, uspešno prirejali in gostili razna tekmovanja, saj to odlično obvladamo.

Sama sem novinarka v šolskem novinarsko-dopisniškem krožku, zato sem izkoristila priložnost in opravila dva kratka intervjuja.

Anja z OŠ Griže, članica Alpskih zvončkov, mi je zaupala, da je planinka zato, ker jo navdušujejo gore, živalstvo in rastlinstvo, o testu pa ni želela govoriti pred razglasitvijo rezultatov, saj so bili njeni občutki mešani in je čakala na morebitno presenečenje.

Foto: Darko Jug

Anže iz Gornjega Grada, prav takšno ime je nosila tudi njegova ekipa, je planinec zato, ker rad hodi v gore, glede testa pa je bil optimistično razpoložen, saj se mu je zdel lahek in je pričakoval odličen rezultat.

Če ga je v resnici dosegel in kakšne so bile uvrstitve ostalih tekmovalnih ekip pa boste izvedeli, če boste pobrskali pa spletnih straneh naše šole. No, pa kar na delo!

Nastja Stropnik Naveršnik, 8. d

Mladina in gore – skozi oči mentoric

Na OŠ Bibe Röcka v Šoštanju je v soboto, 6. novembra 2004, potekalo regijsko tekmovanje Mladina in gore za osnovnošolce s Koroške, Štajerske in Prekmurja.

Triindvajset štiričlanskih ekip z mentorji in spremljevalci sta mentorici planinskega krožka na OŠ Bibe Röcka, ga. Vida Rehar in ga. Danica Švarc, prijazno pričakali in sprejemnici, kjer so se ekipe prijavile, dobile malico ter natančna navodila o poteku tekmovanja.

Med tekmovalci ni bilo opaziti prav nobene treme, vsi so bili optimistično razpoloženi in v športni dvorani razposajeni komaj čakali na začetek. Z zanimanjem so spremljali kulturni program učencev šole gostiteljice. Predstavili so se: mešani pevski zbor s pevovodkinjo gospo Metko Berk,

recitatorji Denis, Špela in Jana, meh harmonike sta prešerno raztegnili Mateja in Franja, Tina, Helena ter Brigita pa so s "Konjeniki" razgibale in ogrele vse navzoče. Program je spretno, kot to počne že vrsto let, povezoval gospod Toni Rehar.

Pred samim tekmovalnim delom je bil še kako na mestu topel pozdravni nagovor gospe ravnateljice Zdenke Klanfer, ki je obiskovalcem podala tudi nekaj dragocenih informacij o šoli, njeni zgodovini ter o kraju nasploh. Navzoče so pozdravili še gospa Alenka Verbič, predstavnica Občine Šoštanj, ki je prisotnim zaželela dobrodošlico v imenu župana, predsednik PD Šoštanj, gospod Bojan Rotovnik, ki je obelodanil dogajanje ob 100-letnici šoštanjskega planinskega društva, ter seveda predsednik mladinske komisije pri PZS, gospod Jure Cencelj, kateri pa je med drugim spregovoril tudi o pravih tekmovalnih.

In tekmovalje se je lahko pričelo. Učenci, razporejeni po učilnicah, so pod budnim očesom nadzornikov reševali teste, medtem pa so se njihovi mentorji zbrali na strokovnem posvetu. Med popravljanjem testov so člani PD Šoštanj, g. Evgen Drvarič, g. Vinko Pejovnik ter g. Leon Štrban, popeljali udeležence na ogled razstave stare planinske opreme in fotografij v galerijo ter na "streho" mesta, na Pusti grad.

Ob razglasitvi rezultatov so se vsi tekmovalci in njihovi mentorji razveselili majic, šalov, kap, obeskov, beležk, čokolad ... in seveda diplom. Na koncu se je izkazalo, da se je skoraj polovica ekip tega regijskega tekmovanja s svojim bogatim znanjem uvrstila na državno tekmovalje, kot zanimivost pa omenimo še, da je ekipa z OŠ Cankova izbrala najbolj duhovito ime, "Fuks-graba", in bila za svojo domiselnost nagrajena s kilogramom čokolade.

Posebna zahvala za uspešno izvedbo tega srečanja mladih planincev gre ob organizatorju tekmovalja tudi sponzorjem, in sicer: zavarovalnici Triglav, Eri Velenje, Mercatorju, Mlekarni Celeia, Celjskim mesninam, pekarni Klasje iz Celja, Donatsu iz Hoč, Sadexu iz Šempetra ter seveda Občini Šoštanj in domačemu planinskemu društvu.

mentorici planinskega krožka
Vida Rehar in Danica Švarc

19. državno tekmovanje iz znanja logike

Vsoboto, 20. novembra 2004, je v Ljubljani na fakulteti za elektrotehniko, imenovani tudi ZOTKS, potekalo 19. državno prvenstvo iz znanja logike. Namenjeno je osmo- in devetošolcem osnovne šole ter srednješolcem.

Na tekmovalju je sodelovalo 600 učencev, ki smo se ob pol desetih zjutraj zbrali v avli ZOTKS-a. Tam so nas mentorji prijavili, nato pa smo vsi

skupaj spremljali kratek kulturni program. Nekaj pozdravnih besed sta spregovorila g. Izidor Hafner, prejšnji predsednik odbora za znanje iz logike, in zdajšnji predsednik.

Zatem smo se začeli zgrinjati v razrede oziroma predavalnice. Tam smo nekaj časa čakali na naše »paznike«, pravzaprav ljudi, ki so nas spremljali pri tekmovalju. Potem pa ... naloge. Pregledali smo jih in si mislili: »Uf, bom že kako.« ali »Ojoj, le kako bom to zmogel?!« nekateri pa tudi »Vau, to pa ja znam«. No, ko smo začeli, je šlo nekaterim kot po maslu, nekateri pa so najprej rešili lažje naloge in se nato lotili težjih. Kakor koli, ob 12.15 smo morali testne pole oddati, vmes je ostalo seveda še kaj nerešenega. Odšli smo na malico in se veselo razgovorili o nalogah, čeprav smo s težkim srcem čakali na rezultate, saj nas je zanimalo, kako smo se odrezali.

Ko smo bili siti, smo se nekateri odpravili domov, nekateri pa so odšli v Kolosej na ogled predstave, ki jo je organizirala fakulteta. Sprašujete se, zakaj so odšli nekateri v kino, drugi pa domov? Ob šestnajsti uri je namreč potekal še zaključek tekmovalja z razglasitvijo rezultatov in, seveda, podelitvijo priznanj ter nagrad. No, tudi tisti, ki smo odšli domov po malici, smo imeli možnost zvedeti rezultate, kje drugje kot na medmrežju. Mogoče smo bili veseli, morda pa razočarani ali pa smo že vnaprej vedeli, da iz te moke ne bo kruha.

Za vse je bila to še ena izkušnja več, ki si jo bomo, ne glede na rezultate, z veseljem zapomnili.

Jana Obšteter, 8. d

Četrtošolci v naravi

Dneve po jesenskih počitnicah, od 8. do 12. novembra 2004, smo učenci 4. a in 4. b razreda OŠ Bibe Rōcka Šoštanj preživeli v šoli v naravi.

Na pot smo se odpravili v ponedeljek ob 8. uri zjutraj. S težavo smo se poslovili od domačih, saj še nismo navajeni tako dolge odsotnosti od doma. Opremili so nas z mobilnimi telefoni, mi pa smo morali obljubiti, da jih bomo o vseh doživetjih izčrpno obveščali. In smo jih tudi, celo preveč.

No, končno smo se vkrcali na avtobus, ki nas je odpeljal v čudovito vasico Čatež, natančneje pred dom Čebelica. Tukaj smo se nastanili, navezali stike s prijaznimi gostitelji in mentorji ter preživeli nekaj nepozabnih dni. Uf, koliko dejavnosti v skromnih petih dneh! Vas zanima, kaj smo počeli?

Po predstavitvi doma in kosilu smo se odpravili na ogled Čateža, saj je bila naša prva naloga orientacija v prostoru. Videli smo ogromno zanimivega, ker pa se je mentorjem zdelo, da nas pohod še ni dovolj utrudil, so nam pred začetkom

delavnice slikanja na svilo pripravili številne družabne in športne igre. Dan je bil tako dolg in pester, da smo se zvečer, ko smo doživetja vpisovali v svoje dnevnike, kar krepko ustrašili, da imamo s seboj pretanke zvezke. Uspešno končano delo in pravljica za lahko noč sta nas zazibala v miren in zaslužen spanec.

Zjutraj in vsa naslednja jutra nas je čakala jutranja vadba. Domiselno in koristno sproščanje energije, ki bi jo morebiti kdo izmed nas porabil za nagajanje in temu podobne reči. Tako pa smo se po zajtrku odpravili preučevati gozd, kasneje pa sledili predavanju o zvezdah ter plezali na 12 metrov visoki plezalni steni. Ker je bilo zunaj precej hladno, smo čas do večerje zapolnili z risanjem, telefoniranjem ter zapisovanjem v dnevnike, po njej pa odkrivali lepote nočnega pohodništva. Noč je bila prekratka za pravi počitek, a kaj hočemo, zvočnik je glasno oznanjal sredino jutro. Zaradi dežja smo izkoristili prostore doma, poslušali predavanje o vremenu in kameninah ter kasneje streljali z lokom. Zvečer so nam mentorji pripravili poučen kviz, še prej pa je bilo potrebno "napolniti" dnevnike s svežimi informacijami. Le kdo bi si mislil, da je lahko pisanje tako zanimiva stvar? V četrtek se nam je obetala poučna ekskurzija. Obiskali smo Jurčičevo domačijo na Muljavi, izvir reke Krke in bližnjo jamo. Po kosilu smo se urili v postavljanju in kurjenju ognja. Ker je bil to naš zadnji skupni večer, se je spodobilo, da smo ga zaključili z zabavo. Bilo je nadvse veselo, zato smo v petek najtežje vstali. Pa smo morali, saj so nas pred odhodom domov čakali še pohod v gozd, preučevanje gozdnih tal, "lov na lisico" ter podelitev pohval za prizadevno delo v šoli v naravi.

Foto: Arhiv

Po kosilu smo se poslovili od gostiteljev in mentorjev ter se odpravili proti domu. Bilo nam je kar malce žal, saj smo skupaj preživeli nepozabne dni in postali še boljši prijatelji, a ko smo pred šolo zagledali prešerno nasmejana starša, ki so komaj čakali snidenja z nami, smo si morali priznati, da smo jih tudi mi že močno pogrešali.

To in še kaj smo doživeli četrtošolci OŠ Bibe Rōcka z razredničarkama Petro in Darinko. Bi vi zmogli? Mi se že veselimo podobnih novih izkušenj.

Poročila pripravila: Danica Sovič

Božič

– v znamenju prenove duha ali nekontrolirano zapravljanje?

Že sama beseda pove, da je to nekaj kar nas povezuje z Bogom in nam pomaga na poti skozi življenje. Božič kot praznik kristjani ne praznujemo kar iznenada, ampak se nanj pripravljamo. Čas priprave se imenuje advent, ki dobi poseben poudarek v zadnjih devetih dneh.

Advent pomeni kristjanom čas priprave na Jezusov prihod in traja štiri nedelje, kar pomeni štiri obdobja iz stare zaveze. Devetdnevica pa je neposredna priprava na rojstvo Jezusa. V tem času se pojejo hvalnice Gospodu. Pri mašah opevamo njegov prihod, ki vstopa kot luč v naša svetišča in domove.

Božič pa je tudi tipičen družinski praznik, ki ga ljudje praznujemo predvsem v krogu svoje družine ter s tem poskušamo rojstvo Gospoda prenesti med svoje najbližje. Ob tem času imamo tudi enkratno priložnost, da si ob rojstvu Njega, izprašamo vest (tudi z zakramentom svete spovedi) in tako v novem letu izboljšamo vse kar je dobro ter popravimo stvari s katerimi nismo bili zadovoljni ali so bile napačne.

Božično voščilo

Naj nas božič poveže v iskrenosti, resnicoljubnosti in v miroljubnem sožitju!

Jože Pribožič

Seveda si Božiča v današnjem času ne znamo predstavljati brez adventnega venčka, jasic, božičnega drevesa, božičnih voščilnic ter božička.

Z jasicami si ljudje tudi v svojih domovih v tridimenzionalni obliki pričaramo rojstvo Božjega deteta, ki se mu priklanjajo tako pa-

stirji, kralji in živali. Božično drevo, ki je zimzeleno pa nam na nek simboličen način ponazarja dar večnega življenja, ki ga dobimo ljudje z rojstvom Gospoda. Razlag simbola božjega drevesa je sicer več, a lahko si ga predstavljamo tudi tako, da z njegovim rojstvom dobimo »zimzeleno zavetje«, ki nam ga lahko nudi tudi jelka v svojem naravnem okolju. S prižiganjem svečk na

adventnem venčku pa se vsaj takrat pripravljamo na Njegov prihod in se v krogu družine spomnimo rojstva našega Zavetnika.

Današnjega praznovanja Božiča si ne znamo predstavljati brez božičnih voščilnic, ki si jih ljudje pošiljajo. To je najmlajša navada in je stara kakšnih 160 let. V dvajsetih letih 19. stoletja so se pojavile prve tiskane voščilnice, ki so se najprej prodajale v dobrodelne namene. Prava domovina voščilnic naj bi bila stara Avstrija in ker smo Slovenci v tistem času pripadali avstroogrski monarhiji, lahko rečemo, da smo tudi mi med prvimi narodi, ki so slednje pošiljali.

Za naše najmlajše pa smo si ljudje privzeli navado obdarovanja otrok, ki jih ponoči obišče »božiček« ter jim prinese darila. Tudi to nam ne sme biti le »materialni« trenutek.

Poleg vseh materialnih stvari, ki jih prinaša božič, ne smemo pozabiti, da se mora Jezus roditi tudi v nas samih in v krogu naših najbližjih, če ne, bo le to zaman. Rojstvo Gospoda se je zgodilo v revnem hlevčku, kjer nam je bilo na jasen način pokazano, da je ob prazniku pomembna prenova duha v nas samih, ne glede na to kje se to zgodi.

Vse prevečkrat pa nas družba v kateri živimo skuša navaditi, da je Božič spet priložnost trgovcev za ustvarjanje dobička. Temu se žal ne moremo izogniti lahko pa omilimo pritiske in se posvetimo bistvu Božjega rojstva, ki pomeni vse kaj drugega kot tekanje od trgovine do trgovine.

Brvar. M. D.

ŽUPNIJSKA OBVESTILA

Z zadnjo novembrsko nedeljo smo vstopili v adventni čas, ki nas usmerja k skrivnosti Božjega učlovečenja. Adventne nedelje imajo v tem času posebno težo, v smislu naše duhovne priprave na Božič.

5. december – 2. adventna nedelja – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri

8. december

praznik Brezmadežno spočetje Device Marije – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri

12. december – 3. adventna nedelja – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Topolšica ob 9.45 uri

19. december

4. adventna nedelja (v znamenju betlemske lučke) – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri

24. december – Sveti Večer – polnočnice:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 24. uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 22. uri
Bele Vode ob 20. uri
Zavodnje ob 22.30. uri
Gaberke ob 21. uri
Topolšica ob 21. uri

25. december Božič – praznik Jezusovega rojstva – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri
Topolšica ob 9.45 uri
Sv. Križ nad Belimi Vodami ob 19. uri

26. december – praznik Sv. Družine – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri (skupni krst)
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Topolšica ob 9.45 uri

1. januar 2005 – Novo leto – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri
Topolšica ob 9.45 uri

2. januar – 2. nedelja po božiču – sv. maše:

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7. in 8.30 uri
Šoštanjka mestna cerkev ob 11. in 18. uri
Bele Vode ob 8.30 uri
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri

POLICIJSKO POROČILO ZA ZADNJE MESEČNO OBDOBJE NA OBMOČJU OBČINE ŠOŠTANJ

Vsem bralcem **POLICIJSKEGA POROČILA** se opravičujemo, ker zaradi objektivnih razlogov v prejšnji številki **LISTA** nismo uspeli pripraviti poročila.

Tako se je v zadnjih dveh mesecih zvrstilo kar nekaj dogodkov, ki kažejo, da kriminal tudi na območju Občine Šoštanj ni miroval.

Policisti smo v sodelovanju s Sektorjem kriminalistične policije prišli do informacij, da je na avtobusnem postajališču v Šoštanju starejši moški nadlegoval učenke osnovnih šol, in sicer tako, da jih je otipaval in poljubljal. V obširnih razgovorih z otroki in občani smo moškega izsledili, z njim opravili razgovor, svoje nekontrolirano vedenje pa bo moral razložiti na sodišču. Starše, ki so nedopustno dejanje zasledili pri svojih otrocih, pa pozivamo, da zadevo prijavijo na Policijski postaji Velenje ali v Policijski pisarni v Šoštanju.

Da so s strani storilcev na udaru vozila, kažejo tudi zadnji dogodki, v katerih so se neznani storilci lotili parkiranih vozil na Trgu bratov Mravljakov, Primorski cesti, Koroški cesti v Šoštanju, na parkirišču v Gaberkah ter Topolšici. Lastnike osebnih in tovornih vozil so s svojimi dejanji oškodovali za predmete, ki so jih le-ti hranili v njih.

Nepridipravi pa so obiskali tudi gostinske lokale v Šoštanju, na Trgu bratov Mravljakov, kjer pa so jih zanimale alkoholne pijače, cigareti in menjalni denar.

Opravili smo ogled dveh kaznivih dejanj vlomov v stanovanjske hiše, in sicer v naseljih Gaberke in Zavodnje, kjer so neznani storilci, za katerimi še poizvedujemo, izkoristili odsotnost lastnikov in jih nepovabljeni obiskali.

Ponovno pa se lahko zahvalimo za pomoč krajanom Šoštanja, ki so nam pomagali pri odkritju storilca drzne tatvine, ki je v Šoštanju pri rokometnem igrišču dohitel občanko zavidljive starosti in ji iz rok iztrgal denarnico. Po dejanju je pobegnil v smeri središča mesta, kjer smo ga na podlagi opisa izsledili ter mu zasegli ukradene predmete. Svoje dejanje bo moral zagovarjati na sodišču.

Ne bo odveč opozorilo, da je s 15. novembrom pričel veljati predpis o uporabi zimske opreme na jeklenih konjičkih. Tako pravilnik nalaga, da morajo imeti vozila, katerih dovoljena masa ne presega 3.500 kg (osebna vozila, kombinirana vozila ...), zimske pnevmatike (pnevmatike, ki imajo na boku proizvajalčev oznako M+S) na vseh kolesih ali poletne pnevmatike (katerih dežen pnevmatike je globok najmanj 3 mm) in v priboru ustrezno velike snežne verige za pogonska kolesa ali verigam enakovredne pripomočke. Vozila s štirikolesnim pogonom morajo imeti v primeru stalnega pogona snežne verige vsaj za zadnjo os in v primeru priklopljivega pogona vsaj za stalno vklopljeno os. Oprema za vozila, katerih dovoljena masa presega 3.500 kg (tovorna vozila), pa morajo imeti poleg že naštetih pogojev v opremi še lopato.

Vodja policijskega okoliša:
Zoran STOJKO-KREVZEL

Informacijska doba tudi v naše vasi

Pred nekaj leti je tehnologija širokopasovnega prenosa podatkov ADSL začela svoj uspešni pohod po svetu in seveda tudi po naši državi.

Kaj pa je ADSL? Ne, tega vam ne bom razlagal, ker za to tematiko to ni pomembno. Poleg tega pa sem prepričan, da zagotovo veste, kaj to je oz. ste kratico ADSL vsaj že slišali.

Bolj kot to bi vam rad razložil, kako že vsaj 2 leti poslušamo samo obljube s strani ponudnikov širokopasovnega interneta.

Pred dvema letoma sem začel povpraševati po tej tehnologiji. Pri našem nacionalnem operaterju Telekomu so mi prijazno razložili, da ga v naši vasi ne morem dobiti, ker pač ni bilo dovolj prijav in se jim zaradi tega ne zdi rentabilno nadgrajevati naše centrale. Dejali so tudi, da naj počakam še približno 2 leti. Takrat bi naj bila naša vas deležna posodobitve.

Sedaj pa sta pretekli ti 2 leti in do sedaj ni bilo nobenega znaka za posodobitev naše centrale. Zaradi tega sem zopet poklical na Telekom in so mi zopet prijazno povedali, da »iz te moke ne bo kruha«.

Dejstvo pa je, da se v naši vasi ne ukvarjamo samo s kmetovanjem, obdelovanjem zemlje, gozdarstvom ... V naši vasi živijo/mo tudi ljudje (poslovneži, informatiki, strojniki in nenazadnje tudi študenti), ki se ukvarjajo/mo z dejavnostmi, pri katerih za nemoteno delo potrebujejo/mo povezavo s svetom - internetom. Zase pa lahko povem, da se bom prisiljen preseliti nekam bližje mestu ali v mesto, da bom imel izpolnjene pogoje za nemoteno delo (s tem mislim ADSL).

Dejstvo je tudi, da politiki v času volitev obljublajo mnogo dobrin za ljudi z demografsko ogroženih območij. A se te dobrine po volitvah kar nekako izgubijo oz. se pretopijo v kakšen meter več asfalta, katerega lokalni izvoljeni predstavniki z veseljem polagajo. Z njim se namreč že na daleč lahko vidi njihova uspešnost in delavnost! Vendar pa ne bom rekel, da na informacijski tehnologiji niste nič naredili. Raje bom rekel, da ste naredili nekaj (recimo kabelska TV v naši vasi), vendar to enostavno ni dovolj, če želite obdržati vsaj nekaj ljudi v naših vaseh.

Žal je tako, da se struktura prebivalstva spreminja in že nekaj časa ne velja več, da so ljudje z vasi in kmetov neumni. Torej, kam bomo šli, če doma ne bomo imeli dovolj dobrin za normalno delo in življenje? Odgovor se podaja kar sam: »Nekam drugam!«

Zato bi rad opozoril lokalne politike, da pomagajte pripeljati sodobno informacijsko tehnologijo tudi v naše vasi in nam (nekaterim) omogočite lažje delo s precej manjšimi stroški, kot jih imamo sedaj.

Naj na koncu še pojasnim, zakaj sem se odločil napisati članek. Pred nekaj dnevi sem želel poslati fotografije (otvoritev salona Ferrari&Maserati v Lj) uredniku znanega spletnega fotoportala, a zaradi slabe linije (za tiste, ki se spoznate na te zadeve, naj povem, da je bil dejanski prenos le 0,89 kb/s!glej sliko spodaj) tega nisem uspel storiti. Seveda urednik ni bil zadovoljen in prav gotovo bo od sedaj dvakrat premislil, preden mi bo spet dal delo. Zagotovo si ne želi spet pozne objave fotografij pomembnega dogodka zaradi slabe linije!

Remote		Status
0:00:09 Elapsed	0:52:53 Left	0% 8192 (0.89 KB/s)

Prepričan sem, da se na tem področju še da kaj postoriti in da se bodo v bližnji prihodnosti naše vasi modernizirale tudi na informacijski tehnologiji.

Andrej Veternik

Sredina

KDAJ

KAJ

KJE

VABI VAS

1. teden

sreda, 1.12. ob 20:00	košarka	Elektra : Zagorje banka Zasavje (tekma 4. kroga Pokala SPAR)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra
četrtek, 2.12. ob 17:30	predavanje	Pravljica ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 2.12. ob 19:00	predavanje	Predavanje Andreje Rustja o Eskimih	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 2.12. ob 20:00	odbojka	Šoštanj Topolšica : Olympiacos PIRAEUS (mednarodna tekma TOP TEAMS - 4. krog)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojarski klub Šoštanj Topolšica
sobota, 4.12. ob 19:00	odbojka	Šoštanj Topolšica : Olimpija (10. krog 1. državne odbojarske lige)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojarski klub Šoštanj Topolšica
nedelja, 5.12. ob 18:00	turizem	Obisk Miklavža in obdaritev otrok	Trg bratov Mravljak v Šoštanju	Turistično-olepševalno društvo Šoštanj

2. teden

torek, 7.12. ob 17:00	delavnica	Torkova peta: ustvarjalna delavnica za otroke in starše	Mestna galerija Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sreda, 8.12. ob 8:00	pohod	Zaključni izlet pohodniške sekcije (lahka pot)	Neznano	Društvo upokojencev Šoštanj – pohodniška sekcija
četrtek, 9.12. ob 17:00	predavanje	Pravljica ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 9.12. ob 18:00	razstava	Odprije razstave jaslic in priložnostne razstave Zvoneta Čebula	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
sobota, 11.12. ob 19:00	košarka	Elektra : Alpos Kemoplast Šentjur (9. krog 1. A slovenske košarkarske lige)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra

3. teden

sreda, 15.12. ob 20:00	odbojka	Šoštanj Topolšica:Fenerbahce ISTANBUL (mednarodna tekma TOP TEAMS - 6. krog)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojarski klub Šoštanj Topolšica
četrtek, 16.12. ob 17:00	predavanje	Pravljica ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 16.12. ob 19:00	bridge	Razmigajte svoje možgane: Bridge za stare in mlade (predstavitve bridga)	Kavarna Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
petek, 17.12. ob 15:30	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z lutkovno predstavo	Dom krajanov Lokovica	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 18.12. ob 15:30	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z lutkovno predstavo	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 18.12. ob 17:00	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z lutkovno predstavo	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 18.12. ob 19:00	odbojka	Šoštanj Topolšica : Prevent gradnje IGM (12. krog 1. državne odbojarske lige)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojarski klub Šoštanj Topolšica
nedelja, 19.12. ob 9:30	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z lutkovno predstavo	Šola v Belih Vodah	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 19.12. ob 11:00	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z gledališko predstavo	Kulturni dom Zavodnje	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 19.12. ob 14:00	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z gledališko predstavo	Dom krajanov Skorno-Florjan	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 19.12. ob 16:00	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z gledališko predstavo	Kino Topolšica	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 19.12. ob 19:00	košarka	Elektra : Koper (10. krog 1. A slovenske košarkarske lige)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra

4. teden

ponedeljek, 20.12. ob 15:30	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z gledališko predstavo	Podružnična šola Ravne	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
ponedeljek, 20.12. ob 17:30	predstava	Obisk Dedka mraza in obdaritev predšolskih otrok z gledališko predstavo	Gasilski dom Gaberke	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
ponedeljek, 20.12. ob 19:00	koncert	Božično-novoletni koncert	Kulturni dom Šoštanj	Glasbena šola FKK – oddelek Šoštanj in Zavod za kulturo
četrtek, 23.12. ob 17:00	predavanje	Pravljica ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 23.12. ob 19:00	koncert	Tradicionalni novoletni koncert	Športna dvorana Šoštanj	Pihalni orkester Zarja
sobota, 25.12. ob 16:30	planinstvo	Božični pohod z baklami na sv. Križ 1051m (start je pri gostišču Grebenšek med 16:30 in 17:00)	Bele Vode	Planinsko društvo Šoštanj
nedelja, 26.12. ob 18:00	predstava	Žive jaslice v Skornem	Cerkev sv. Antona v Skornem	Turistično društvo Skorno
nedelja, 26.12. ob 19:00	košarka	Elektra : Triglav Kranj (12. krog 1. A slovenske košarkarske lige)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra

Napovednik prireditev pripravljajo in objavljajo: mesečnik LIST, Kabelska televizija Šoštanja (kanal 22) in spletni Portal Šoštanj.info (<http://www.sostanj.info>)

KATEGORIJE PRIREDITEV: šport kultura šolstvo gospodarstvo splošno

OVEN Ta mesec boste borbeni in sovražni do vseh, ki se vam bodo upirali. Možnosti, da se zapletete v ljubezenski trikotnik, je več kot dovolj, zato bo prihajalo do burnih preprirov in strastnih pomiritev. Izogibajte se vsem pretiravanjem, pazite, da se ne opečete, novo leto pa, če se le da, dočakajte zunaj doma.

BIK To, kar ste počeli prejšnji mesec, se bo zavleklo tudi v december. Še naprej bodo v središču pozornosti vaš zakon, partner in mišljenje javnosti. Vaše zasebnost bo za nekaj časa ogrožena in to bo razlog, da boste bežali v samoto. Pazite na zdravje in se zaščitite pred infekcijami.

DVOJČKA Zadnji mesec v letu boste preživeli aktivno. Malo boste spali in dosti delali. Posel in ljubezen se bosta prepletala, možno je, da se zaljubite v službi. Spogledovali se boste v vsakdanjem življenju. Konec leta boste sprejeli resne odločitve, povezane z drugimi ljudmi, v zakonu in pri poslu. Pazite malo bolj na zdravje in več počivajte.

RAK Vse kaže, da bi se lahko znašli v objemu strastnega in nenasitnega ljubimca. Končno boste zadovoljni z razvojem dogodkov in ljubezni. Nove priložnosti bodo kar trkale na vaša vrata. V službi boste zelo pridni, šef bo to opazil. December je idealen za olepševanje, dieto in nego telesa.

LEV Veliko se boste zabavali, predpraznične priprave pa vam bodo v užitek. Obdarovali boste druge ter se prepustili ljubezni in objemu. Mesec je ugoden za potovanja in intelektualne posle. Silvestrsko noč boste preživeli na zabavi.

DEVICA Planetna situacija ne bo šla na roko pri osvajanju ciljev. Nemirni in nervozni boste, stres in oslabiljena koncentracija vas bosta ovirala predvsem v poslovnem življenju. Izogibajte se večjim poslovnim odločitvam, učite se in delajte na sebi.

TEHTNICA Reševali boste važna finančna vprašanja, povezana s stanovanjem, vendar počakajte do konca meseca. Ali boste nepremičnine kupovali ali pa se boste lotili nekega privatnega posla, ki bi ga opravljali doma. Veliko boste hodili ven, se srečevali s prijatelji, ki žive v drugem kraju ali državi.

ŠKORPIJON December boste preživeli aktivno, dinamično in v strastnem objemu. Lahko bi se noro zaljubili. Dosegli boste neke cilje, za katere veste, da jim niste kos. Vaša velika karizma v tem mesecu vam bo pomagala, da se vam bodo težko upirali. Silvestrovo v skupini ali s prijatelji.

STRELEC V drugi polovici meseca se boste angažirali okrog vsakodnevni poslov in obveznosti. Po vsem sodeč, boste vse opravili v zadnjem trenutku, to pa vam ne bo pokvarilo razpoloženja. Doma in v družbi boste glavni organizator zabav. Nepozabna silvestrska noč.

KOZOROG Prijatelji vas bodo prijetno presenetili, veliko boste sodelovali z mladimi ljudmi, ki bodo ugodno vplivali na vas. Poglobljanje odnosov v službi. Ne mešajte zasebnega in ljubezenskega življenja. Čisto mogoče je, da se med prazniki umaknete v svojevredno izolacijo, da bi si odpočili in napolnili baterije.

VODNAR Prva polovica meseca ne bo tako ugodna kot druga. Novo leto boste preživeli v družbi, nikakor pa naj to ne bo pri vas doma. Uživali boste v zimskih športih in na svežem zraku.

RIBI Na začetku meseca boste slavili uspehe dolgotrajnih naporov in začeli z nekimi dolgoročnimi posli. Ko se bodo začela praznovanja, boste že utrujeni od vsega. Doma se boste jezili zaradi nerešenih družinskih problemov. Več razumevanja boste našli pri prijateljih. Za silvestrovo vam grozi hud spor s partnerjem. Izognite se mu!

Intervju z Emo Zapušek

Orgle imajo izredno moč

Milojka Komprej

Poprosila sem jo za intervju. Mag. Emo Zapušek. Že mesec, dva nazaj. Ob priložnosti, ko sta velenjski orglavki Nina in Veronika slavili v evropskem vrhu. Že takrat je bila pripravljena prijazno poklepetati in že takrat je iz vseh njenih besed vrelo čisto navdušenje. Nad čim? Ne vem povedati. Kar nad vsem. Nad krasnimi ljudmi, nad glasbo, orglami, nad mladimi, nad življenjem. Preveč pozitivnega? Šla sem po sapo za mesec ali dva. Spet prošnja za pogovor. »Ni problema, seveda!« Kdaj? Na nedeljo. Prav. Sončna novembrska nedelja je silila skozi okno sobice, midve pa sva imeli sonce kar pred sabo. Med zapiski, slikami, med besedami. Ema je pripovedovala. Nisem dosti spraševala. To ni bil intervju. Pogovor z vnaprej pripravljenimi vprašanji. Vse je teklo na nek način spontano in samo po sebi umevno. Vprašanja sem dobivala iz odgovorov. Pa jih nisem niti rabila.

Foto: Jože Kolar

Ema Zapušek na dosedanji poti

Za začetek - pa ne iz pogovora - nekaj podatkov. Mag. Ema Zapušek je rojena leta 1962 in živi v Florjanu pri Šoštanju. Je diplomantka glasbene pedagogike in orgel pri prof. Hubertu Bergantu na ljubljanski AG, leta 1996 je tam tudi zaključila magistrski študij. Ker pa Ema sama pravi, da je postopnost in nadgrajevanje znanja za pedagoško delo kot tudi za osebno rast pomembno, se torej nenehno izobražuje pri številnih profesorjih na mojstrskih seminarjih doma in v tujini.

Ne tako davnega leta 1989/90 pa vendar v čisto drugih časih je dvignila prah v velenjski glasbeni šoli, ko je preko somišljenikov, med katerimi spoštljivo priznava mag. Ivana Marina, prodrila z idejo orgelskega izobraževanja na osnovni in srednji stopnji. Nič takega za današnji čas, a za tisti ... o tem kasneje.

Zdaj še nekaj o Emi Zapušek, kot bi o njej govoril curriculum vitae, njen življenjepis.

Je avtorica učnih načrtov za omenjeni stopnji in učne skripte za predmet organologija ter učbenika za osnovno stopnjo, izdanega leta 1995 pri založbi Didakta.

Kot vodja orgelskega oddelka deluje na glasbeni šoli Fran Korun Koželjski v Velenju in je prepoznavna kot organizatorka številnih orgelskih koncertov, mednarodnih orgelskih šol, seminarjev za učitelje, je avtorica radijskih oddaj, ukvarja pa se tudi s publicistiko. Bila je članica žirije na I. slovenskem tekmovanju mladih orglavcev leta 1991 in kasneje tudi na dveh Hrvaških. Leta 2001 se poleg drugega spominja, ker je prejela priznanje Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Ministrstva za kulturo za uspešno in dolgoletno strokovno delo pri organizaciji in izvedbi tekmovanj mladih slovenskih glasbenikov. (Od leta 1991 je na pedagoškem področju na tekmovanju mladih glasbenikov z učenci dosegla 22 nagrad in 5 nagrad na Evropskem tekmovanju mladih orglavcev v Ljubljani.)

Je tudi pobudnica Slovenskega orgelskega društva, ki je z javnim delovanjem pričelo leta 2001, ter deluje vsa leta v vodstvu.

In mati 14-letnega Davida, perspektivnega košarkaša Elektre.

In seveda, ne nazadnje, je Ema Zapušek tista, ki v cerkvi sv. Mihaela poleg ostalih organistov sede za orgle in iz njih izvablja mogočne, a skrivnostne zvoke, polne poguma, a hkrati ponižnosti, veselja in moči. Zvoke orgel, ki so zaznamovali njeno življenje.

Kot že rečeno, je pogovor teklen in se kar mimogrede dotikal otroštva, sosedstva, družine, sina, šole, izobraževanja, vrednot, a se vedno kot v krogu vračal nazaj k orglam.

Ema govori o njih iz vseh vidikov.

Ema in orgle

»Orgle imajo izredno moč, orgle so kraljica med

instrumenti. Mi trenutno živimo v času, ko si je Evropa izbrala prav orgle za simbol evropske vizije,« začne Ema in nadaljuje o programu Raphael, v okviru katerega je nastal kulturni projekt, ki si je izbral orgle kot simbol združujoče se Evrope in se imenuje ORSEV. Pravzaprav to niti ni tako nenavadno, saj imajo orgle več kot dvatisočletno zgodovino, pojavljale so se tako v vsakdanjem življenju kot ob slovesnostih, njihove zvoke so si lahko privoščili prav tako revni kmetje kot mogočni kralji. Za orgle je napisan obsežen repertoar, ki obsega kar sedem stoletij. Po svetu so številne delavnice, ki si prizadevajo za vrhunsko izdelavo tega unikatnega, konstrukcijsko izredno zapletenega instrumenta. Višek v zgodovinskem razvoju so orgle dosegle v obdobju baroka. Vse Evropske države imajo bogato orgelsko tradicijo, po plodni ustvarjalnosti, številnih prepolnih koncertih in vrhunskem izobraževanju pa nekoliko prednjači Pariz. Orgle navdušujejo tako po zunanji podobi kot seveda po raznolikem zvoku, v dinamični skali od nežnega pianissima do mogočnega fortissima, primerne so tako za meditacijo kot tudi za izražanje veselja, moči in upanja.

Orgle na Slovenskem

»Na Slovenskem imamo bogato orgelsko kulturno zapuščino, saj je v naših cerkvah preko 1000 orgel. Žal čas po drugi svetovni vojni orglam ni bil naklonjen, zanje se je slabo skrbelo, kulturnega dogajanja z orglami je bilo zelo malo,« pravi Ema. V osemdesetih, predvsem pa v devetdesetih letih so se začeli premiki na bolje, zrasle so nove orglarske delavnice, zelo veliko novih kot tudi restavriranih orgel po cerkvah, pridobili pa smo tudi nove instrumente v dvoranh. Prve dvoranske orgle pri nas je dobil Cankarjev dom, pred kratkim so slavile 20. obletnico. »Druge smo zgradili pri nas v Velenju (1997),« je ponosna moja sogovornica. Tretje pa so v Slovenski filharmoniji v Ljubljani (2002).

Orgelsko izobraževanje na Slovenskem

Ker so orgle po drugi svetovni vojni veljale »samo« za cerkveno glasilo, so bile na nek način potisnjene v ozadje. Na Akademiji za glasbo je sicer obstajal štiri-letni študij, ki pa ni omogočal zaposlitve in vizije za naprej. Dejavnosti v smeri postavitve celotne vertikalne izobraževalne piramide so se začele odvijati leta 1989/90 v Velenju, kjer so uvedli eksperimentalni pouk. Tu srečamo Emo Zapušek, ki je z entuziazmom, na katerega še vedno prisega, in s prepričanjem o svoji ideji uspela pritegniti ljudi, da so ji pomagali. Tu ima gotovo velike zasluge mag. Marin ter posamezniki iz AG in ministrstva, ki so verjeli, da lahko v Velenju v okviru glasbene šole nastane tudi orgelski oddelk. Za Emo Zapušek je bil to začetek raziskovanja, saj ni bilo izkušenj, literature itd. Lotila se je pisanja učnih načrtov, učbenikov, spreževanja in iskanja pomoči v tujini. Koncesijo za nižjo

stopnjo so pridobili leta 1992 in za srednjo 1993.

Izobraževanje na nižji in srednji stopnji je na Slovenskem vzcvetelo, glede pogojev dela nismo povsem zadovoljni z akademsko stopnjo, vendar se tu odpirajo študentom mednarodne možnosti študija v tujini. Ta čas jih je iz velenjskega orgelskega oddelka kar sedem, ki so končali študij ali še študirajo v različnih evropskih mestih, nazaj domov pa se je po izkušnji iz Parizu vrnila tudi Šoštanjanka Andreja Golež, odlična orglavka.

»Še vedno,« pravi Zapuškova, »pa v Slovenskem prostoru, kar se izobraževanja tiče, prednjači Velenje, učenci prihajajo iz različnih krajev Slovenije, vozijo se tudi iz 100 km oddaljenih krajev. V Velenju imamo prelepo orgelsko dvorano.« Poleg Eme poučuje orgle odlična Barbara Sevšek, nekoč med prvimi Eminimi učenkami, danes v vlogi pedagoga, ter s polovičnim delovnim časom prej omenjena Andreja Golež (končuje namreč podiplomski študij na Dunaju).

V Velenju upajo, da bo obstajal posluš in interes še za vadbene orgle, kajti to nakazujejo tako potrebe pouka kot tudi potrebe slovenskega orgelskega društva, ki ima sedež v Velenju in šteje okoli 160 članov iz vse Slovenije. Zelo pomembna pri tem so seveda tudi razna izobraževanja in tekmovanja, ki se odvijajo tukaj.

Slovensko orgelsko društvo

Javno delovanje tega društva se je začelo leta 2001. Ema Zapušek je bila pobudnica in deluje vsa leta v vodstvu. Predsednik društva je od nedavnega prof. Tomaž Sevšek, skrbnik orgel v Slovenski filharmoniji in odličen orglavec z mednarodno izobrazbo. Tudi Tomaž je bil nekoč njen učenec.

Slovensko orglarsko društvo se trudi za dvig orgelske kulture v najširšem smislu in deluje po vsej Sloveniji. V dosedanjem delovanju je izvedlo vrsto projektov. Poleg svetovanja pri gradnji orgel, pisanja strokovnih člankov, organizacije koncertov in seveda izobraževanj, je eden njihovih prvenstvenih ciljev sodelovanje s tujimi ustanovami in posamezniki iz držav z izjemno visokim nivojem orgelske kulture. SOD organizira tudi Slovenski orgelski dan, osrednjo slovensko orgelsko prireditev, ki je bila lani v Velenju, letos pa v Ljubljani. Na tovrstnih prireditvah sodelujejo domači in tuji strokovnjaki, so pa tudi medijsko odmevne, saj je bila npr. letos združena z Nizozemskim tednom v Ljubljani, v celoti pa jo je prenašal radio Slovenija, program ARS.

Tekmovanja orglavcev, uspehi ...

Orglavci, ki so pridobili osnovno in srednjo izobrazbo v Sloveniji in so na študiju v tujini, so uspešni v evropskem in svetovnem merilu. To dokazujejo tudi številne nagrade, dvaindvajset najvišjih državnih in štiri evropske nagrade, ki so jih pridobili kar učenci glasbene šole Velenje. Uspeh septembra v Ljubljani,

ko je Slovenija prvič v zgodovini prejela najvišjo orgelsko nagrado, pa je še dokaz več. Ema Zapušek ima o tekmovanjih svoje mnenje. »Tekmovanje ne smeš jemati samo kot tekmovanje, temveč kot izmenjavo izkušenj, temeljito učenje, primerjavo znanja, sklepanje znanstev ipd. Na vse to pripravljam svoje učence in tudi na to, da jih morebiten neuspeh ne potare. Za letošnje tekmovanje smo ogromno delali. Niti prešteli nismo vseh ur pouka in vaj.«

Tekmovanje, ki je bilo od 23. do 26. septembra v Ljubljani, pa je vseeno prineslo presenečenje. V Slovenski filharmoniji v organizaciji Komisije za glasbeno tekmovanje -Temsing je v sodelovanju z Evropsko zvezo glasbenih tekmovanj za mladino EMCY in pod vodstvom prof. Lovra Sodja potekalo 6. Evropsko tekmovanje mladih orglavcev, ki je tudi letos v Ljubljano privabilo mlade virtuoze. Tekmovanje je zasnovano na dveh starostnih skupinah do 19 in do 25 let. Letos se je predstavilo 15 tekmovalcev iz devetih evropskih držav. Ocenjevalno komisijo je sestavljalo pet profesorjev iz različnih držav, predsedoval ji je prof. Uroš Lajovic, potek tekmovanja pa je bil zaupan prof. Tomažu Sevšku.

Iz Slovenije so tekmovali Veronika Rošar in Nina Štalekar. Uspeh je bil fascinanten. Veronika Rošar je tekmovala v kategoriji do 19. let in prejela tretjo nagrado, kar je vrhunski uspeh. Veronika poleg

gimnazije obiskuje 2. letnik vzporednega glasbenega izobraževanja smer orgle, v razredu mag. Eme Zapušek. Nina Štalekar, ki je tekmovala v kategoriji do 25 let, si je ravno tako nižjo in srednjo izobrazbo pridobila v razredu Eme Zapušek, sedaj pa študira na salzburškem Mozarteumu pri prof. Hannfiedu Luckeju. Njen uspeh je bil še večji. Po mnenju komisije je bila prepričljivo prva in odnesla prvo nagrado s tega tekmovanja in še številne druge, za katere je poskrbel organizator.

Tako velik mednarodni uspeh je nedvomno potrdilo, na katerega prisega Ema Zapušek. »Vzgoja trajnih vrednot je temelj zdrave družbe. Izjemen je občutek, ko učitelj začuti, da se je učenčevo znanje obogatilo z globljim doživetjem - zrelostjo, ki pomeni dotik z bistvom. Samo tako pripravljen človek lahko upa na resnični uspeh in veselje ob njem.«

In še za konec, ki pa spet ni konec, kakšna je Ema doma v Florjanu

»Vse je življenje. Pogosto se počutim kot študent, ogromno stvari še moram narediti. Zdaj sem prenavljala stanovanje, oblikovanje mi je v veliko veselje. Nisem imela svetovalca, vendar se mi zdi, da nama je s sinom Davidom nekaj stvari res uspelo, da sva naredila dom, v katerem se res toplo počutiva. Pre-

navljanje je bilo tudi breme, fizično in časovno, sva pa delala tudi za dušo. Tudi to je ustvarjalnost, ki sodi k lepotam. Pa še rože mi lepo rastejo. Domača dejavnost mi vzame kar veliko časa, ker imamo hišo, v kateri živim skupaj z mamo, ki mi tudi zelo veliko pomaga.

Sin David mi je v veliko veselje. Razveseljuje me s svojim napredkom, postaja čedalje bolj discipliniran in redoljuben, kar je bolj posledica njegovega športnega udejstvovanja (trenira in igra pri Košarkarskem klubu Elektra) kot pa moja zasluga.

Verjamem, da je dobro močnejše od slabega in da vse, kar daješ, dobivaš na nek način tudi nazaj. Čutim, da je moje poslanstvo v poučevanju in vzgoji. Odgovorno in hkrati lepo je biti blizu mladim ljudem, jih voditi, jim pomagati na njihovi poti zorenja, odločanja za stil življenja, vrednote, poklic ... Svoj poklic imam rada. Umetnost ne pozna meja, zato si jih tudi ljudje ne postavljajmo.

Vesela sem tega pogovora, ker se mi zdi zanimivo, da se ljudje spoznavamo, težko je vse povedati, bistvo se lahko le čuti. Če bi govorila o sebi, bi se ne dotaknila orgel in izobraževanja, če pa ne bi o tem govorila, bi bilo škoda. Velenje poznajo mnogi iz tujine. Včasih sem tudi izčrpana, ko se rodi nov dan, imam že nove ideje, veliko idej. Včasih zato tudi kaj »pokasiram«, predvsem goro dela. Tako pač je.«

Non-stop za STOP

Tako kot je bilo pričakovati, so tolkalisti Slovenskega tolkalnega projekta STOP dodobra razgibali gledalce v dvorani kulturnega doma v Šoštanju.

Konec oktobra so v skoraj dve uri trajajočem nastopu uporabili vsa možna tolkala, tudi takšna, ki

jih ni mogoče kupiti ali srečati v trgovini z glasbili. Bučen aplavz, ki jih je pospremil z odra, je bil zadosten dokaz uspešnosti koncerta.

STOP je uspešna mešana zasedba, ki deluje od leta 1999. Člani so Matevž Bajde, Damir Korošec, Barbara Kresnik, Franci Krevh, Tomaž Lojen, Davor Plamberger in Dejan Tamše. Na koncertu v Šoštanju pa se je poleg njih na violini predstavila Oksana Pečeny. V odsotnosti Lojena in Korošca pa je sodeloval

V času delovanja je skupina ostala odprta glasbenim vplivom, tako da so se slovenski javnosti in javnosti v tujini, celo v Južni Koreji, predstavili s klasičnimi koncerti, koncerti z lastnimi skladbami ter sodobnimi in elektroakustičnimi zvoki.

Kot tolkalci člani STOP-a redno nastopajo v orkestrskih sestavih (Slovenska filharmonija, Mari-borska filharmonija) in komornih zasedbah.

Milojka Komprej

Foto: Milojka Komprej

V zadnji številki revije Muska, ki jo izdaja Glasbena mladina Slovenije, je izšel intervju z našim rojakom Tomažem Sevškom. Za objavljeni ponatis se za prijazno pomoč pri redakciji te številke Lista iskreno zahvaljujemo avtorici Kaji Šivic.

Tomaž Sevšek

Orgle – največja družina največjih glasbil

To jesen sta slovensko glasbeno življenje zaznamovala dva velika orgelska projekta, Slovenski orgelski dan – celodnevno koncertno dogajanje 16. oktobra – in Evropsko tekmovanje mladih orglavcev konec septembra.

To edino mednarodno tekmovanje mladih glasbenikov v Sloveniji v Zvezi evropskih tekmovanj za mlade EMCY, letos že 6. po vrsti, so organizatorji pripravili na novih orglah v Slovenski filharmoniji. Občinstvu in mednarodni žiriji, ki ji je predsedoval Uroš Lajovic, se je tam predstavilo dvanajst mladih orglavcev, med njimi dve slovenski tekmovalki, ki sta obe posegli po nagradi. Kaže, da se kraljica glasbil v našem koncertnem prostoru spet uveljavlja. O tem sem se pogovarjala s Tomažem Sevškom, mladim slovenskim orglavcem, ki je bil tokrat tajnik organizacijskega odbora tekmovanja.

Foto: Steve Kennedy

Po srednji glasbeni šoli v Velenju ste več let študirali v tujini, veliko ste že nastopali in spoznali mnoge orgelske instrumente ter različne razmere, v katerih so se ta glasbila znašla v današnjem času. Kakšne so razlike, kako je pri nas?

Na orgelski sceni imamo več smeri, ena gre na primer v koncertno, virtuosno, podobno klavirski. Pri tej si instrumenti postajajo podobni, kar je primer v ZDA. Pozna se predvsem, koliko denarja je na razpolago, in tam ga je dovolj, da instrumente neprestano nadgrajujejo, posodablajo. Tu mislim na sisteme za registracijo, kombinacijo, elektroniko. Od II. svetovne vojne dalje izdelovalci orgel tam uporabljajo en sistem, ki je standarden. To po eni strani izvajanje olajša, po drugi pa je malo dolgočasno, ker se izvajalec niti ne potruji vsakega instrumenta posebej pregledati in poslušati, preveriti, kakšen je koncept, in tako se vse odvija rutinsko. Pri nas je situacija zelo drugačna in zanimiva. Po eni strani imamo nekaj čisto novih glasbil, predvsem po zaslugi mlajših orglarskih delavnic (Mariborske škofijske delavnice, Tomaža Močnika, Simona Kolarja), po drugi strani pa se je ohranilo še veliko poznoromantičnih glasbil, starih 50 pa tudi 100 let, ki jih niso spreminjali in posodabljali. Imamo torej historična glasbila, narejena za izvajanje literature tedanjega časa. To pa je vedno bolj cenjeno, ker lahko določeno skladbo najbolje izvajamo prav na tipu glasbila, za katerega je bila napisana, kar je pravzaprav najpomembnejše, ker ti že sam instrument z možnostmi, ki jih nudi, pove, kako naj skladbo izvajáš. V tem imamo tudi srečo. V bogatejših državah so namreč orgle sproti posodabljali in glede na modo spreminjali zvočno sliko in nadgrajevali trakture (povezave med tipko in piščaljo). Danes ne rečemo več, da gre pri tem za izboljšave, ker se ob tem tudi kaj poslabša in uniči, včasih nepopravljivo.

Kaj pomeni nadgradnja orgel? Je to več registrov, boljše možnosti?

Naj povem primer. Orgle v ljubljanski Frančiškanski cerkvi je leta 1897 zgradil Goršič, naš najkvalitetnejši izdelovalec orgel s konca 19. in začetka 20. stoletja. Temu poznoromantičnemu glasbilo z dokaj posebnim sistemom trakture, z manj visokimi miksturami in večjim fundamentom pri zvoku so pozneje dodali motor s previsokim pritiskom, krajšali so piščali, jih fizično rezali, nato pa je 1997 Škofijska orglarska delavnica v Mariboru dobila naročilo, da te orgle prenovi. Zdaj je traktura mehanska, to je za izvajanje baroka skoraj nujno, ni pa nujno najboljša pri izvajanju romantike. Dodali so še hrbtni pozitiv, ki je po dispoziciji dokaj baročen (višje miksture). Dodali so tudi elektronski sistem za shranjevanje registrskih kombinacij, kar je zelo dobro, vendar pa ni več tistih prejšnjih elementov, ki bi nam povedali, kako

so včasih izvajali na primer Regerjeve skladbe. To glasbilo je največje pri nas in je tudi zelo kvalitetno, in nima več prave identitete. Še vedno namreč ne znamo narediti enakih piščali, kot so jih izdelovali v prejšnjih časih. V švedskem Göteborgu obstaja orgelski raziskovalni institut Goart, kjer se z natančnim zbiranjem podatkov o kakih orglah ubadajo tudi po več let, da raziščejo postopke, po katerih so v določenem obdobju izdelovali piščali. Ko poslušamo omenjene Goršičeve orgle, lahko med prvotnimi in dodanimi registri prav slišimo razlike – ta je nov, tale je star. Težko je seveda reči, da je bil instrument v prvotni obliki popoln, a vseeno je čutiti, da se je izgubil del identitete. Pri večini glasbil je odnos do tradicije drugačen. Tudi pri čembalu bi na primer lahko rekli, da je preobčutljiv in se prehitro razglasi, zato pač zamenjajmo leseni okvir in vijake s kovinskimi, ker bolje držijo intonacijo. A se to k sreči ne dogaja.

Kaj pa rekonstrukcija?

Osnovna ideja stilne interpretacije (izvajalske prakse) pravi, da če bi v kakem času obstajala drugačna glasbila, potem bi se pisala tudi drugačna glasba. Če hočemo glasbo izvajati na avtentičen način, se pravi tako, kot je bila ob nastanku zamisljena, ne moremo mimo pravega glasbila. Orgle so morda nekoliko izjemno glasbilo, ker v nobenem trenutku niso bila vsa glasbila enaka, tudi ni obstajal enoten ideal. Zato se tako radikalno razlikuje že zvočna slika, tisto najpomembnejše, kar ljudje slišijo, da sploh ne omenim trakture, števila manualov in vseh podrobnosti. Razlike so neverjetne, zato je tudi vprašanje, kaj naj bi bil ideal, ko se lotevamo rekonstrukcije. Pri vsaki rekonstrukciji lahko rečemo samo, da je le poskus rekonstrukcije določenega instrumenta določene ga izdelovalca, in še tedaj ni primeren za izvedbo vseh del svojega obdobja.

Kaj šele različnih obdobj?

Tega pa sploh ne poskušamo več. To se je dogajalo do pred kakšnimi dvajsetimi leti.

Kako pa lahko potem pripravite tekmovalje na enem samem glasbilo?

Rekel bi, da gre skoraj za krizo identitete. Na tekmovalju se od nas dejansko pričakuje, in tudi prav je, da igramo skladbe iz šestih stoletij – skoraj od prvih zapisov leta 1490 do danes. V teh obdobjih je nastalo na milijone različnih glasbil. Ime orgle samo po sebi nič ne pomeni, to je skupina glasbil, vsako glasbilo je drugačno in še vsako obdobje, ki sledi, je po navadi delna negacije prejšnjega. Organiisti pa se trudimo, da bi v izvajanju zajeli čim večji razpon, in na tekmovalju ne gre drugače, kot da zelo različna dela odigramo na

enem glasbilo. Seveda obstajajo tudi programsko ožje usmerjena tekmovanja. V zadnjem času – tega pri nas iz določenega razloga še nimamo – predstavlja težišče programa obdobje, npr. nemška romantika, in to zajema polovico programa, druge skladbe pa izvajajo na drugih glasbilih. To je idealno, če je na razpolago popolnoma delujoč historičen instrument.

Kakšne orgle imamo trenutno na razpolago pri nas?

Letos smo Evropsko tekmovanje mladih orglavcev prvič pripravili v Slovenski filharmoniji, prejšnja leta je potekalo v Cankarjevem domu. Orgle v Cankarjevem domu skušajo biti še bolj univerzalne kot te v Slovenski filharmoniji, za katere lahko rečemo, da se na njih da zadovoljivo izvajati skladbe od recimo leta 1720 do danes. Prav zato so program sestavljale skladbe iz tega časovnega razpona. A to je edino mednarodno orgelsko tekmovanje s tako nizko starostno omejitvijo, in to celo z dvema kategorijama, do 20 in do 25 let. Udeleženci so skoraj vsi še dijaki in študentje, s tekmovanjem jih skušamo spodbuditi, da se lotijo različne literature. Poleg tega se zavedamo, da v tem obdobju še niso ozko usmerjeni.

Kakšne so pri nas razmere za študij orgel?

Na Akademiji obstaja že zelo dolgo. Mislim, da je od 60. let dalje pouk potekal na manjših Jenkovih pnevmatskih orglah, ki so bile postavljene na podstrešju stare Realke na Vegovi ulici. Pnevmatške orgle so sicer zanimive, a na njih so poučevali vse. Pri baročnih skladbah so težave, ker pri pnevmatskih orglah traktura ni dovolj občutljiva, narejena je za drugačno glasbo. To podstrešje so pred nekaj leti zaprli, ker statično ni bilo več varno. Na Akademiji trenutno za pouk uporabljajo orgle v Frančiškanski cerkvi in dva elektronska instrumenta (ta dva mogoče samo za vajo). Igralnik je podoben kot pri večjih orglah, ima več manualov in pedal, zvočno pa je to na žalost katastrofa. Tipke imajo samo dve možnosti, 0 in 1, ni pa vmesnih stopenj. Pri mehanskih orglah lahko tipko počasi spuščamo in s tem počasi zapiramo ventil na piščali, zato je ton čisto drugačen in prav tako občutek. Prav tako pa ima že vsak Casiev sintetizator boljše elektroniko kot te elektronske orgle.

Pogovarjava se o pouku orgel na Akademiji za glasbo. Kaj pa drugod?

Pri nas trenutno obstaja kakšnih dvajset nižjih glasbenih šol, ki imajo pouk orgel in nekatere izmed njih na zelo dobrih mehanskih instrumentih, kupljenih prav za glasbene šole. Srednje glasbene šole pa imajo pouk orgel v Celju in v Velenju, v Ma-

riboru žal samo na elektronskih orglah, v Ljubljani pa še ne, vendar so načrti za orgle v novi stavbi, kamor se bo šola preselila. Seveda pa je v Ljubljani še nekaj glasbil, med drugim v cerkvah, kjer se da občasno igrati.

Ali je vsaj osnovno znanje klavirja nujno za vpis na pouk orgel?

Trenutno je treba končati najprej tri letnike klavirja, prej je bilo treba štiri. Pri orglah je poleg samega igranja po tipkah toliko dodatnih tehničnih, stilnih in drugih vprašanj, da se je z njimi treba spopasti od samega začetka. Bilo bi nemogoče, da bi nekaj prvih let igrali samo prstne vaje in etude. Takoj je treba začeti s pedalom, s koordinacijo, z registracijo, zato je dobrodošlo čim več predznanja klavirja.

Organisti morate "svoj" instrument zelo dobro poznati, da ga obvladujete. Sodi v reden pouk tudi podrobno spoznavanje zgradbe glasbila?

To je že naloga nas, ki poučujemo instrument. Orgel ne moremo gledati kot glasbilo, ki stoji pred nami, ampak je to cel svet, ki ga učencu počasi razgrinjamo. Na srednji glasbeni šoli, vsaj v Velenju je tako, obstaja predmet organologija, teoretična veda o zgradbi orgel, literaturi in slogovni interpretaciji. Zelo pomembne so ekskurzije, ogledi različnih glasbil, tečaji, sodelovanje med različnimi institucijami. Osnova pa je vsekakor lasten mehanski instrument, še bolje dva ali trije, lahko so majhna glasbila, stanejo toliko kot klavir. Vedno me zaboli, kadar elektronske orgle predstavljajo kot enakovredne ali celo boljše in cenejše od mehanskih, čeprav ni nujno, da so res cenejše, imajo le več lučk. O tem sploh ne bi smeli več razmišljati! Tudi noben pianist ne razmišlja o poučevanju klavirja na nekakšnem keyboardu z ožimi tipkami. Zato se tako trudimo, da bi zagotovili osnovne pogoje, od katerih ne moremo odstopiti.

Poleg koncertiranja in poučevanja ste skrbnik orgel v Slovenski filharmoniji. Kaj pomeni biti skrbnik orgel?

Orgle so tako velik in kompleksen instrument, da po postavitvi potrebujejo kakšna tri leta, da se dobro "usedejo", da se les ustali, da se kovina aklimatizira. Moja naloga je poskrbeti, da je instrument takrat, ko ga potrebujejo, v čim boljšem stanju. Redno vse pregledam in preskusim, manjše težave sam popravim, vsak mesec (ali pogostejše) je treba uglasiti jezičnike. Na mojem seznamu dolžnosti je tudi redno igranje na to glasbilo, ker šele takrat vidimo, če je kaj narobe. Pri koncertih registriram in skrbim za vse, kar nastopajoči

organist potrebuje. Vesel sem, da Mariborska škofijska orglarska delavnica, ki je te orgle izdelala in postavila, bdi nad njimi. To je prednost bližine izdelovalca. V Cankarjev dom pride izdelovalec Schucke iz Nemčije orgle pregledat enkrat na leto.

Kako vpliva na orgle sprememba temperature?

Grozno. V Slovenski filharmoniji je na žalost Plečnikova stena za orglami, ki je obrnjena proti Ljubljani, slabo izolirana. Ker je zelo malo prostora, je skupina piščali tretjega manuala dobesedno naslonjena na to steno, ki močno menja temperaturo. Menjava temperature in predvsem vlage pa izjemno vpliva na kovino, že na samo uglasitev. Ustnične piščali uglašujemo tako, da s kovinskim stožcem udarimo po vrhu piščali, a tega naj ne bi počeli pogosto, ker se lahko zlomi noga ali sesede piščal. Razmere, v katerih se razglasijo ustnične piščali, ki v konstantni temperaturi in vlagi zdržijo uglasitev tudi 200 let, so nevarne za celotno glasbilo. Obstajajo zelo različne škodljive okoliščine, v katerih se orgle ne bi smele znajti, na primer, da stoji poleg njih radiator ali da se okrog njih dogaja predstava, v kateri se kadi ali celo kuri ogenj.

Koliko so danes orgle uveljavljene v slovenskem koncertnem življenju?

Po mojih izkušnjah orgle ljudi zelo impresionirajo, a je ta scena v primerjavi z drugimi instrumenti tudi zaradi zgodovinskega razvoja specifična, zato je v splošnem "greatest hits" koncertnem prostoru težje ustvari pravi vtis. Element virtuoznosti koncertni poslušalci potrebujejo in iščejo, vendar pri nas iz različnih vzrokov ta tip orgelske glasbe ni tako zaživel, kot na primer v Ameriki, kjer je običajen. A ne smemo pozabiti, da imajo hkrati tam izjemno znanstven pristop, ogromno znanje in niso obremenjeni z nacionalnimi šolami. Kot študent sem v ZDA dobil vse, kar sem potreboval in še več, od praktičnih znanj pri pouku do največje glasbene knjižnice na severni polobli. Ni bilo težko priti niti do rekonstrukcije italijanskega instrumenta s konca 17. stoletja. Tudi njihova odprtost in komunikativnost mi je med študijem, ko

najbolj potrebuješ nove vplive in ideje, še posebej koristila. Ko sem začel študirati v Nemčiji, sem bil res mlajši, a sem potreboval skoraj dve leti, da sem si nekako uredil svoj prostor med ljudmi, da sem vedel, kako se moram obnašati. Bilo je prav neprijetno. Če bi bila situacija v Ameriki podobna, bi v enem študijskem letu ne mogel ničesar narediti. Zato sem vesel, da smo v Slovenskem orgelskem

Orgle so nesporno v tesni povezavi s cerkveno arhitekturo in so praviloma v "dialogu" z glavnim oltarjem. Na sliki so orgle iz mariborske stolnice. Zgrajene so bile leta 1981. "Walcker", 3 manuali, 37 registrov.

društvu mlajši ljudje, ki imamo izkušnje študija v tujini in stike po svetu in jemljemo samo po sebi umevno, da vsa pomembna vprašanja skupaj premeľjemo, da se zanimamo drug za drugega. Bolj ko vidiš, kako velika je scena in koliko različnih stvari lahko počneš, manj ogroženega se počutiš. In priložnosti za igranje je danes pri nas že izjemno veliko.

Zarja na mednarodni sceni

Posrebrena Zarja

2. mednarodno tekmovanje pihalnih orkestrrov v koncertnem igranju Slovenija 2004

Velenje, 23. in 24. oktobra 2004

Foto: Tekauc

Pihalnega orkestra Zarja iz Šoštanja nam ni potrebno posebej predstavljati, je pa nedavni uspeh šoštanjskih godbenikov narekoval krajši obisk pri podpredsedniku orkestra Srečku Potočniku in dirigentu Janiju Šuligoju. Nenazadnje tudi zato, ker se je Zarja tokrat prvič udeležila mednarodnega tekmovanja pihalnih orkestrrov v koncertnem igranju Slovenija 2004. Poleg kvalitete, ki jo mora orkester za takšno tekmovanje imeti, pa je šla tokrat Šoštanjčanom »na roko« okoliščina, da je bilo tekmovanje v velenjski glasbeni šoli.

V organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti je na velenjske glasbeni šoli Fran Korun Koželjski potekalo 2. mednarodno tekmovanje pihalnih orkestrrov v koncertnem igranju Slovenija 2004. Tekmovanja pihalnih orkestrrov v koncertnem igranju se je udeležilo 12 pihalnih orkestrrov iz Slovenije, Avstrije, Italije in Hrvaške. Mednarodno priznana žirija v sestavi Nikolaj Žličar, Simon Robinson, Reinhold Rogg, Evžen Zamečnik in Tomislav Fačini je med tekmujoče pihalne orkestre podelila 2 zlata priznanji s pohvalo, 3 zlata, 5 srebrnih in 2 bronasti priznanji.

V umetniški kategoriji (A) sta Pihalni orkester rudnika Velenje in Pihalni orkester Logatec osvojila zlato priznanje s pohvalo. Pihalni orkester iz Velenja je za svoj nastop prejel še posebno nagrado za najboljšo izvedbo obvezne skladbe.

V kategoriji B je naslov zmagovalca pripadel pihalnemu orkestru iz avstrijskega mesta Murau. Zlato priznanji v tej kategoriji sta dosegla še Pihal-

ni orkester Kočevje in Mestni pihalni orkester hrvatskih železnic iz Varaždina. Srebrna priznanji so osvojili: Pihalni orkester Šoštanj, Pihalni orkester Koper, Pihalni orkester Trebnje, Godba Cerknica in Godba Pischelsdorf. Bronasti priznanji pa sta si prislužila pihalni orkester Euritmia iz Udin in pihalni orkester iz Drniša.

Neuradno lahko zaključimo, da je PO Zarja v konkurenci 10 enakovrednih orkestrrov iz štirih

držav zasedla četrto mesto, oziroma drugo med domačimi, saj so bili pred njim samo po en orkester iz Avstrije, Hrvaške ter PO Kočevje - 1927.

Treba je povedati, da PO Zarja tekmuje v najvišji kategoriji, nad katero je samo še t. i. »umetniška« kategorija. Vanjo v Sloveniji uvrščajo samo tri orkestre, in sicer iz Velenja, Trbovelj in Logatca. Ob dejstvu, da je v naši državi aktivnih preko 130 pihalnih orkestrrov oziroma godb, gre torej res za najožjo špico, za njo pa je malo večja skupina najkvalitetnejših orkestrrov, med katerimi je tudi Zarja. Na naše vprašanje, koliko denarja bi morala Zarja vložiti, da bi se pridružili tistim trem naj-naj, smo dobili odgovor, da ni problem samo v denarju, temveč tudi v dolgoletnem pristopu. Pa tudi desetletna načrtna izgradnja ansambla sama po sebi še ne pomeni, da bi bilo to možno. Za primerjavo lahko povemo, da v velenjskem pihalnem orkestru igrajo pretežno akademsko izobraženi glasbeniki.

Za kvaliteto Zarje govori tudi zelo majhno število orkestrrov, ki so se prijavi na to tekmovanje. Kljub relativno visoki prijavnini, ki znaša okoli 70 tisočakov, pa v večini primerov le ni problem denar, temveč zelo zahteven program, ki ga morajo vsi nastopajoči orkestri izvesti.

Najboljši v kategorijah na tem tekmovanju prejmejo lepe denarne nagrade. Velenjska godba, ki je v razredu A zasedla prvo mesto, se je obogatila za 1.150.000,00 SIT, prva nagrada v kategorij orkestrrov, kjer je nastopila tudi Zarja, pa je znašala

575.000,00 SIT. Na žalost Šoštanjčanov je nagrada odšla v avstrijski Murau, toda neprecenljive izkušnje in velik uspeh po vloženem trudu so tudi za Zarjo velikega pomena in njihov trud se bo v bodočnosti gotovo obrestoval tudi v obliki denarnih nagrad.

Denar je veliko - a ni vse

Denar pri orkestru, kot je Zarja, resda ni vse, je pa veliko in brez njega ne bi bilo mogoče obstajati. Zato nas je malo zanimalo, kako je s financami pri Zarji.

Srečko Potočnik je uvodoma poudaril, da so vaje in nastopi godbenikov, razen udeležbe na pogrebih, kjer muzikanti dobijo vsak po enega simboličnega »jurja«, popolnoma volonterski, vključno s potnimi stroški za prihod na vaje. Orkester se sicer trudi nabavljati nove instrumente, toda teh vedno primanjkuje. Tudi takšnih, kot so bas klarinet, oboa ali fagot, ki bi jih domači glasbeniki znali igrati, pa si je za kakšne pomembnejše nastope pogosto treba izposoditi instrument od drugod, seveda z lastnikom - muzikantom vred! Kar tudi nekaj stane ...

Čeprav pogovor o predsedniku godbe, ki ga še vedno nimajo, pri Zarji ni najbolj zaželen, pa je vseeno treba reči, da se odsotnost predsednika še najbolj čuti ravno zaradi manjkajočega »lobiranja« za prepotrebna sredstva. Organizacijsko in strokovno namreč PO Zarja čisto v redu deluje tudi brez prvega moža oziroma prve dame orkestra. Morda je tudi zato v lanskem letu iz proračuna Občine Šoštanj izginila proračunska postavka za pihalni orkester in tako ta pomemben kolektiv pač deli usodo vseh drugih društev na kulturnem

Jani Šuligoj.

Foto: List

Srečko Potočnik.

Foto: List

Foto: Janez Eržen

Foto: Janez Eržen

področju, ki pridobivajo proračunska sredstva brez urejenega sistema objektivnih kriterijev. Čeprav imajo na občini lep zgled pri Športni zvezi Šoštanj, ki se trudi urejati te zadeve na področju športa.

Tako ostaja Zarji kot edini resni in stabilni vir sredstev za delovanje prostovoljna članarina oziroma pogodba med sindikatom v TEŠ in godbo, saj vsi zaposleni v elektrarni mesečno zberejo dovolj za sprotne potrebe kulturnega kolektiva, ki združuje v svojih vrstah preko 50 muzikantov ter še slabo desetino mažoret.

Drugi glavni viri delovanja orkestra pa so koncerti, od katerih je potrebno za nekatere plačati, največ pa že tradicionalno zaslužijo z božično-novoletnim nastopom v športni dvorani, ki jo bodo letos prvič odprli v celoti, a o tem kasneje. Letos bodo sredstva pridobivali tudi s prodajanjem kolektarjev, pri čemer še najbolj računajo na mrežo »svojih« zvestih sponzorjev.

Prihodnji projekti

Iz povedanega je kaj lahko ugotoviti, da Zarja kljub pomembni nagradi, ki jo je prejela na minulem tekmovanju, ne počiva na laurikah. Pred vrati je božično-novoletni koncert, na katerem bodo med drugim zaigrali tudi skladbe s tekmovanja. Z vrsto zanimivih gostov pa bodo letos prvič, za razliko od prejšnjih let, obiskovalcem namenili celo športno dvorano. Torej je ne bodo več pregrajevali na polovico in veselijo se že našega obiska, ki za njih ne pomeni samo poklon njihovem delu in našo zabavo, temveč tudi pomemben vir za preživetje. Zato razmišljajo, da bi dogodek tudi naslovili kot dobrodelni koncert za potrebe PO Zarja. Koncert, ki si ga bomo ogledali in mu prisluhnili v četrtek, 23. decembra, torej tik pred božičem, pa

bodo popestrili gostje: Gregorji, Irena Vrčkovnik, Grega Avsenik, Agata Šumnik, Dani Gregorc ter še ena zvezda stalnica šoštanskega kulturnega neba: MePZ Svoboda.

V mislih pa so že tudi pri visoki 80-letnici delovanja, ki jo bodo obhajali leta 2005. Ob tej svečani priložnosti so odločeni poskrbeti, da bodo pomlajene vrste Zarje postale še bolj vabljive za mlade talente, ki se kalijo ob boku starih godbenih mačkov. Srečko Potočnik in Jani Šuligoj pa že sedaj vabita vse ljubitelje kvalitetne glasbe, naj jih počastijo s svojim obiskom na decembrskem koncertu.

R.

Vitezi iz Prage

Oktet TEŠ je na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov, ki je bilo konec oktobra v Pragi, dosegel zlato plaketo v kategoriji ljudskih pesmi in prejel pokal za viteza zlate Prage kot najbolj prepričljiva skupina. Ta dva podatka zvenita takole zapisana dosti suhoparno, a vsi vemo, da to pomeni nekaj velikega, nekaj, kar se ne zgodi kar tako. Doseči zlato v mednarodni konkurenci, kjer so bile zastopane številne države, kot so Italija, Avstrija, Nemčija, Češka, Belgija ... in druge in biti proglašen za najbolj prepričljivo skupino, je nedvomno takšen uspeh, da si ga tisti, ki nismo s tega področja, težko predstavljamo. Niso se ga nadejali niti fantje okteta TEŠ, kot nam je še vedno vesel in zadovoljen povedal Mitja Venišnik, umetniški vodja.

»Zlata Praga je bila za nas zares zlata in iz nje smo se vrnili polni zaupanja v nas same, v naše delo, ki ga bomo seveda nadaljevali,« je povedal med najinim pogovorom.

Oktet TEŠ deluje od leta 1993, lani smo z njimi praznovali deseto obletnico. Prepoznavni so po izvajanju slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, pa tudi tujih in zabavnih. Oktet TEŠ že po imenu nakazuje svoj izvor, saj so člani v glavnem iz te organizacije, za umetniškega vodjo pa so si izbrali Mitjo Venišnika, ki jih uspešno vodi že vseh enajst let. Sestav se je sicer vmes menjal, a v Pragi so se predstavili Peter Zgoznic, Marko Balažic, Silvo Medved, Zvone Lah, Gregor Kladnik, Jani Brglez in Franc Gregorc ter seveda Mitja Venišnik.

Oktet se predstavlja na raznih območnih in medobmočnih revijah, proslavah in obletnicah, od leta 2001, ko obstaja na državnem nivoju srečanje oktetov, pa so tam redni gostje. Letos je bila ta revija 16. oktobra v Brežicah, kjer so ravno tako želi velik uspeh in bili s strani ocenjevalca Marka Volavca pohvaljeni kot dobri interpreti.

S tako popotnico so odšli v Prago in se tam predstavili z izborom Koroških pesmi. Kot se je izkazalo, so se odločili več kot pravilno.

Iskrene čestitke in kar tako naprej! In da bi še vedno imeli podporo tistih, ki so jim pomagali in

Foto: Arhiv

Foto: Arhiv

katerim se fantje ob tej priložnosti tudi zahvaljujejo. Med njimi so TEŠ, pa Občina Šoštanj pa Javni sklad za kulturne dejavnosti iz Velenja pa še kdo. Da o moralni podpori ne zglobljamo besed.

Milojka Komprij

Glasbeni večeri v Mestni galeriji

Dnevi učencev Glasbene šole Frank Korun Koželjski Velenje, oddelek Šoštanj, spet tečejo vsako tretjo sredo v mesecu. V Mestni galeriji Šoštanj so se v prijetnem ambientu oktobra predstavile komorne zasedbe, v novembru, točneje 17., pa so se številnemu občinstvu predstavili tudi posamezniki. Poslušali smo flavto, klavir, harmoniko, ksilofon in violino ter seveda z aplavzom nagradili učence in njihove mentorje, ki jim skupaj ne zmanjka moči in volje za dobro igranje.

Foto: Milojka Komprij

Dnevi glasbene šole bodo v Mestni galeriji Šoštanj tekli do konca tega šolskega leta. Potem pa naprej ... A najprej se vidimo 15. decembra na večeru božičnih pesmi.

M.K.

Fantovščine, šrange, spremstva in poroke v Gaberkah

Rekordna bera porok

Gaberški fantje smo to poletje imeli kar nekaj skrbi, saj smo že spomladi izvedeli, da bodo v našem kraju kar tri poroke. Že nekaj let so se v vasi možila predvsem dekleta, tokrat pa simo po nekaj letih v zakonski stan pospremili tudi dva prijatelja iz naših vrst. Medtem ko si je Bogdan mlado nevesto našel kar v doma-

Bogdan se je trdno odločil, da se bo oženil.

Nevesta ne bo zastoj, kljub temu da dežuje.

Pravkar poročena Irena in Kristjan.

čem kraju, je Kristjana pritegnilo brhko dekle iz Zavodenj. Nobeden od njiju pa se ni izneveril tradiciji in oba sta pristala na to, da smo jima samski fantje organizirali fantovščino, s katero sta se hotela skupaj z mladostnimi prijatelji na lep način posloviti od samskega stanu. Pri tem pa fantje nismo stali križem rok, temveč smo poskrbeli, da sta si fanta čim bolj zapomnila, kdaj sta nam ušla v zakonski stan. Kljub temu da sta morala kar nekaj kilometrov po vasi nositi težek

križ, sta bila na koncu oba trdno prepričana, da se še vedno želita poročiti. Sploh Bogdan, ki se je poročil prvi, je potil težek »križev pot«, saj je tisto julijsko sobotno popoldne nekaj ur močno deževalo. Zato pa je bilo vreme na dan poroke sončno. Njega in nevesto Baško smo slovesno pospremili na njuno skupno življenjsko pot.

V mesecu avgustu se je poročila naša Alenka, za katero je bilo potrebno pripraviti šrang. Za svojega spremljevalca na nadaljnji življenjski poti si je izbrala Jožeta iz Topolšice. To šrang si bomo še posebej zapomnili po tem, da je potekala v močnem deževju, malo pa nas je tudi »nabunkala« toča. Na srečo po vsakem dežju posije sonce in tudi tokrat je, in nadaljnje poročne ceremonije so zato lahko potekale v lepšem vremenu.

Kristjana in njegovo izbranko Ireno smo na poroki spremljali v mesecu septembru. Posebnost te poroke je bila, da se je Kristjan do svoje neveste, ki ga je čakala na svojem domu v Zavodnjah, pripeljal kar z dvovprežno kočijo. Ko je poročni sprevod prispel v Gaberke, so ženina in nevesto gaberški gasilci pozdravili s vodnim slavalokom.

A.Grudnik, Z.Mazej

»Spev«

Zmagovalci Bleda!

Skupini Spev, narodnozabavnemu ansamblu iz naše doline v sestavi Erik Hribernik, Marko Berzelak, Kristjan Kolenc in Boštjan Mežnar, sledimo že nekako dve leti. Skupina Narf, ki je prisegala na rock (Marko, Kristjan, Boštjan), se je po priključitvi Erika Hribernika, ki vleče harmoniko (in tudi ansambel), tako spremenila v narodnozabavni sestav in ni jim mogoče očitati, da je bila odločitev napačna.

Fantje so se v teh dveh letih delovanja na sceni uveljavili in potrdili, postali priljubljeni in iskani ter poznani, kar potrjujejo številni nastopi in sodelovanja na različnih tekmovanjih. Iz teh tekmovanj in festivalov (Ptuj, Vurbek, Števerjan, Lenart) se je nabrala že kar bogata bera nagrad,

Spevu v čast je na sceno priletel ruševac, naravnost izpod čopiča Jožeta Napotnika.

predvsem pa pesmi, ki gredo v uho in srce. Kdo ne pozna pesmi Pridi pod najino brezo, ali pa Domača gruda, pa Pastirček in seveda bi še lahko naštevati vse do Klica ruševca, ki je v avgustu odmeval z Graške Gore tako močno, da je fantom priklical naziv zlatega debitanta in še dve nagradi, zlatega pastirčka in drugo nagrado občinstva.

Fantom je moč »očitati« podjetnost in pravo smer, saj je njihovo sodelovanje z ljudmi, ki v narodnozabavni glasbi niso od včeraj, gotovo pravilna usmeritev za uspeh. Tako se okoli njihove glasbe in besedil sučejo imena, kot so Igor Podpečan, Brane Klavžar in Lado Šurla, Fanika Požek in Vera Kumprej, fantje sami pa so prepoznavni po petju, ki nekoliko spominja na legendarne Slake in zdaj priljubljene Mlade Dolence. Vendar jim nikakor ne smemo podtakniti posnemanja, saj je njihova pesem samo njihova. Fantje so tudi elektronsko opremljeni. Našli jih boste na www.ansambel-spev.com.

Devetnajstega novembra ste jih lahko v večernih urah pospremili v Vinski Gori na njihovi predstavitvi prve zgoščenke, ki se je »skuhala in spekla« v studiu Zlati zvoki. Na predstavitvi je bilo veselo še z nekaterimi njihovimi gosti, kot so: Modrijani, Mladi Dolenci, Ansambel Braneta Klavžarja, Igor Podpečan, Fink, Ansambel Lipovšek, Tone Rus in kot zanimivost Mihelce. Iz Amerike pa je prišel Charlie Chaplin. Seveda pa so bili v Vinski Gori glavni Erik Hribernik, odlični harmonikar in vodja ansambla, Kristjan Kolenc, vokalist, kitarist, klaviaturist in hm ... za oboževalke, ... nič ne rečem; Marko Berzelak, vokalist, fant širokega srca in nasmeha, taježičen in zabaven, še samski po svoji krivdi, in Boštjan Mežnar, odlični pevec, kitarist in tisti, ki je garancija za trdnost skupine (sam ima lepo in trdno družino) ter Edi Rednak, ki jim občasno pomaga na »težjih« zadevah.

Zgoščanka je torej v prodaji. Tudi z njeno pomočjo boste spoznali njihove pesmi, zapete in zaigrane posebej za vas.

Milojka Komprej

Vesela »kožuhija«

Kdor se ukvarja s starimi predmeti ali si jih želi ogledati, ve, da jih najde v muzeju. Drugače pa je s starimi običaji, ki lahko ostanejo živi le, če jih ohranjajo pri življenju ljudje, tako da jih prikazujejo ali pa še uporabljajo. Gotovo je imelo nekatere svoje običaje tudi naše mlado meščanstvo, vendar so se ti večinoma izgubili, veliko bolj pa so se ohranili na podeželju. Eden takih običajev je ličkanje koruze ali »kožuhanje« turščice, kot se reče lepo po domače v našem narečju – lahko tudi krajše »kožuhija«.

Tokratna »kožuhija«, ki jo je organiziralo Turistično društvo Skorno, ni bila namenjena ohranjanju starih običajev, kjer se zaradi prikaza olička nekaj storžev. Ta je bila »ta prava«. Pri Anclinu so namreč dobili dve prikolici koruze v storžih, ki je vlažna čakala na velikem kupu. Z delom se je mudilo, saj se taka koruza na kupu lahko »vžge«. Zaradi vlage se namreč prične razkrajanje in se dviga temperatura, zato se je zares zelo mudilo.

Po nekaj telefonskih klicih se nas je zvečer pod »marofom« zbralo kar 30. Bili smo zelo različnih starosti od osnovnošolcev (domačih) do tistih v že kar zrelih letih, od takih, ki jim je bilo delo znano, do čisto neukih. Posedli smo in pričeli z delom, ker pa je bilo med nami nekaj muzikantov, smo se kmalu oglasili z ubrano pesmijo, ki je dvignila razpoloženje in pospešila ritem dela. Seveda ni manjkalo niti raznih šal. Tako je Slavec dobil lepo lasuljo iz koruznih las, »da ga pozimi ne bo v glavo zeblo«, Francu pa se je sesedel stol in prav prikupno se je prevrnil na hrbet. Bilo je smeha in šal, da sami nismo vedeli, kako se je kup manjšal pod našimi rokami. Za glasbo sta poskrbeli dve harmoniki, kjer so se zlasti izkazali mladi. Seveda pa je tako kot v starih časih gospodinja poskrbela za jedačo, gospodar pa za to, da se nam ni zatikala v grlih in da smo se s

Foto: Arhiv

pijačo tudi malo ogreli. Glasni pogovori in šale so spremljali delo, ki je teklo enemu bolj, drugemu manj hitro, trudili pa smo se vsi. Po nekaj urah je bilo delo končano, mi pa črni od prahu in zelo zadovoljni, ko smo videli kite zlate koruze, ki je visela z lat. Seveda je sledila še krepka večerja.

Lahko rečem, da sem doživela pristno »kožuhijo«, ki je bila, kot so povedali starejši, prav taka, kot v starih časih. Vse se je dogajalo spontano, nihče ni nič v naprej načrtoval in ravno zato je bil morda večer tako uspešen.

Sicer pa je Turistično društvo Skorno uspešno povezovalo preteklo in sedanje, izkušnje in mladost tudi pri vodenju društva. Tako so to jesen uresničili kar nekaj načrtov iz svojega letnega programa. V začetku septembra se je okoli 30 članov društva odpravilo na planinski pohod iz Tople na Peco, konec septembra pa so sodelovali na

Mihaelovem sejmu. Za pripravo so porabili kar nekaj časa in vložili veliko truda, tako da uspeh ni izostal.

V oktobru pa so izvedli svoj tradicionalni izlet v neznano. Tokrat so obiskali Tehniški muzej Slovenije v Bistri pri Vrhniki in Blejski Vintgar. Žal pa si zaradi okvare avtobusa niso mogli ogledati Čebelarkega muzeja v Radovljici. Kljub težavam z avtobusom in kljub temu da je nagajalo vreme, so tako mlajši kot starejši obdržali dobro voljo vse do povratka domov.

Marija Lebar

Novo skavtsko leto

Pa se je začelo – novo skavtsko leto namreč. Skavti iz Šaleške doline smo že nestrpno pričakovali prvo novico, ki bi zakrožila med nami in sporočila, da se pričenjajo redna skavtska srečanja. Naposled smo jo le dočakali. Pa ne le dočakali, že s prvim srečanjem konec oktobra se je začela aktivna in zanimiva skavtska dogodivščina.

Že ko smo se prvič zbrali, si izmenjali počitniške vtise, si kar s pomočjo plinskega gorilnika pripravili nekaj za v želodčke in drug drugega hranili z žlicami, navezanimi na metrske palice, smo zaslutili, da bo prihajajoče skavtsko leto res polno zanimivih dogodkov.

To je potrdil že naslednji vikend, ko smo imeli najstarejši skavti izhod (to pomeni eno-, dvo- ali tridnevno skupno bivanje). Odpravili smo se na Koroško, natančneje na Ojstrico. Z nahrbtniki, polnimi potrebne in tudi odvečne opreme, smo svojo pot v dveh skupinah pričeli pri sv. Boštjanu v Dravski dolini. Tu smo dobili zemljevid, moko in sol ter dobrohotne želje, da bi se na poti imeli lepo. So pa dobri, ti voditelji! Namesto avta zemljevid, namesto poštene hrane nekaj moke, potem ti pa še želijo, da se imej lepo. Ampak veste, skavt je vedno pripravljen. Pripravljen pomagati bližnjemu, pripravljen na nepredvidljive situacije in tudi pripravljen preživeti zabaven dan ob zemljevidu in moki v družbi soscavtov in (pre-)velikega nahrbtnika. Pravzaprav se ni nobeden pritoževal, ko so nas poslali na pot, saj je to pri skavtih (posebej še pri naši veji – popotnikih in popotnicah) nekaj čisto običajnega. Na poti nam nikakor ni bilo dolgčas in četudi smo bili tiho, to ni bil pojav, ki bi izražal nedružabnost ali dolgočasje, temveč je bil odraz našega grizenja kolen v strmih klancih.

In čim bolj smo se bližali našemu cilju, cerkvi sv. Duha, tem bolj se nas je lotevala lakota. Vedno bolj jasno nam je postajalo, da bi bila najboljša možna rešitev nastale situacije kar priprava tvi-

sta (skavtskega kruha). Malo moke, malo vode, še kanček soli in testo je bilo nared. Potem smo ga ovili okrog primernih palic, popestrili s hrenovkami (ki so nam jih tudi zaupali voditelji) ter vse skupaj spekli nad ognjem. (Ko gledam nazaj, se čudim, kako nam je takrat po obilnem deževju sploh uspelo pripraviti in prižgati ogenj in na njem celo speči naše kosilo.) Seveda je ravno prav pečeni tvist prava umetnost. Večina skavtov je ali zažganega ali surovega, mogoče celo oboje skupaj, ampak verjemite, kljub takšnim malenkostim tekne bolj kot kar koli drugega.

Dobro okrepečani smo bili pripravljeni na zanimivo nadaljnjo pot in bogat večerni program na naši točki prenočevanja. Naslednji dan pa v megli in rahlem deževju do naselja Ojstrica, kjer smo sodelovali pri sv. maši in od koder smo se tudi vrnili domov.

Poleg tega enkratnega izhoda, ki nam je prinesel kar nekaj sprememb in novosti, smo se tudi že začeli udeleževati srečanj skavtov iz raznih krajev Slovenije.

Sezona tovrstnih srečanj smo začeli v soboto, 6. novembra, ko smo se po dopoldanskem srečanju popoldan udeležili še kostanjevega piknika, na katerega so nas v Mozirje povabili tamkajšnji popotniki in popotnice. Seveda smo z veseljem izkoristili druženje s skavti iz Zreč, Celja in Mozirja

Foto: J. K.

ter bili kot vedno prisotni s svojimi norostmi in idejami. Po uvodnem spoznavanju, ko je vsak predstavil svojega soseda (in ni pozabil povedati niti številke čevljev), nas je čakal posebej obeta ven turnir v skavtski igri »roverček«. To je zelo priljubljena igra, ki se jo lahko igra skoraj vedno in povsod. Od iger, ki jih pozna vsak navaden smrtnik, bi bila tej mogoče še najbolj podobna košarka. Le da si pri skavtih namesto žoge podajamo iz vrvi spleten obroč, ki se, kot sama igra, imenuje roverček. Seveda ga igralci ne mečejo na koš, temveč na palico, s katero obroč lovi eden od članov ekipe. Kljub temu da smo našo ekipo v Mozirju sestavljale same punce in se borile proti fantovski ekipi Celjanov in ekipi natreniranih odraslih skavtov, smo se odlično odrezale. Z bojevitostjo in izvirno taktiko nam je uspelo pridobiti precej točk, a še zmeraj premalo za finale. Smo se pa zato lahko pogrele ob čaju in si privoščile obi-

lo pečenega kostanja. Pokramljati je bilo treba še z vsemi skavti, ki so se nam zdeli vsaj malo znani, spoznati kup novih, utrditi stara prijateljstva in vezi ter predebatirati vse zanimive teme. Za obilico smeha in noro zabavo so poskrbele še karaoke in ples, ki je vse sodelujoče kratkočasil do poznih večernih ur.

Tako se je novo skavtsko leto pričelo zanimivo in obetavno. Na obzoru pa se že rišejo nove akcije, izhodi, zimovanje, sodelovanje in pomoč na župnijah in kje druge v Šaleški dolini, najbližje pa so nam v tem trenutku priprave na sprejem in deljenje Luči miru iz Betlehema.

Mislim, da bo tudi v prihodnje med skavti, ki se zbiramo v Velenju, odlično vzdušje, mnogo izvirnih idej in zagnanosti.

Če pa je mogoče med bralci tega članka kakšen mladostnik, ki ga je zamikalo skavtsko življenje in bi se nam rad pri naših podvigih pridružil, ga vabim, da se nam pridruži katero koli soboto zjutraj ob 9.00 v župnišču Antona Martina Slomška na Splitski 13 v Šaleku.

Prav vsem pa skavtski pozdrav: Bodite pripravljeni!

Jerica Koren

Spomnimo se naših dragih

Ob dnevu spomina na mrtve je bila osrednja komemoracija Občine Šoštanj pri spomeniku padlih borcev na Trgu svobode. V svečanosti so sodelovali Pihalni orkester Zarja, recitatorji, učenci OŠ KDK ter slavnostni govorniki predsednik KO ZB Šoštanj Maks Medved in podžupan Občine Šoštanj Štefan Szabo, ki je ob koncu svojega govora dejal:

Foto: M. K.

Dan spomina na mrtve naj bo predvsem dan spoštovanja, tako pokojnih kot tudi tistih, ki so še med nami. Saj je prvi november tudi opomin, kako minljivo je življenje.

Na svečanosti se je predsedniku pridružil še predstavnik KO ZB Branko Valič in skupaj sta položila venec k spomeniku.

Maks Medved je med drugim dejal:

»Čutim se dolžnega, da izrečem ob tem dnevu, ob tem spomeniku, ob teh žrtvah nekaj besed, ki so danes že zgodovina. Saj so odpotovali. Po najtežji poti so odpotovali v zgodovino, napisali tam naš najslavnejši list – ter ga predali z mirnim ponosom rekoč: »To je naš list. Na njem piše, da je eden najmanjših narodov izpolnil svojo največjo dolžnost. Dvignil se je, ko so ga poteptali v tla, in šel z golimi rokami v boj. Bil se je za človeka in zato zmagal ... Mladi rodovi pa spoštujte njihove žrtve in ustvarjajte lepši, v sožitju srečnejši jutri ...«

M.K.

Pokaži, kaj znaš

V petek, 5. novembra, so v Domu krajanov Lokovica mladi ponosno pokazali svoje talente na že tradicionalni prireditvi Pokaži, kaj znaš v organizaciji DPM Lokovica.

S pesmijo, plesom in svojimi instrumenti se je predstavilo okrog trideset otrok, ki so se opogumili in jih ni bilo strah ne odra ne množičnega občinstva. Slišali smo lahko pesmi iz ust najmlajših in malo starejših otrok. Nekaj točk so pripravili celo skupaj, pri katerih so petje združili s plesom in se predstavili s pristrčno koreografijo. Prav tako so navdušeno plesali malo starejši – že najstniki, ki so s kostumi in baklami pričarali čudovit ambient za izvedbo zmagovalne pesmi Evrovizije.

Foto: J. K.

Vsi gledalci pa so lahko bili še posebej ponosni na mlade glasbenike, ki so se predstavili s pomočjo svojih instrumentov – harmonik, kitare, klaviatur, flaut, violine in saksofona.

Prav vsi, ki so si upali pokazati, kaj znajo, so navdušili. Nekateri s svojimi glasovi, drugi s svojim nastopom, najmlajši, ki niso mogli sedeti pri miru, tudi s tem, da so skrbeli za neprestano dinamičnost na odru.

Vsekakor so si zaslužili zabavo po koncu nastopa, obenem pa so s svojim nastopom Lokovičanom zagotovili, da se ni treba bati, da bi kulturno in umetniško dogajanje v Lokovici kdaj zamrlo.

Jerica Koren

SO-MA

So-ma - solarij in masaža – je studio, ki ima sedež v Šoštanju, vodita pa ga dva podjetna mlada človeka, ki sta začutila, da v Šoštanju manjka kotiček, kjer bi se človek malce razvajal. Janku Stropniku ne manjka idej in če so ideje združljive z interesi, potem ni ovir. Skupaj s prijateljico Coni Grossmann sta odprla studio, kjer vam nudijo solarij in masažo, delno masažo in masažo obraza ter aroma masažo. Storitve so po ugodnih cenah na voljo dopoldan in popoldan in s posebnimi popusti ali paketi, ki vam bodo dodatno olajšali izbiro.

Foto: M. K.

Če vas bodo torej tile decembrski dnevi spravljali v slabo razpoloženje, se vam rešitev za sprostitvev ponuja odslej tudi v Šoštanju.

M.K.

Kako smo v Velenju počastili dan diabetesa 2004

Kulturni del praznovanja je bila proslava v Domu za varstvo odraslih z recitacijami varovancev in nastopom njihovega pevskega zbora. Sledilo je predavanje o osteoporozi in otvoritev slikarske razstave. Proslave se je udeležilo blizu 100 varovancev doma, članov Društva diabetikov Velenje in občanov. Med vabljenimi gosti so bili predstavniki Zveze društev diabetikov Slovenije, vodja Lekarne in vodja Laboratorija. V posebno veselje in čast nam je bilo, da se nam je pridružil velenjski župan gospod Srečko Meh. Ob odlično pripravljeni dietni zakuski iz domske kuhinje se je razvil živahen in dolg pogovor.

Športni del praznovanja pa je bila udeležba na Pohodu proti sladkorni bolezni. Na znak sirene smo točno ob 11. uri krenili od Erine Tržnice proti jezeru. Pot so dobro varovali naši člani v varovalnih telovnikih. Glavnina pohodnikov je na jezero prispela ob 11.37. Tam smo jih pričakali

Veselo razpoloženje med pohodniki.

Proslava v jedilnici Doma za varstvo odraslih Velenje.

s čajem in jabolki. Kljub izredno neprijaznemu vremenu se je pohoda udeležilo 114 pohodnikov, med njimi tudi 5-letna dvojčka Jaka in Nejc ter 8-letna Azra in njena 5-letna sestra Ajla. Prvih 90 evidentiranih pohodnikov je dobilo pelerine, vsi pa priznanja za udeležbo firme Novo Nordisk. Najmlajše smo obdarili s čokoladicami. Vzdušje je bilo ves čas pohoda odlično. Zelo smo veseli, da se nam je na pohodu pridružilo veliko nedibetikov.

Društvo diabetikov Velenje
Ingeborg ČAS, tajnica

Sv. Martin botruje – Šmarčani praznujejo

V minulih dneh so praznovali občani v prijazni Občini Šmartno ob Paki, ki obsega področje med Podgoro, Goro Oljko, Malim in Velikim Vrhom, Skornim, Ljubijo, Slatinami in Letušem.

Kraji pod Goro Oljko so tudi vinorodno področje, kar jim skupaj s farnim zavetnikom svetim

Martinom daje poseben pečat skozi vse leto, še zlasti pa ob martinovanju. Kot je povedal Alojz

Podgoršek, župan Občine Šmartno ob Paki, v slavnostnem govoru na seji sveta občine, so investicije v kraju na videz in za širše okolje manj pomembne. Zanje pa so bili to veliki dosežki, ki jih nizajo že vse od ustanovitve svoje lastne občine. Zato Podgoršek ni skrival zadovoljstva, da skupaj s svetniki, podjetniki in zaposlenimi v kraju dosega zavidljive uspehe. Zgradili in posodobili so telovadnico ob osnovni šoli, odprli obnovljeno zgradbo – hišo mladih s tako imenovanim hotelom za mlade in prostori za različne krajevne potrebe, odprli so zapornice na železniškem prehodu Rečica-Podgora, uspešno sanirajo plaz v Skornem, v Velikem Vrhju so asfaltirali pol kilometra cestišča, razširili so cesto v Hudem Potoku ter hkrati uredili vodovod za 16 gospodinjstev v Malem Vrhju, preplastili 900 m ceste od Rečice do Šmartnega, plačali solastniški delež v konzorciju RTC Golte ter pridobili prostorske ureditvene načrte občine. »Poudarjam, da nadaljujemo delo tam, kjer so svoje načrte uresničili prejšnji župan in občinski Set Očine Šmartno ob Paki. Kljub prizadevanjem sedanje ekipe pa vseh nujnih in potrebnih investicij in načrtov ne moremo izpeljati zaradi omejenih sredstev in postopkov, ki jih нареkuje vsak novi poseg v prostoru. Kljub vsemu pa menim, da je pomembno tudi dejstvo, da ljudje med seboj sodelujejo, da se razvija kultura, da so občani povečini zaposleni ter da je v tem kraju športni duh še naprej izjemno prisoten (kljub težavam NK Šmartno). Zato je prav, da se vsako leto spomnimo posebnih ljudi, ki si s svojim delom, prostovoljnim in plemenitim poslanstvom ter delovanjem v društvih zaslužijo nekoliko več družbene pozornosti. Vsem, ki smo jim namenili priznanja in nagrade Občine Šmartno ob Paki, čestitam in se jim zahvaljujem za njihova dobra dela.«

Na slavnostni seji Sveta Občine Šmartno ob Paki so podelili posebna priznanja župana zlati maturantki Lidiji Ažman (za vseh možnih 34 točk na maturi), Čebelarskemu društvu Šmartno ob Paki in Petru Krajncu. Plaketi občine sta prejela Veronika Goršek in dent. dr. Adolf Hofer za dolgoletno delovanje v kulturi in športu. Grb Občine Šmartno ob Paki pa je prejel Jože Vovk za življenjsko delo na različnih področjih delovanja v kraju.

Ob slovesnosti sta kulturni program izvedla Mešani pevski zbor Šmartno ob Paki pod vodstvom zborovodje Matjaža Kača ter gledališka skupina OŠ Bratov Letonje Šmartno ob Paki. Druženje pa so nadaljevali še s kozarčkom mošta, ki je v Šmartnem letos vino postalo šele dan kasneje, ko ga je sam »sveti Martin« spremenil v vino na tradicionalnem martinovanju v Šmartnem.

Jože Miklavc

Nagrajenci in župan

Brez pevk in pevcev ne gre. Tokrat v rdečem.

Sv. Martin in vinska kraljica ...

Otroci pravljico ...

... odrasli v spominih.

Foto: Jože Miklavc

Foto: Jože Miklavc

Foto: Jože Miklavc

Foto: Jože Miklavc

Foto: Jože Miklavc

Prispevki k poznavanju kulturne dediščine Belih Vod na 128 straneh

38 List November 2004

Bele Vode imajo bogato kulturno dediščino, ki pa je le delno oza-veščena in poznana. Podrobneje so obdelane župnijska cerkev Sv. Andreja in romarski cerkvi sv. Križa. Znatni del dediščine pa so tudi sakralna znamenja (kapele, križi, ...) in ljudsko izročilo.

V Belih Vodah je bilo letos poleti naštetih preko 30 znamenj. Še tretjino toliko je tistih, ki fizično ne obstajajo več, so pa ohranjena v ljudskem spominu. Po sodobnih merilih je namreč kulturna dediščina tako snovna (npr. kapela) kot nesnovna (ljudsko izročilo, ki se veže na kapelo). Oba vidika dediščine sta zajeta v knjižici *Špele Janežič*, ki bo izšla v začetku decembra in bo predstavljena v Mestni galeriji Šoštanj.

Poleg znamenj je v knjižici zapisano tudi bogato ljudsko izročilo o mitoloških bitjih: žal ženah pri Razpodovniku, o ravbarjih, okameneli pastirici na Kriški gori, o Turkih, škratih, ki so pomagali Belovoščanom bogateti, o svetokriškem zakladu, beli veverici, divji jagi, o ajdih, kramarjih in divjem možu, o krvoločnem kmetu Silvestru, o hudobcu, ki je mlel moko, o mejnih bukvah ter o tem, kako je kakšen kraj v Belih Vodah dobil svoje ime. Pripovedovalo je preko 30 Belovoščanov.

Knjižica je priročnega žepnega formata, trde vezave z zlatotiskom, z obsežnim slikovnim materialom in obsega 128 strani.

Povzetek iz knjižice:

Razpodovski križ in križ v Razpodovski lipi
(Stropnik, po domače Razpodovnik)

Na levi strani ceste iz Šoštanja v Bele Vode, nasproti mogočne lipe ob kmetiji Razpodovnik, stoji lesen križ. Leta 1965 ga je dal postaviti Stanko Rezoničnik, po domače Belovošek, ki naj bi se bil kot nemški vojak zaobljubil k postavitvi križa med drugo svetovno vojno, če se bo živ vrnil iz vojske. Čeravno stoji križ na Razpodovnikovem in so ti soglašali s postavitvijo znamenja, ga nimajo za svojega. Pravijo namreč: »Križ je od tistega, ki ga je dal postaviti.« Kljub temu skrbijo zanj in ga ob sobotah okrasijo s cvetjem. Križ in leseno razpelo sta še vedno v prvotni izvedbi. Od Razpodovnikovega križa se v jugozahodni smeri vidi Žgankova kapela, na zahodu pa cerkvi sv. Križa na Kriški gori.

Lipa nas proti Razpodovnikovega križa - čez cesto - naj bi bila stara vsaj 300 let. Po izročilu so jo zasadili na mestu, kjer so našli turško podkev. Na prsni višini meri obseg debela 510 cm. Le še najstarejši župljani se spominjajo, da je bilo nekdaj na drevesu leseno razpelo. Okrog leta 1950 ga je lipa že popolnoma obrasla, tako da je sedaj skrito v njenem deblu. Mimoidoči, ki vedo za to, se tu še vedno pokrižajo.

Pri Razpodovniku je že od nekdaj križišče

več vozni in pešpoti, na kar kaže tudi domače ime, ki je nastalo iz besede Raspoznik (razpotje). Tu sta se od glavne poti iz Belih Vod odcepili poti v Zavodnje in na Visočki vrh.

Razpodovnikova kmetija slovi daleč naokoli po žal ženah, ki so pomagale Razpodovniku pri kmetovanju. Prebivale so na sosednjem hribu, v Mornovi peči (arheološko najdišče iz starejše kamene dobe). Njihove stopinje so menda vidne še danes. Imele so dolge rumene (po drugi različici črne) lase, spleteno v debele kite. Oblečene so bile belo. Pozimi, ko je še ležal sneg, naj bi vpile Razpodovniku: »Sej bob, sej bob!« Kmet jih je ubogal in res posejal bob, ki se je zaradi skorje na snegu skotalil po pobočju. Žal žene so ga pojedle, ljudje pa so se muzali: »Razpodovnik je ves bob vkraj zmetal.« A so se ušteli. Razpodovniku je vsako leto zraslo veliko boba. Tudi sicer so mu žal žene pomagale: ob mesečini so same pozele vse žito. Zjutraj so lahko že zlagali snope.

Žal žene pa niso hodile k Razpodovniku le delat. Ko je gospodinja vstala, so prihajale k njemu ležat v posteljo. Žal žena se je ulegla tako, da so iz postelje molela stopala in na tla padle njene dolge kite. Nekoč je gospodinja to opazila in žal ženi odrezala kito; s tem je uničila tudi letino. Od takrat žal žen niso več videli. Razpodovnik ni več dobival nasvetov in nad kmetijo, ki je menda včasih obsegala 240 ha, se je zgrnila nesreča.

pripravila Ajda Prislan

ČEZ URŠLJO GORO

Pravzaprav ni nič novega, da so se zvrstile nekatere kulturne prireditve, ki zajemajo predvsem že ustaljene prijeme, nekatere ljubiteljske, druge profesionalne, tako za starejše kot za mlajše. Res, da je bilo kar nekaj od njih visoko kakovostnih, vendar bi si zahtevnejše občinstvo kulturnih dogajanj kdaj za spremembo zaželelo še nekaj več, nekaj, kar se morda na Koroškem sploh še ni videlo. Alternativa in inovacijskih eksperimentalnih pristopov namreč manjka.

Festival mlade literature Urška je pozitivna vsebina, ki vzpodbuja prvence mladih avtorjev. Potekal je v organizaciji Javnega sklada Republike Slovenije na različnih prizoriščih v Slovenj Gradcu. Predstavilo se je devet najboljših pesnikov in pisateljev izbranih med sto osemindesetimi slovenskimi avtorji, ki so sodelovali na letošnjem literarnem natečaju revije Mentor. Prevladujeta poezija in poetična proza, ki nista le ljubezenski, vsebine namreč zajemajo tudi življenjsko in sodobno tematiko. Dramatike je malo. Razpon starosti avtorjev je od 18 do 28 let. Izmed devetih finalnih je Eva Kovač iz Šentjurja pri Celju na zadnjem izboru po mnenju selektorja, pesnika Iva Stropnika, prejela prvo nagrado Urške, knjižno izdaja svojega dela. Po petkovih prireditvah (gledališka skupina Spunk Gimnazije Slovenj Gradec je premierno odigrala zabavno gledališko igro Zid. šola. zid ali Šola ni šala lanskoletnega Urškega nagrajenca Petra Goloba) so nadaljevali v Galeriji Kolar v Slovenj Gradcu na srečanju z naslovom Ko se mlada literatura postara, stara pa pomladi. Pogovarjali so se s selektorjem Stropnikom. Po njegovem mnenju mladi avtorji odpirajo zelo modre in suverene teme, ki so morda bolj primerne starejšim avtorjem: »... na drugi strani pa se srečujemo s tem,

da se starejši avtorji ukvarjajo z vprašanji, ki so morda bližje mlajšim.« Potem so se pridružili mirovniškemu festivalu ob dnevu OZN.

Slovenjgraška instrumentalna jazz-rock skupina JAZOO je svoj prvenec On time, ki ga je posnela v Švici, doma (raz)prodala v več kot 8000 izvodih, kar je svojevrsten slovenski rekord za instrumentalno skupino. To jih je seveda motiviralo, da so se po kratkih poletnih radostih zaprli v studio, kjer nastajajo nove, v glavnem instrumentalne skladbe. Drugi album, ki ga snemajo, nosi delovni naslov Retro future in ne sledi trendom, ampak prinaša samosvoje, sveže avtorske skladbe.

Člani skupine Jazoo so letos poletje preživeli delovno. Klaviaturist Tomaž je v San Antoniu spoznal člane legendarne rock skupine Deep Purple, družil se je z Rogerjem Gloverjem. Ali se bo iz tega rodilo kakšno sodelovanje, je zaradi različnih glasbenih usmeritev težko govoriti. »Mogoče bo na novi plošči več hammondov,« pravi Tomaž.

V Kotljah so se dogajali že tradicionalni Kuharjevi kulturni dnevi. Tako kot vsako leto so tudi letos odšli po Vorančevi poti, ki poteka od središča Kotelj do Prežihovine. V gasilskem domu so odprli razstavo, ki so jo pripravili gasilci ob mesecu požarne varnosti.

Letos so Kuharjevi dnevi posebej posvečeni Avgustu Kuharju ob 40. obletnici njegove smrti.

Program so nadaljevali s predavanjem Okoli Zemlje, okoli sonca motoristke Benke Pulko. V torek je dr. Janez Arnež predaval o dr. Alojzu Kuharju, nato so predstavili knjige domačinov Marjana Kolarja in Marije Kolar. Pa predstava gledališke

skupine Pameče - Troblje Vse zastonj, vse zastonj! in slavnostna akademija ob 40-letnici smrti Avgusta Kuharja sta se zgodili.

V Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec se ves mesec november dogajajo Bernekerjeve ustvarjalnice. Povabilom so se odzvale tudi osnovne šole, zato se jih je udeležilo prek 20 otrok. Čeprav je bila tokratna ustvarjalnica študijsko naravnana, saj so mladi risali po modelu dekleta, ki sedi na stolu, so jim pustili prostoto pot. Večinoma so si izbrali tehniko z ogljem, nekaj pa se jih je pogumno lotilo akrila in kolaža. Vodi jih Andreja Hribernik v sodelovanju z likovno pedagoginjo Špelo Kovačič in akademsko slikarko Lucijo Stramec.

Med ustvarjalnicami so v slovenjgraški galeriji odprli tudi izmenjalno razstavo del učiteljev in učencev osnovne umetniške šole iz Opave na Češkem. Hkrati so tudi na Češkem odprli razstavo z naslovom Učitelji in učenci s Koroške. Razstavljajo pedagogi in učenci ter tudi nekdanji učenci s končanimi likovnimi akademijami.

Direktorica Koroške galerije likovnih umetnosti Milena Zlatar je povedala, da so povabili češko likovno šolo iz Opave zato, ker je to posebna umetniška šola po vzoru naših glasbenih šol, ki jih lahko mladi obiskujejo vzporedno od petega leta dalje in kasneje kot študenti.

V tednu mode so bile v Planetu Tuš v Celju na ogled kreacije večernih oblek priznanih slovenskih modnih oblikovalk Stanke Blatnik, Maje Štamol, Mojce Celin, Tanje Zorn Grželj in Tjaše Lupinc. Kreacija Mojce Celin si je po mnenju obiskovalcev zaslužila naziv »sanjska obleka«.

Obleka modne oblikovalke Stanke Blatnik iz Slovenj Gradca je bila tretja. Vrhunec tedna mode v Planetu Tuš je bil modni spektakel Ogenj in led z glasbeno gostjo Aniko Horvat, ki ga je vodil Sebastian Cavazza.

V Martinovi vasi - Šmartnem pri Slovenj Gradcu s kulturnimi in športnimi prireditvami praznujejo Martinove dni. Prav na god tega svetnika je gledališka skupina kulturnega društva iz Šmiklavža z igro Figole fagole zabavala domačine v Golavabuki. Že stara tradicija gostilne Brezovnik v Šmartnem, ki ima gostilniško obrt že iz konca davnega 14. stoletja, je, da gospodinja gostom vsako leto na Martinov dan skuha »mežerli«.

Prireditve so bile dobro obiskane. Odprli so razstavo ročnih spretnosti Društva upokojencev Šmartno, na osrednji prireditvi ob prazniku primestnih vaških skupnosti Šmartno, Turiška vas in Legen je med drugimi nastopila tudi literarna skupina z recitalom Kam le čas beži in tako predstavila pesmi Franca Šegovca iz ansambla Štirje kovači. Mladi kvintet še brez imena je igral Kovačeve najbolj znane narodno zabavne skladbe. Med programom so izbranim podelili priznanja in plakete.

V soboto so se na Legnu srečali ljudski godci in pevci. Prireditve je že od nekdaj zelo priljubljena. Po Martinovi slovesni nedeljski maši je vesela družba pokusila »kislo župo« in druge kmečke dobrote.

Turistično olepševalno društvo Šmartno je v teh prazničnih dneh že peto leto zapored pokazalo posnetke domačij in jim podelilo priznanja za lepo in urejeno okolje. Letos so jih dobile turistične kmetije Turičnik, Lešnik in Klevž ter kmetija Gampret. Prejele so priznanja za urejenost, gostoljubnost in promocijo kraja. Vse ležijo na obronkih slovenjgraškega Pohorja, ki bo morda tudi zaradi njih postalo še bolj turistično. Najvišje ležeča in tudi turistična kmetija Turičnik je za ohranitev kmečke arhitekture prejela tudi priznanje časopisa Kmečki glas.

V Knjižnici Dravograd je mladi slovenski pesnik Jaka Košir predstavil svojo tretjo pesniško zbirko Nežnost, ki je letos izšla pri Založbi Mladinska knjiga in bila nominirana za Veronikino nagrado. Izbor stotih pesmi je avtor uredil v 10 vsebinskih sklopov, ki naj bi predstavljali duhovno potovanje, odsev vsega tega, kjer je prisotna nežnost. Prava poezija, pravi, je pogovor posameznika z neizmerljivim in neizrekljivim. Od kod dobiva navdihe in ideje za tematiko, ki jo posreduje, opisuje v svojih pesmih? Jaka Košir odgovarja: »V življenju.«

V Knjižnici Mislinja in Knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec pa so predstavili knjigi domačina Alojza Simetngerja Lovski in planinski doživljaji in spomini ter knjigo o deželi škratov na Gmajni pri Slovenj Gradcu.

V Knjižnici Radlje ob Dravi se je zgodil literarni večer članov Mariborske literarne družbe: Zvoneta Batista, Ivane Hauser, Zmage Palir, Ane Marije Pušnik in Aleša Tacerja.

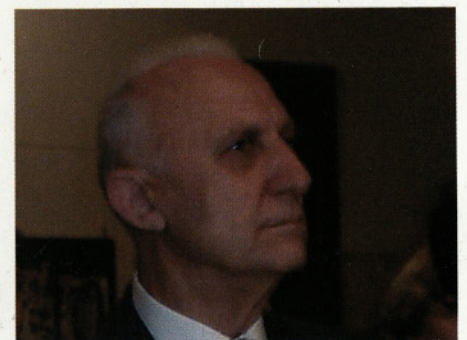
Ob dnevu slovenskih splošnih knjižnic je slovenjgraška knjižnica priredila literarno delavnico in pogovor z mladim pisateljem iz Slovenj Gradca Urbanom Klančnikom, avtorjem znanstveno fantastičnega romana KALIUS.

Kar nekaj gledaliških predstav nam je v preteklih dneh na Koroškem lepšalo vsakdanjik: Gledališče Satirikon s Sašom Hribarjem in drugimi je v Starem trgu pri Slovenj Gradcu oživilo Radio Ga Ga show, na Ravnah na

Koroškem pa predstavo Kako bi se znebili tujca. Skupina KUD Šmiklavž je ponovno igrala Filole fagole, MGL Ljubljana pa Dvanajst jeznih mož. V Kulturnem domu Stari trg pri Slovenj Gradcu je nastopil Teater 55 pod umetniškim vodstvom Branka Djurića, režijo Tanje Ribič s komedijo Elizabeta je zagreta. V eni od vlog igra tudi Sebastian Cavazza. Nato je Teater 55 nastopil tudi v Kulturnem domu Radlje ob Dravi s komedijo Čas za spremembo.

V Drugi osnovni šoli v Slovenj Gradcu so tudi doma slavnostno proslavili 70 let pisca - prirejevalca pesmi za zборе in dolgoletnega vodje pevskih zborov Jožeta Leskovarja iz Slovenj Gradca. Nastopilo je pet glasbenih zasedb: Mladinski pevski zbor Prve osnovne šole Slovenj Gradec, Mladinski pevski zbor glasbene šole, Ženski pevski zbor Karantanija, Dravograjski oktet IGEM in Družina Breznik.

Ob tem so izšle tri zgoščenke s posnetki sedemdesetih priredb zborovskih skladb v izvedbi triinštiridesetih zborov iz vse Slovenije, Avstrije in Italije.

Jože Leskovar je priredil in harmoniziral mnoge ljudske pesmi, ki so izšle v več zbirkah. Po posluhu je zapisal napeve Ota Čeruja Gurši je pesem, gurši je dan. Za pesmarico Pod košato lipico, še neznane ljudske pesmi iz naših krajev, ki jih je zbrala Anica Meh, je prispeval notne zapise izvirnih ljudskih melodij. Uglasbil je tudi Prešernovo Zdravljico, molitev Oče naš, Minattijevega Kurirčka in Franceta Kosmača »Kurirko Lenko«.

Organiziral je srečanja pevskih zborov Koroška poje in dolgoletne povezave s koroškimi in tržaškimi Slovenci. Obnovil je delo KUD Slovenj Gradec, postal prvi predsednik društva Hugo Wolf.

Njegovo morda najpomembnejše delo je ponovno odkritje in oživitve po 2. svetovni vojni v nekdanji Jugoslaviji zamolčanega svetovno priznanega skladatelja samospenov Huga Wolfa, ki se je rodil v Slovenj Gradcu. Dokazal je njegovo slovensko poreklo tudi po očetovi strani (Vouk). Položil je temelje za Wolfov muzej v Slovenj Gradcu in tam začel tradicionalne mednarodne pletne solopeske šole Hugo Wolf.

Sreča je kot metulj

Sreča je kot metulj,
če ga hočeš ujeti, ti zbeži,
če pa pozornost usmeriš
drugam, ti tiho sede na ramo.

Sto mislijo, s katero je organizacija KO RK povabila na srečanje starejše krajanje Lokovice, ki so že zaokrožili sedemdeset let in več, se je prepletal celoten popoldan 24. oktobra.

Na srečanje jih je od 152 prišla dobra polovica vabljenih. Ti so dobro voljo prinesli že s seboj. Če pa jim je je manjkalo, pa so poskrbeli organizatorji, ki so s pomočjo Moškega pevskega zbora Lokovica in otrok pripravili lep kulturni program, za dodatno razpoloženje ob koncu »uradnega« delu pa so poskrbeli

Foto: Milojka Komprej

Lokoviški fantje. Ti so znani po tem, da imajo polno plesišče in tudi tokrat jim ni manjkalo plesalcev. Predsednica Jelka Kušar nam je povedala, da so takšna srečanja vsem v veselje, da se tako organizatorji kot udeleženci potrudijo in so zadovoljni s skromno pogostitvijo, ki jo pripravijo na krajevnem odboru. Letos jim je to uspelo tudi s pomočjo tamkajšnje krajevske skupnosti, ki ima posluš za takšne drobne pozornosti. Najstarejša krajana Stanislav Srebotnik in Terezija Drev sta bila posebej obdarjena, nageljne po so dobili tudi krajanje, stari nad 80 let.

V Lokovici pa so se dogajale še druge stvari.

Veselo je bilo konec oktobra, ko so otroci pod vodstvom mentorjev in staršev ter seveda v organizaciji Društva prijateljev mladine pripravili večer z bučami in coprnico. Prav strašljivo so žarele buče v noči, ko so vanje vstavili

še sveče, domišljije pa jim pri dolbljenju obrazov ni manjkalo. Prava noč čarovnic!

V nedeljo, 14. novembra, pa so v krajevni skupnosti organizirali gledališko igro Kaznovani soprog, ki jo je izvedlo kulturno društvo Gornji Grad. Dvorana kulturnega doma v Lokovici je bila spet prijetno napolnjena.

Milojka Komprej

Akademik Andrej Pavlič v Mestni galeriji Šoštanj

Slikarjeve podobe

Nedvomno so se redni obiskovalci Mestne galerije Šoštanj te dni z veseljem ustavili ob razstavi akademskega slikarja Andreja Pavliča iz Ljubljane. Razstavo slik in objektov, ki so jo odprli 14. 10. 2004, so na pot pospremile besede likovne kritičarke Marlen Premšak, ki je o umetniku in razstavi zapisala sledeče:

Prvo, kar pade v oči že ob bežnem ogledu likovnih snovanj akademskega slikarja Andreja Pavliča, samostojnega likovnega umetnika, ki se je sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja s pridom izpopolnjeval v pariških umetniških krogih in tam nedvomno pridobil nadih svetovljanstva, je njegova mnogostranskost, mnoštvo likovnih interesov in izpovedi, ki pa v osnovi vsi skupaj izhajajo iz temeljnega odnosa in spoštovanja velike evropske likovne tradicije, od umirjenega antičnega kanona do razkošnih baročnih oblik pa tudi bogate sodobne domače ustvarjalnosti in slovenskih mojstrov, kakršen je na primer veliki Stupica.

Na razstavi v šoštanjski galeriji kaže Andrej Pavlič, ki ima za sabo že krepko prek petdeset samostojnih predstavitev, več svojih likovnih obrazov, s katerimi oblikuje svojo likovno fiziognomijo, postavljeno v nedefiniran čas in prostor, v prostor domišljije, a hkrati zakonitosti in tradicionalne opredeljenosti, ki izhaja iz samih začetkov človekovega ustvarjalnega samozavedanja, najprej udejanjenega v simbolnih, arhetipskih oblikah, v drobnih figurinah z notranjo energijo, ujeto v utesnjen prostor.

Ob nekaterih Pavličevih podobah se zdi, kot da se sprehajamo po starih pinakotekah z mnoštvom skrbno razporejenih predmetov, fragmentov, figur, ločeno spravljenih v kasete. Avtor jih gradi s klasičnimi kompozicijskimi in kolorističnimi prvini z občutkom za toniranje in nevsiljivo součinkovanje. Včasih figuralno kompozicijo izloči in jo postavi v prostor, ki

se približuje magičnemu realizmu.

Velik del tokratne razstave predstavljajo njegova velika platna z nevsakdanjimi prepleti osrednjega portreta in bledega ozadja, ki s čipkastim strukturiranjem in svežo belino spominja, kot rečeno, na Stupico. Dvoje tako kontrastnih likovnih prijemov je Pavlič prese-netljivo združil v celote umirjene sodobnosti in baročne polnosti upodobljenih glav iz nekega

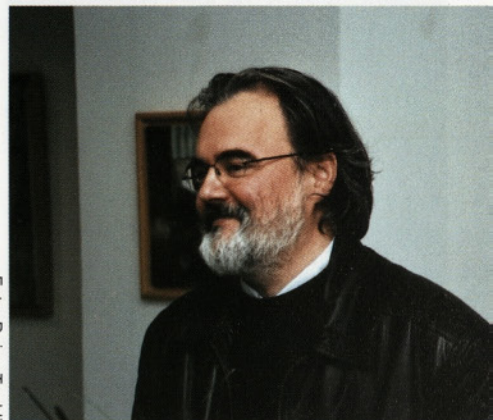

Foto: Dejan Tonki

Foto: Dejan Tonki

Foto: Dejan Tonki

druga stola. Občutljiva odločitev, ki se je lahko loti le več slikar z bogatim znanjem in temeljitim poznavanjem vseh vidikov upodablajoče umetnosti ...

Andrej Pavlič živi in dela v Ljubljani.

Odprtje je kulturno poživil sekstet ANIMA VITA, priznan sestav, ki deluje še le kratek čas.

Milojka Komprej

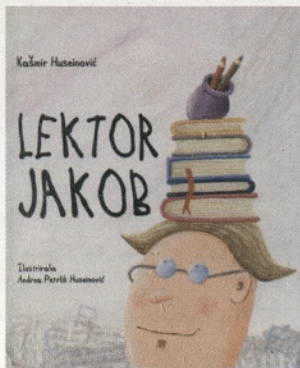
Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Maja Rezman

Takole je. Zimski večeri so lepi in dolgi ... in če rečeš, da boš članek poslal zvečer, imaš čas za piljenje teksta od petih do polnoči. To je fino. Ni pa fino, če se avtorju spet rahlo mudi, ima raztreseno glavo in polno luno na nebu.

Prva knjiga tokrat nosi naslov *Lektor Jakob*. To je slikanica za malo večje cicibane, napisal jo je **Kašmir Huseinović**, ilustrirala pa **Andrea Petrlik Huseinović**. Zgodba govori o knjigah in prebivalcih nekega mesta, ki neznansko radi berejo knjige. Tako radi jih berejo, da jih enostavno zmanjka in se mestne oblasti odločijo, da bodo založnikom začele izplačevati denar za izdajanje velike količine knjig. Knjig in založb je bilo kar naenkrat nebroj, založniki so ponujali fantastične popuste, produkcija se je razmahnila. Ampak kot običajno, kvantiteta še ne pomeni kvalitete – v knjigah so se pojavile neverjetne napake: Martin Krpan je postal Martin Kerpan, v pravljici se je kar naenkrat pričaral osmi palček, zgodbe niso imele logičnih zaključkov. Odrasli in otroci so nehali brati. Knjige so ležale povsod – predvsem v skladiščih založb jih je bilo ogromno – in mesto je bilo ponovno v zagati. Neke noči pa se je v mestu pojavil Jakob, ki je bil po naključju lektor in je s svojim prenosnim računalnikom priznane znamke (sta dobila avtorja nagrado za reklamo?) naredil red. In pika na koncu stavka. Pika. Čigava Pika? :-)

Naslednja je že za odrasle bralce z naslovom *Mali vitezi (Otroci, ki so preboleli raka)* avtorica knjige je doktorica **Berta Jereb**, ki je zbrala zgodbe in pripovedi ljudi, ki so v mladih letih preboleli raka in v boju z njim zmagali. Spoznavamo tudi avtorčina prizadevanja za ozaveščanje ljudi, da je rak pogosto ozdravljiva bolezen.

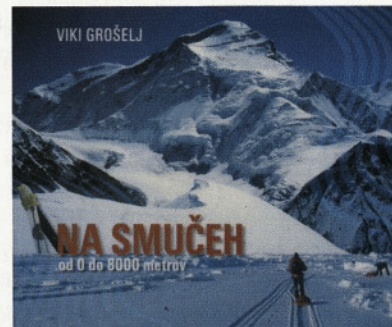
Zato je Berta Jereb pobudnica ustanove Mali vitezi, ki je v osnovi fundacija za pomoč mladim, ozdravljenim od raka. Ta ustanova pa nima le namena zbiranja sredstev za pomoč ozdravljenim, pač pa je po njeni zaslugi prerasla v gibanje za spoznavanje kakor tudi za sprejemanje naše medsebojne podobnosti in različnosti.

Knjigo, kakršna je pred nami, lahko napiše oseba z bogatimi življenjskimi in zdravniškimi izkušnjami. Napiše jo lahko oseba, ki je zmožna nenehne distance do sebe, svojega poklica, preteklega in sedanjega dela, oseba, ki je odprta do sveta, hkrati pa jo bolniki zanimajo ne le skozi prizmo bolezni, pač pa jo zanimajo tudi s svojimi človeškimi usodami. Prav zaradi tega se zgodbe »malih vitezov« in dr. Berte Jereb združijo v sporočilo, da je v življenju, pa karkoli se že v njem dogaja, mnogo takega, zaradi česar je življenje vredno življenja.

Z vitamini do zdravja je naslednja knjiga, ki sem si jo izbrala. Avtor je **Klaus Oberbeil** ki nam prinaša nasvete, kako z vitamini do vitalnosti, lepote in zdravja. V knjigi najdemo pregled vseh vitaminov in živil ter pripravo jedi, bogatih z vitamini. Prav tako so v njej izsledki sodobnih raziskav o delovanju vitaminov, pa vitaminski test ... da ugotovimo če, in katerih vitaminov nam kronično primanjkuje. Čisto na zadnji strani najdemo celo tole opozorilo: *Pričujoča knjiga je skrbno pripravljena. vendar za vse navedbe v njej ni jamstva. Ne pisec in ne založba ne odgovarjata za morebitne neugodne posledice ali škodo zaradi napotkov, navedenih v tej knjigi.* Torej tudi z vitamini ne gre pretiravati. Srednja pot – najboljša pot. Je pa knjiga vizualno zelo privlačna – ljudje so lepi, vitalni in sploh zdravi, živila pa zrela, sveža in ravnokar oprana ...

Viki Grošelj je izdal svojo deseto knjigo in ta nosi naslov *Na smučeh od 0 do 8000 metrov*. Knjiga bo gotovo očarala ljubitelje gornišstva in smučanja – sploh zdaj v zimskem času bo gotovo komu zbudila skomine po turni smuki ...

Avtor je svojo desetnico takole pospremil: *To potovanje je s presledki trajalo več kot trideset let. V tem času mi je na smučeh na različnih nadmorskih višinah uspelo opraviti nekaj zelo zahtevnih potovanj ali smučarskih spu-*

stov. Na nadmorski višini nič metrov sem na smučeh potoval na severni tečaj. Med nič in tisoč metri sem opravil prečenje Finske na smučeh. Nad tisoč in dva tisoč metri sem v naših in tujih gorah opravil kopico zahtevnih spustov. Nad tri tisoč metri sem z njimi nadaljeval v visokih gorah Evrope. Nad štiri tisoč metri sem smučal z najvišjega vrha Antarktike Mount Vinsona. Nad pet tisoč metri z najvišjega vrha Evrope Elbrusa. Nad šest tisoč metri z najvišjega vrha Severne Amerike Denalija. Nad sedem tisoč metri s Pika Lenina v Kirgistanu. Nad osem tisoč metri pa s Čo Oja, 8201 meter visoke, šeste najvišje gore sveta.

Uf, se tale Viki važi ... no ... dobro blago se samo hvali, kajne.

Pa še ena leposlovna. Pri Beletrini je izšel super roman **Noccola Ammanitija** z naslovom *Ni me strah*. Poletje 1978. Morda najbolj vroče stoletja. Žgoče in zapuščeno podeželje na jugu Italije. Štiri hiše, izgubljene v morju žitnih klasov in devetletni fant, ki se nenadoma sooči s tako strašljivo in nepojmljivo skrivnostjo, da je ne more niti povedati ... vas je že strah? No, mene je zgodba dobesedno zagrabila in me ni izpustila do zadnje pike.

Pike.

Čigave Pike?

Kje je lektor Jakob?!

Povabilo na dogodek:

2.12.2004 ob 17.00: »S pravljico potujemo k Eskimom«. Gostja bo gospa Andreja Rustja; po pravljicah pa ob 18.30 sledi še potopisno predavanje »O življenju Eskimov na kanadski Antarktiki«. Lepo vabljeni!

Zdaj se grem igrat.

Analiza dnevov rekreacije 2004

Zgodovina Dnevov rekreacije sega v leto 1996, ko se je Športno društvo Šoštanj priključilo k izvajanju vseslovenske akcije Mesec rekreacije. Ker se je ta akcija na državnem nivoju leta 2000 zaključila, se je Športna zveza Šoštanj v letu 2001 odločila, da nadaljuje z izvajanjem tradicionalne športno-rekreativne prireditve z modificirano vsebino ter pod novim imenom: Dnevi rekreacije.

Glavni namen prireditve je, da se prebivalke in prebivalci Občine Šoštanj seznajajo z različnimi športnimi panogami, saj so na kar polovici aktivnosti prisotni demonstratorji, ki udeležencem predstavijo pravila in športno opremo. Po predstavitvi lahko vsak udeleženec pod nadzorstvom demonstratorjev izvede nekaj vaj in se nauči uporabljati športne pripomočke, ki jih zagotovi posamezno športno društvo. Drugo polovica prireditev sestavljajo rekreativni turnirji brez posebnih nagrad za najboljše, pohodi v naravi in občasno tudi kolesarjenje.

Vsako leto Športna zveza Šoštanj pod okriljem Dnevov rekreacije organizira med štirinajst in osemnajst različnih aktivnosti. Izvedbo vsake posamezne aktivnosti prevzame posamezno športno društvo oz. klub, ki določeno panogo tudi izvaja.

- Obveznosti športnih društev oz. klubov so, da:
- izvedejo aktivnost na športno-rekreativnem nivoju z upoštevanjem fair playa in vseh varnostnih standardov,
- zagotovijo primerno število ustrezno usposobljenega kadra in vso potrebno športno opremo ter
- posamezno aktivnost propagirajo v javnosti.

Obveznosti Športne zveze Šoštanj pri organizaciji Dnevov rekreacije so:

- v skladu z Zakonom o javnih zbiranjih prijava vseh aktivnosti na policijski postaji,
- propagiranje prireditve (zloženke, plakati, spletne strani, kabelska TV, radijske postaje, časopisi ipd.),
- zavarovanje celotne prireditve za primer poškodovanja oseb in stvari,
- kritje morebitnih stroškov najema športnih objektov in
- zagotovitev enotnih oznak za vodstva posameznih aktivnosti (kape, majice ali brezrokavniki).

Potrebno je poudariti, da je udeležba na vseh aktivnostih brezplačna, potrebna je le aktivnosti primerna športna obleka in obutev. Poleg tega Športna zveza Šoštanj vsako leto za vse udeležence zagotovi brezplačne majice, ki so dodatno motivacijsko sredstvo za posameznike, da se udeležijo aktivnosti in tako spoznajo nove športne panoge.

Vsi sodelujoči pri izvedbi aktivnosti ob Dnevih rekreacije svoje delo opravljajo popolnoma volunteersko in nihče ne prejema plačila za svoje delo. Športna društva in klubi s prevzemom izvedbe posamezne aktivnosti pridobijo možnost, da širši javnosti predstavijo svojo športno panogo in pridobijo nove člane.

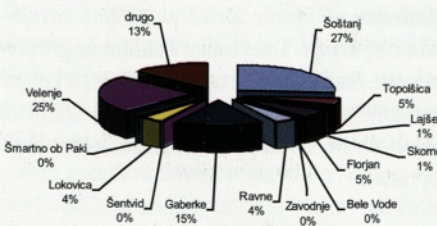
Prireditve Dnevi rekreacije 2004 sta finančno podprli Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji in Občina Šoštanj.

Športna zveza Šoštanj je aktivnosti ob Dnevih rekreacije 2004 propagirala s plakati SZŠ, na lastnih spletnih straneh (<http://www.sportna-zveza-sostanj.si>), na spletnem portalu Razgibajmo življenje (<http://www.razgibajmozivljenje.net>), kjer so bile objavljene vse aktivnosti, z obvestili za medije, na podlagi katerih so se najave prireditev in posameznih aktivnosti objavile v več tiskanih, radijskih in elektronskih medijih. V sodelovanju z Radiem Velenje so bila večkrat tedensko okoli 15. ure kratka poročila o izvedenih aktivnostih in najava prihodnjih aktivnosti.

Občina Šoštanj je na svoji zloženki, ki je bila izdana ob občinskem prazniku in katero so prejela vsa gospodinjstva, objavila tudi seznam aktivnosti ob Dnevih rekreacije 2004.

Letos se je prireditev na Dnevih rekreacije udeležilo 4273 oseb.

Krajevna struktura udeležencev Dnevov rekreacije 2004

Krajevna struktura udeležencev.

Anketa 2003

Športna zveza Šoštanj je za udeležence aktivnosti ob Dnevih rekreacije 2003 pripravila anonimno anketo, ki sta jo izpolnila 102 ude-

ležence. Poleg drugih podatkov, ki zanimajo organizatorje, so anketiranci podali sledeče ocene prireditve:

Ocena prireditve Dnevi rekreacije in ocena posameznih aktivnosti od 1 (slabo) do 6 (odlično).

Ocena od 1 (slabo) do 6 (odlično)	SKUPAJ
1. ocena dnevov rekreacije	5,21
2. ocena današnje aktivnosti	5,41
3. ocena strokovnosti današnje aktivnosti	5,43
4. ocena vsebine današnje aktivnosti	5,45

PRIHODNOST DNEVNOV REKREACIJE

Na osnovi pridobljenih izkušenj pri izvajanju prireditve Dnevi rekreacije je Športna zveza Šoštanj začrtala nekaj smernic za prihodnje izvajanje te največje športne prireditve na področju Občine Šoštanj:

- lokacije za posamezne aktivnosti je potrebno še bolj razpršiti po področju Občine Šoštanj, da se bo vanje lahko vključilo večje število posameznikov;
- organizirati je potrebno več aktivnosti za ciljno skupino otrok in mladine;
- ker vsi stroški izvedbe Dnevov rekreacije predstavljajo zajeten del proračuna (cca. 25 % v letu 2004), bo potrebno k sofinanciranju pritegniti zainteresirana podjetja, saj je prireditve odmevna in ima veliko udeležbo;
- največji strošek pri organizaciji prireditve so majice za udeležence, zato bo potrebno poiskati nova in cenejša motivacijska sredstva za udeležbo na aktivnostih;
- preučiti program prireditve in izločiti aktivnosti, za katere ni posebnega interesa, in dodati nove športne panoge;
- več sredstev nameniti nadgradnji vsebine posameznih aktivnosti;
- še boljša medijska pokritost celotne prireditve;
- povečati atraktivnost posameznih aktivnosti (npr. sodelovanje znanih športnikov, predstavitev dražje športne opreme, zagotovitev ustreznega propagandnega materiala, povezovanje s športnimi akcijami, ki potekajo na državnem nivoju ipd.).

Športna zveza Šoštanj bo tudi v prihodnje izvajala Dneve rekreacije, saj je odziv v javnosti dober in tudi prireditve so iz leta v leto bolj obiskane.

V Šoštanju, 17. oktobra 2004

Analizo pripravila:
Bojan Rotovnik in Andrej Veternik

Predstavitev športne dejavnosti

Bridž je zelo razširjena miselna igra s kartami. Razvila se je iz whista (angleška igra s kartami) v začetku prejšnjega stoletja v Angliji. Med igrami s kartami, ki se igrajo pri nas, je bridž nekoliko podoben prefiransu. Zaradi mnogoterih kombinacij so začeli razmišljati o tekmovalni obliki igre. Osnovna tekmovalna pravila so postavili v Ameriki v 20. letih prejšnjega stoletja. Prvo literaturo v treh knjigah je napisal Elly Culbertson in s tem postavil temelje za razvoj igre bridž.

Foto: Arhiv

V svetovnem merilu je krovna organizacija Svetovna bridge zveza s 112 članicami. Svet je razdeljen na cone, ki jih pokrivajo conske zveze. Bridge zveza Slovenije, ki letos praznuje 32. letnico svojega obstoja, je vključena v Evropsko bridge zvezo s 44 članicami. Svetovna bridge zveza organizira odprta svetovna prvenstva, vsaka 4 leta pa tudi bridž olimpijado. Sodelujejo lahko državne reprezentance, ki štejejo 4-6 tekmovalcev. Poleg odprte konkurence organizira Svetovna bridge zveza tudi prvenstva v ženski, mladinski in seniorski konkurenci. Na zadnjih zimskih olimpijskih igrah (Salt Lake City 2002) je bil bridž predstavljen kot demonstracijski šport, na zimске olimpijske igre pa naj bi se uvrstil leta 2006. Ob uspešnem igranju se vam tako lahko izpolnijo tudi sanje in zaigrate na OI, na letališču pa vas kot nosilca zlate kolajne pričaka množica navijačev.

V Sloveniji je krovna organizacija Bridge zveza Slovenije, ki združuje klube v osmih mestih. Zveza organizira vsakoletna moštvena in parska prvenstva ter izbirna tekmovanja za državno reprezentanco. Bridge zveza Slovenije je tudi ustanovna članica Olimpijskega komiteja Slovenije (leta 1991), od marca leta 2000 pa tudi polnopravna članica z glasovalno pravico.

Za igro so potrebni štirje igralci, ki so pri mizi razporejeni po straneh neba (NS-EW), in to tako, da igralca - partnerja v smeri sever-jug (NS) tvorita en par, igralca - partnerja v smeri vzhod-zahod (EW) pa drugi par. Osnovna tekmovalna enota sta torej dva igralca oziroma par.

Bridž se igra s tako imenovanimi francoskimi kartami, ki so razdeljene na štiri barve (križ, karo, srce in pik). Najvišja karta v vsaki barvi je as, ki ji po moči sledita kralj, dama in tako naprej vse do dvojke, skupaj 13 kart v vsaki barvi, torej skupno 52 kart. Bridž igra je sestavljena iz dveh delov: LICITACIJE, v kateri napovedujemo število vzetrov, in IGRE, v kateri skušamo svojo napoved uresničiti ali pa preprečiti nasprotnikovo napoved.

Vsak igralec ima pred začetkom partije 13 kart, torej je maksimalno število vzetrov 13. Izbiramo lahko med adutnimi (?, ?, ?, ?) in brezadutnimi igrami (v angleškem jeziku pomeni NT = no trump - brez aduta). Če imamo slabe karte, lahko licitacijo izpustimo z govorom PASS (podobno kot pri taroku NAPREJ). V licitaciji lahko sodelujemo tudi z govorom KONTRA ali REKONTRA. Licitacija je zaključena, ko trije igralci zaporedoma odgovorijo PASS. Če svojo napoved v IGRI tudi uresničimo, dobimo poleg točk za vzette tudi posebne nagrade (v točkah, ne v tortah), ki so odvisne od višine napovedi.

Licitacija in igra potekata v smeri urinih kazalcev. Po zaključeni licitaciji nasprotnik levo od izvajalca napade s prvo karto, ki se pri bridž igri imenuje ATAKA. Po ataki položi partner izvajalca vse svoje karte na mizo, tako da jih lahko vsi vidijo. Od tega trenutka dalje nima izvajalčev partner nobene pravice sodelovanja v igri (razen odigravanja kart po naročilu izvajalca), zato mu rečemo DUMMY (v angleškem jeziku tepček, saj mu ni potrebno več razmišljati). Osnovna pravila odigravanja v bridž igri pa so: 1. barvi moramo slediti, 2. če barve v listu (niz kart v roki) nimamo, lahko barvo režemo z adutom ali pa ne (kakor nam v danem trenutku bolj ustreza).

V svetu igra bridž približno 100 milijonov ljudi. Večina je mnenja, da je bridž najpopolnejša in najzanimivejša igra, ki si jo je človek izmislil. Bridž lahko uspešno igrajo stari in mladi ne glede na spol. To je družabna igra, pri kateri boste spoznali veliko zanimivih ljudi, in vam lahko spremeni tudi življenje. Mogoče boste v času bridž igranja našli svojega življenjskega partnerja (ali pa ga, žal, izgubili). Države zahodne Evrope in Skandinavije so

bridž uvedle kot izbirni predmet v osnovnih in srednjih šolah, saj razvija občutek za logiko in kombinatoriko ter krepi športnega duha. Za bridž ne potrebujete izkušenj iz drugih iger s kartami.

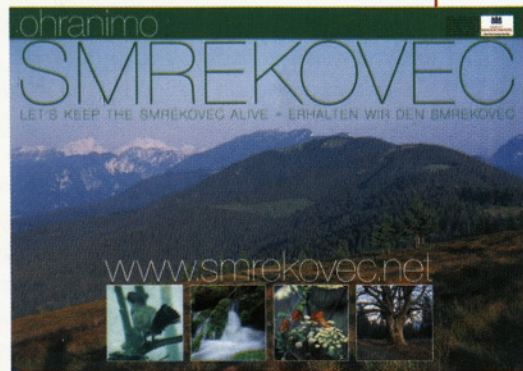
Naša želja je popularizirati bridž v Šaleški dolini in se za hip odpočiti od ubijalskega tempa življenja. Vse, ki bi se radi naučili igrati bridž, vabimo v Šaleški bridge klub Velenje, ki bo v tekmovalni sezoni 2004/2005 mesečno organiziral miselno razgibavanje „RAZMIGAJTE SVOJE MOŽGANE“ pod vodstvom mentorja Bojana AMBROŽA.

Aktivnosti bodo potekale v celotni tekmovalni sezoni vsakokrat s pričetkom ob 19.00 v KAVARNI ŠOŠTANJ (glej sliko spodaj) v Šoštanju, medtem ko redne tedenske bridž turnirje igramo vsak ponedeljek in četrtek v gostišču LIPA v Šaleku. Bridž zanimivosti si lahko ogledate tudi na spletni strani <http://www.bridgezveza.si/>.

Informacije:

Zmagoslav ŽIBERT
(tel.: 031 881 355)

ZLOŽENKA »OHRANIMO SMREKOVEC«

je na voljo v Mestni galeriji Šoštanj, Domu na Smrekovcu, Andrejevem domu na Slemenu, v Belih Vodah na kmetijah Napotnik in Razpodovnik, v gostišču Grebenšek in bifeju Šantl. Prav tako jo lahko dobite v Hotelu Krnes in TIC-u v Črni na Koroškem ter v TIC Mozirje in Mozirski koči na Golteh.

www.smrekovec.net

Svetloba

Meditacija

Svetloba in tema sta eno, če gledamo iz višjega stališča, božanskega ali razsvetljenega. Kadar gledamo iz človeškega, sta svetloba in tema ločeni, sta na dvoje. Dvojnost je razcepljenost našega uma, naše pojavnosti in bivanja v svetu. V vseh časih je tako, ne glede na to, katera doba je na vidiku. Vedno so vojne in mir, bolečina in užitek, trpljenje in radost, svetloba in tema. Nikoli ni dobe, ki bi bila v prednosti, ali dobe, ki bi bila neprimerna za rast človeka. V kateri koli čas se premaknemo, vedno bo enako. Zatorej, ko kdo govori o času, ki je poseben, danes ali pa mogoče pozneje, zavaja. Mnogo je novodobnih tako imenovanih duhovnih razlagalcev, ki govorijo o posebnem času, ali o koncu sveta in podobnem. Čas je vedno enak, navaden, preprost in stalen. Gre samo za to, da je v njem nastanjena dvojnost in s tem se prične rast. Človek biva na Zemlji, ne v posebnem času, ampak navadnem in trenutnem, takšnem, kot je. S tem pogledom se prične rast, v navadnem, temeljnem, v telesnem, tukaj in sedaj. Ni nam potrebno posebej gledati v preteklost ali v prihodnost. Prva je odšla, druge še ni, vemo pa, da bo svet vedno enak, s kvaliteto dvojnosti. Človeku je dano, da to dvojnost preseže in postane Eno, ne da bi spremi-

njal dvojnosti sveta. Poznamo mnogo borcev za mir v svetu, a ostajajo samo in zopet borci, ki se borijo. Kje najti mir, je zdaj vprašanje, in kako ga razširiti, ne da bi vnašali boj. Mir lahko najdemo samo v sebi, zunaj nikoli, kajti tam vlada zakon stalnosti. Lahko umirimo ves svet, ga naredimo brez vojne in popolnoma neslišnega, a dokler ne utišamo lastnega, notranjega sveta, ne bomo našli miru. Če se žrtvujemo za mir v zunanosti, ni naše delo vredno nič, če nismo spoznali miru v naši notranjosti. Dokler tega ni, nas bodo vse zunanje aktivnosti peljale v neznanje in nemir. Spreminjati zunanost, je delovanje v smeri hrupa, delovanje navznoter je smer miru. Najprej je potrebno spoznati mir in iz miru delovati. Takrat je zunanost možno spremeniti v enost, a moramo imeti popolnoma drugačen pogled. Ko ostajamo v nemiru, vidimo dvojnost in tako tudi delujemo, delamo pa napačno, a se iz tega učimo in tako raste posameznik kot družba. V tem pogledu je vse usklajeno in trajno navadno, nič posebnega in skrivnostnega. Skrivnostno in mistično postane, ko nam kdo hoče vsiliti svoje zamisli življenja, svoj pravilni pogled in avtoritativno zamisel.

Danes se časti človeka, ki si veliko zapomni in je njegova zavest podobna računalniku. Po tem se ceni in potem se plačuje, si pridobi diplome in postane stroj. Stroj, ki izpolnjuje naloge avtoritete, razmišlja na ta način in tudi deluje v tej smeri. Tako nikoli sam ne razmišlja, ker nima časa in je že predolgo zapeljan. Zapeljan v dvojnost sveta, v

vsakdanjost lenega kloniranega uma. Tja, kamor sije Svetloba, se razvija celotna zavest, zavest, ki ne zbira samo informacij in ukazov. S tem postaja samo prepoznavna.

Človek se počasi prične zavedati svojega pravega namena, življenja kot celote in svoje ujetosti v svet dvojnosti in minljivosti. Takrat odpade vsaka ambicija, pohlep in samopašnost. Takrat odpade vsak boj v zunanosti in se prične pogled v lastni svet sovražnikov; ki se jih lahko rešimo. Tam ni primerjave med človekom in človekom, nobenih moralnih zakonov in tekmovalnosti. Tam je polje, kjer vse nečistosti odpadejo same od sebe, z enim samim zamahom, ko zasije Svetloba, ko plamen ega ugasne in izpuhti dim sebe. Zamah se imenuje Meditacija, končno stanje poti v meditacijo. Kaj nam je potrebno storiti? Storiti je potrebno vse, kar je možno na poti v Meditacijo, da lahko na koncu ugotovimo, da mi ne moremo narediti nič. Nas ob prihodu Svetlobe ni nikjer in smo povsod, odvisno od pogleda zavesti. Lahko pa seveda ostajamo v dvojnosti sveta in s svojo pojavnostjo zelo oviramo prihod Svetlobe. To oviranje Svetlobe se dogaja danes, se je dogajalo in se bo dogajalo, dokler ne bomo mi nehali ovirati njenega prihoda. S prenehanjem delovanja se prične pravilno delovanje, ne-delovanje ali opazovanje. Buda je temu rekel pot v nirvano, Jezus je temu rekel trkajte in ...

Zen Aj

Pismo bralke

V soboto, 2. 10. 2004, je potekalo v lepi telovadnici šole Bibe Roecka tekmovanje dveh ekip, in to v košarki.

Pionirji (gostje iz Hrastnika) so imeli temno modre drese, označene z belimi številkami na hrbtu.

Domačini, imenovani tudi LIVADA, pa so bili oblečeni zelene hlače in bele majice z zelenimi številkami.

Bilo jih je lepo gledati, kako zagnano in pogumno so igrali, saj je nemalokrat ta ali oni grdo padel, vendar poškodb, vsaj vidnih, ni bilo. Tekmo je sodil Anton Zvonko Lampret. Tudi sam je že kot osnovnošolec hodil trenirati košarko, in to v telovadnico Elektre (kegljišče) v Šoštanj. Včasih s potovalko in kolesom, včasih pa kar peš, pa ni bilo blizu.

Kolikor se spominjam se je njegov takratni trener pisal Sagadin, menda se je od nekod pripeljal.

Doma je v otroštvu Anton z bratom Bogdanom, Vojkom Mehom in ostalimi igral nogomet.

Saj sta želela z bratom trenirati košarko, imela sta tudi zasilni koš, kar nek star obroč od soda, pa zaradi sosedovih živali (prašičev) nista smela, saj potem niso mogle spati in so se oglaševale. Torej sta bila v tem omejena. Da pa je naredil izpit za sodnika košarke, mu je najbolj stala ob strani njegova zakonska žena Jožica.

Malo sem si ogledala tudi trenerje pionirjev, pa,

po pravici povedano, nisem bila zadovoljna. Trener ekipe v modrih dresih je znal igralcem oziroma otrokom vse na lep način povedati, otroci pa so bili precej glasni, vendar le dokler se ni pričelo tekmovanje.

Trener Livade (domačih pionirjev) pa je bil precej glasen. Bilo je že od daleč vidno, da se ga otroci zelo bojijo, pa tako majhni in drobni, in res so dali od sebe vse, kar je bilo v njihovi moči. Vendar pa sem opazila še nekaj, domači trener je imel ves v ustih žvakaneč pa kolikor vem ima pomembno redno službo, torej bi že lahko vedel ali moral vedeti, da alkohol in šport ne gresta skupaj. ???

Le koliko tekem bo še potekalo v tej telovadnici, saj gradijo novo šolo? Bila pa sem prisotna pri odkritju spomenika Bibe Roecka, bilo je lepo. Nastopal je tudi moj starejši sin Bogdan, bili so zelo lepo oblečeni, vsi enako fantje in dekleta. Žal nimam slike. Le kaj bodo naredili s spomenikom? Je pa spredaj proti cesti še eden, ki predstavlja, kako mati reže svojim otrokom kos kruha. Eden bo sigurno prestatven.

Magda Lampret

Pismo bralca

V občinskem listu, dne 30.9.04, je omenjena prodaja Grajske planine. K tej modrosti g. župana bi pripomnil tole. Dober gospodar ne prodaja premičnin. Odkar je g. Kopušar župan in njegova LDS v večini, je pa prodaja občinskega premoženja na dnevnem redu.

Denar naj bi bil porabljen za izgradnjo nove šole? Tudi ta izgradnja je po mojem mnenju nepotrebna, saj sta še obe šoli v dobrem stanju. Zgodovinska objekta. Razpoke so samo izgovor.

Ni še dolgo, ko je bilo na Grajski planini posekane ga ogromno lesa, bukovine. Kje je izkupiček?

Omenim naj še nepošteno zamenjavo nekdanje Delopstove barake v izmeri 4x4 m (nazadnje bencinske črpalke). Novi lastnik je pa zanj dobil zaplenjeno Langusovo trgovino, stanovanjski objekt, skladišče, dvorišče, vrtni in parkirni prostor. Je to pošteno? Kaj pa veze in poznanstva?!

Tudi skrb za priseljevanje Romov v Šoštanj ni nič kaj novega, saj se ti naseljuje tam, kjer je dana možnost, da brez dela živijo in si vse lastijo. Niso prvi.

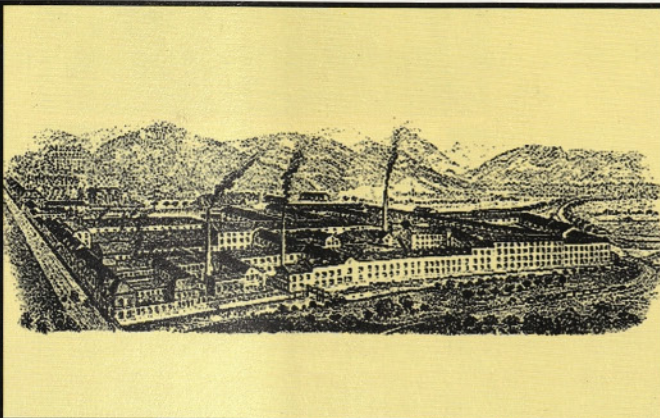
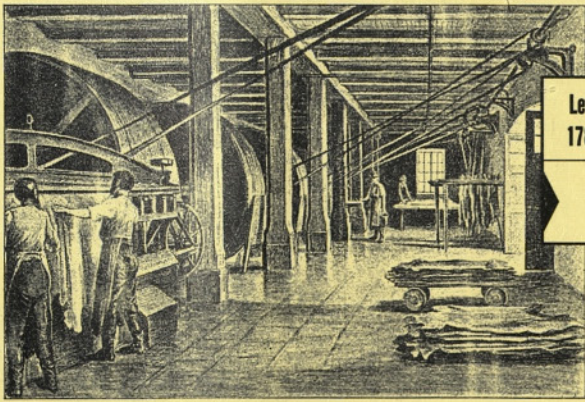
Pismo Ivana g. Janšič je razburilo nekatere občane. Tako pač je, da nismo vsi zadovoljni z današnjim gospodarjenjem. Več je takšnih.

S tem pisanjem sem na grobo odgovoril na zadnjo vsebino Lista, če vam bo všeč ali ne.

S spoštovanjem.

Anton Skornšek

Nagradna križanka

										List	MOŠKO IME	VRSTA LOKVANJCA	MESTO V MAKEDONIJI	SOKRATOV TOZILEC	AVTOMOB. OZNAKA LJUBLJANE	4. IN 2. SAMOGLASNIK	LITJANKE (BREZ ZAČETNICE)	PRISTANIŠČE NA NOVI GVINEJI
										RASTLINSKA BAZA ZA ZDRAVILA								
										OPERNO KUKALO Z DRŽAJEM								
										TOK, TULEC					FINSKI KIPAR (WAINO)	KEM. SIMB. ZA IRIDIJ		
										OVITJE (BREZ ZAČ. IN KONCA)						RT NA JUGU SPANIJE		
Avtor: LoM	VRSTA PTICEV	IZVLEČEK RŽENIH ROŽIČKOV	MOŠKO IME	ELEKTRO -RADGONA	GORA V VIETNAMU (MANG)					KEM. SIMB. ZA SELEN					TRILE ENAKI SAMOGLASNIKI			TIROLSKA REKA
					KRAVJI "SAMOSPEV"					ALŽIR. TEROR. ORGANIZACIJA								
VELIKO MESTO										VALONCI								
										NIKEJA								
ZNAČILNOST PRELUKNJANEGA																AVTOM. OZNAKA KRAPINE		
																RIHARD JAKOPIC		
... STRAVINSKI					AVTOMOB. OZNAKA DZAKOVICE					KEM. SIMB. ZA SILICIJ				REZULTAT KORENENJA				
										VOJ. PRISTANIŠČE V NEMČIJI				GLAV. MEST. SOSED. DRŽAVE				
JOPICA					NIZOZEM. JADRANICA					GORENJSKO MESTO							OTOK V TUAMOTU	MADŽARSKI REŽISER (KAROLY)
					PRAVO, JUS													
ETIOPSKI GOSPOD				NAPIS NA RAZPELU						URADNO IME IRSKE							ANTON MARTI	
																	UČINEK, USPEH	
TANKA MREŽASTA TKANINA				TETE, STRINE						KEM. SIMB. ZA AMERICIJ					NEMŠKA PEVKA			
										ELANOVE SMUČI					SOL. SOLITRINE KISLINE			
AZUSKI VELETOK				PRITOK LABE V NEMČIJI						HRIBČEK V SLOV. GORICAH				KEM. SIMB. ZA DUSIK		ŽUPNIK (SLABS.)		
														ŽENSKO IME				
										SKUPNOST LOBISTOV								
										ZVEZA SINDIKATOV						MITOL. SODNIK PODZEMLJA		
																ŽIDOV.-ARAB. PESNIK		
										Leta 1788								
										VNETJE SLUŽNICE							ARABSKI ZREBEC	
										GRŠKA BOGINJA PODZEMLJA							KEM. SIMB. ZA LITIJ	

UGANKARSKI SLOVARČEK

AALTONEN – finski kipar (Waino); ANAA – otok v arhipelagu Tuamotu; DARU – pristanišče na Novi Gvineji; EKATA – grška boginja Zemlje; ESRA – židovsko-arabski pesnik; KIEL – vojno pristanišče v Nemčiji; MARK – madžarski režiser (Karoly); NUI – gora v Vietnamu (... Mang); SAALE – pritok Labe v Nemčiji.

Izmed pravih rešitev križanke bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli Kajuhovo pesmarico.

Izžrebani nagrajenci prejšnje križanke (List 10), so:

Alenka Štrigl, Florjan 22, Šoštanj; Katja Kočevar, Cesta talcev 7, Šoštanj; Andreja Slemenšek, Gavce 42a, Šmartno ob Paki.

Nagradna križanka

November 2004

Gesla Križanke:

Ime in priimek:

Naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na naš naslov do 10. 12. 2004.

»Obujte se za zimo
in natočite zakuhanega vina,«
nam je rekla
mrzla Katarina.

Katarinin sejem Drugič zapored

Verjetno ste se minulo soboto sprehodili med stojnicami na Katarininem sejmu, ki je bil pred drugo svetovno vojno v Šoštanju na ponedeljek pred godom svete Katarine. Starejši Šoštanjčani vedo o tem še kaj povedati, mlajšim generacijam pa je verjetno neznano tudi to, da je Katarina Aleksandrijska zaščitnica vseh poklicev, ki imajo opravka z noži.

Kakor koli ste že začutili poskus ohranjanja tradicije, ste verjetno med stojnicami le našli nekaj zase. Te so ponujale predvsem usnjene izdelke. Seveda pa niso ostali razočarani tisti, ki se pripravljajo na adventni čas, kakor tudi ne tisti, ki se še spomnijo usnjarske malice, krajske in kruha ali pa žemlje za bolj premožne. H Katarininemu sejmu sodi tudi Katarinin kruh, ki ni kruh kar tako, ampak ga pečejo po 300 let starem receptu na domačiji pri sv. Katarini nad Medvodami. So vam zaupali recept? Tudi če bi vam ga, verjemite, vam kruh ne bi »ratal«!

Dogajanje so popestrili naši ljudje, ki zvesto ohranjajo ali pa obnavljajo tradicijo in negujejo kulturne vrednote. To so Pristavski Štrajherji, Gaberški cvet, Mladinski pihalni orkester Glasbene šole F. K. Koželjski Velenje, Lokoviški glasbeniki, citrarji in še kdo. Če smo koga izpustili ali preimenovali, nam oprostite, saj sta bila na sejmu tudi medica in jabolčnik ...

Organizatorji - Občina Šoštanj, kulturna društva in turistična društva - so se potrudili in v Šoštanju pričarali sejem, ki ima na slovenskem tradicijo že od 15. stoletja dalje. Poleg tega je sejem tematsko vezan na usnjarsko tradicijo, po kateri se nam v Šoštanju, roko na srce, še kar toži.

Sejem je bil v Šoštanju drugič. Lani je Občina Šoštanj ob njem pripravila tudi razstavo, letos pa s kulturnim programom razgibala dogajanje. Še si želimo takšnih projektov in idej.

Milojka Komprej

